

ನಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನ

SOCIAL SCIENCE

KANNADA MEDIUM

ಎಂಟನೆಯ ತರಗತಿ

STANDARD EIGHT

ಅವಧಿ III

Term III

1. ಲಾಡ್‌ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕ್ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1828 – ಕ್ರಿ.ಶ. 1835)

ಲಾಡ್‌ವೇಸ್ಟಿಂಗ್ನ ನಂತರ ಅಮರ್ಕಾಹಸ್ಟನು ಗೆ ವೆನ್‌ರ್ ರ್ ಜನ್‌ರ್ ಲ್ ಆಗಿ ಅದಿ ಕಾರ್ ವಹಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇವನ ಅಧಿಕಾರದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬರ್ಮೀಯರು ಅಸ್ತಾನನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಲಾಡ್‌ ಅಮರ್ಕಾಹಸ್ಟನ್‌ ಕ್ರಿ.ಶ. 1824 ರಲ್ಲಿ ಬಮರನ್ನರ ಮೇಲೆ ಯುದ್ಧ ಘೋಷಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ಮೊದಲನೇ ಬಮರ ಯುದ್ಧ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಬರ್ಮೀಯರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದರು. ಈ ಯುದ್ಧವು ಕ್ರಿ.ಶ. 1826 ರಲ್ಲಿ ಯಾಂಡ್‌ಬೂ ಒಪ್ಪಂದದೊಂದಿಗೆ ಮುಕ್ಕಾಯವಾಯಿತು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಅರಕ್ಕೂನ್ ಮತ್ತು ಟೆನಾಸೆರಿಂ ಭಾಗಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಲಾಡ್‌ ಅಮರ್ಕಾಹಸ್ಟನ್ ನಂತರ ಲಾಡ್‌ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕ್ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇವನು ಭಾರತದ ದೇಶೀಯ ರಾಜರುಗಳ ತಟಸ್ಥನೀತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದನು. ಇವನು ಸುಧಾರಣೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಈತನು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದನು. ಹೀಗಾಗಿ ಭಾರತದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಇವನೊಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡಲಾಗಿದೆ. ಇವನು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹಣಕಾಸು ಸುಧಾರಣೆಗಳು

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಹಣಕಾಸು ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲು ನಾಗರೀಕ ಸೇವಾ ನೌಕರರ ವೇತನವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇವನು ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಕಡಿಮೆ ವೇತನದಲ್ಲಿ ನೌಕರರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದನು. ಇವನು ಅಭಿಮು ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಕ್ರಮವಡಿಸಿ ಆದಾಯ ವನ್ನು ಅಧಿಕಗೊಳಿಸಿದನು. ಸೇನಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಕ್ತೀಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದನು.

ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಸುಧಾರಣೆಗಳು

ಪ್ರಾಂತೀಯ ಅಪೀಲು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ವಿಸರ್ಚಿಸಿದನು. ಸಿವಿಲ್ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳ ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ ಸಾದರ್ ದಿವಾನಿ ಅದಾಲತ್ (ಸಿವಿಲ್

ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು) ಮತ್ತು ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳಿಗಾಗಿ ಸಾದರ್ ನಿಜಾಮತ್ ಅದಾಲತ್ (ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳು) ಅಪೀಲು ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಅಲಹಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಸಾಫಿಸಿದನು.

ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆಗಳು

ಲಾಡ್‌ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕ್ ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಮ್ಯಾಜಿಸ್ಟ್ರೇಟ್ ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಿದನು. ಸೇನೆಂಪು ಮುಖ್ಯ ನಾಯಕತ್ವವನ್ನು ಇವನೇ ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಹಲವು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದನು. ಭಾರತದ ನ್ಯಾಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪಷ್ಟಿಯನ್ ಭಾಷೆಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಿ ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. 1839ರ ಚಟ್ಟರ್ ಕಾಯಿದೆಯಂತೆ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್‌ನ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಕಾನೂನು ನಿರೂಪಿಸಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದನು. ಹೀಗಾಗಿ ಲಾಡ್‌ ಮೆಕಾಲೆಯು ವೊದಲನೇ ಕಾನೂನು ಸದ್ಸ್ಯನಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡಿರುವನು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಲಾಡ್‌ ವಿಲಿಯಂಬೆಂಟಿಂಕ್ ನ ಹೆಸರು ಚಿರಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅವನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಸತಿಪದ್ಧತಿ ನಿರೂಪಣೆ

ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮೂರಧನಂಬಿಕೆ ಹಾಗೂ ಅಧ್ಯಕ್ಷಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯಾಲಯಗಳು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸತಿಪದ್ಧತಿ ಒಂದು ಕ್ಷಾರ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಸತಿ ಪದ್ಧತಿ ಎಂಬುದು ಪತಿ ತೀರಿಕೊಂಡರೆ ಅವನ ಪತ್ನಿ ಪತಿಯ ಸಂಸ್ಥಾರದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಪ್ನೇರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಪ್ರಾಣ ತ್ವಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಪತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಸೀಯರು ತಾವಾಗಿಯೇ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಇದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರು. ಆದರೆ ದಿನಕಳಿದಂತೆ ಇದು ಸಂಬಂಧಿಕರಿಂದ ಬಲವಂತಗೊಳಿಸಲಬ್ಬಿತು. ಈ ಕೆಟ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ರಜಮಾತರಲ್ಲಿ

ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಈ ಅವಾನ್‌ವೀಂರು ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಲಾಡ್‌ ವಿಲೀಯಂ ಬೆಂಟಿಕ್ ಕೆಟುವಾಗಿ ವಿಂಡಿಸಿದ್ದನು. ಬೆಂಟಿಕ್‌ನು ಸವಾರಿ ಸುಧಾರಕರಾದ ರಾಜಕಾರಾಂ ಮೋಹನ್‌ರಾಯ್ ರವರ ಸಹಾಯದಿಂದ 1829 ರಲ್ಲಿ ಸತಿ ಸಹಗಮನ ಪದ್ಧತಿ ನಿರ್ಮಾರ್ಥನಾ ಶಾಸನವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಸತಿ ಪದ್ಧತಿಗಾಗಿ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರಚೋದನೆ ಅಥವಾ ಬಲಾಶ್ವರದಿಂದ ಪ್ರೀರೇಷಿಸಿದ್ದರು, ಸತಿ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಡುವವರೆಲ್ಲರನ್ನು ಕರಿಣ ಶಿಕ್ಷಣ ಗುರಿಪಡಿಸಲಾಯಿತು.

ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶುಹತ್ಯೆ ನಿರ್ಮಾರ್ಥನೆ

ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶು ಹತ್ಯೆಯು ಕಾಫೇವಾದ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದವರಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ವುತ್ತೊಂದು ಕೆಟ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶು ಹುಟ್ಟಿದಾಗಲೇ ಅದನ್ನು ಹತ್ಯೆ ವಾಡುವುದು ಇವರ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶು ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಹೊರೆಯಾಗುವುದೆಂದು ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶು ಹುಟ್ಟಿದಾಗಲೇ ಅದನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಇದರಿಂದಾಗಿ ಲಾಡ್‌ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಕ್ ಈ ಕೆಟ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಾರ್ಥನೆಗೊಳಿಸಿ ಹೀಗೆ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರೆ ಅದನ್ನು ಅಪರಾಧ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದನು.

ನರಬಲಿ ನಿರ್ಮಾರ್ಥನೆ

ಒಡಿಸ್‌ನಾದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದವರಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಒಂದು ಕ್ರಾರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನರಬಲಿಕೊಡುವುದಾಗಿದೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ದೇವರು ಮತ್ತು ದೇವತೆಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸಲು ನರಬಲಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಲಾಡ್‌ ವಿಲಿಯಂಬೆಂಟಿಕ್‌ನು ಅಂದಿನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಕ್ರಾರವಾದ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಆಚರಿಸದಂತೆ ತಡೆಯೊಡ್ಡಿದರು. ಇಂತಹ ಆಚರಣೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವವರನ್ನು ಅಪರಾಧಿಗಳಿಂದ ಭಾವಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಣಲಾಯಿತು.

ರಕ್ಷಣೆಗ್ರಹ

ರಕ್ಷಣೆ, ಮಧ್ಯ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸುಲಿಗೊರರ ಗುಂಪು. ಇವರ ಕಸಬು ಲೂಟಿ ಮಾಡುವುದಾಗಿತ್ತು. ಇವರು ಮುಗ್ಗಿ ಜನರು ಮತ್ತು ಪ್ರಯಾಣಿಕರನ್ನು ಕೊಂಡು ಅವರ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ದೋಚುತ್ತಿದ್ದರು. ಲಾಡ್‌ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಕ್‌ನು ಇವರ ದುಷ್ಟ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಮೇಜರ್ ಸ್ಟೇಮನ್ ನೇತ್ಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಹೋಸ ಇಲಾಖೆಯೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ರಕ್ಷಣೆ ದುಷ್ಟಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು

ಶ್ರೀ. 1813 ರ ಚಾಟರ್‌ ಕಾಯಿದೆಯಂತೆ ಮೇಸಲಿಟ್ಟು ಹಣ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಭಾಷೆ ಮೂಲಕ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಇವರ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮ ಇವರ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶು ಹತ್ಯೆದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಹೊರೆಯಾಗುವುದೆಂದು ಹೆಣ್ಣು ಶಿಶು ಹುಟ್ಟಿದಾಗಲೇ ಅದನ್ನು ಹತ್ಯೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

1833 ರ ಚಾಟರ್ ಕಾಯಿದೆ

ಲಾಡ್‌ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಕ್‌ನು 1833 ರಲ್ಲಿ ಚಾಟರ್ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದನು.

ಈ ಕಾಯಿದೆ ಪ್ರಕಾರ ಕಂಪನಿಯ ಏಕಸ್ವಾಮ್ಯತವನ್ನು ರದ್ದು ಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಬಂಗಾಳದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಭಾರತದ ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ಆದನು. ಗವರ್ನರ್ ಜನರಲ್ ನ ಆಡಳಿತ ಸಮಿತಿಗೆ ಕಾನೂನು ಸದಸ್ಯನ ಸೇವೆಡೆಯಾಯಿತು. ಜೆನ್ಸೆಲ್, ಮುಂಬೈ ಕಲ್ಕತ್ತಗಳಿಗೆ ಕ್ರೇಸ್ಟರ ಕಲ್ಕಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಷಪ್‌ರುಗಳನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಘಟಕ

ಲಾಡ್‌ ವಿಲಿಯಂಬೆಂಟಿಕ್ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆಡಳಿತ, ಹಣಕಾಸು ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯಾಂಗ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು. ಇವನು ಭಾರತೀಯರ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಕ್ಷರೆ

ವಹಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇವನನ್ನು ಲಾರ್ಡ್‌ರಿಪ್ಪನ್‌ನ ಜೊತೆ ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊದುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಭಾರತೀಯರ ಕಲ್ಯಾಣಾಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಹಲವಾರು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡನು.

ಅಭ್ಯಾಸ

I) ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ.

1. ಲಾರ್ಡ್ ಅಮ್ರಾಹಸ್ಟ್ ನ ನಂತರ _____ ನು ಭಾರತದ ಗವರ್ನರ್‌ಜನರಲ್ ಆಗಿ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಆ) ಲಾರ್ಡ್ ವಿಲೀಯಂಬೆಂಟಿಂಕ್   ಆ) ಲಾರ್ಡ್‌ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್   ಇ) ಲಾರ್ಡ್ ಕೆಚ್‌ನ್
2. ಲಾರ್ಡ್ ವಿಲೀಯಂಬೆಂಟಿಂಕ್ _____ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದನು.

ಆ) ನೋಟ   ಆ) ಯುದ್ಧಗಳ   ಇ) ಸುಧಾರಣೆಗಳ
3. ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ _____ ಭಾಷೆ ರದ್ದು ಪಡಿಸಲಾಯಿತು.

ಆ) ಇಂಗ್ಲೀಷ್   ಆ) ಪರ್ಸಿಯನ್   ಇ) ಸಂಸ್ಕೃತ
4. ನರಬಲಿ ಆಚರಣೆಯನ್ನು _____ ದವರು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆ) ಒರಿಸ್ಸಾದ ಬುಡಕಟ್ಟಿ ಜನಾಂಗ   ಆ) ರಜಪೂತರು   ಇ) ಮಧ್ಯ ಭಾರತದ ಜನರು

II) ಬಿಷ್ಟ ಸಳಗಳನ್ನು ತುಂಬಿರಿ.

1. ಮೊದಲನೇ ಬಮೀರಿಯರ ಯುದ್ಧ ಕ್ರಿ.ಶ. 1826 ರಲ್ಲಿ _____ ಒಪ್ಪಂದದಂತೆ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು.
2. _____ ನನ್ನ ಭಾರತದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಗವರ್ನರ್‌ಜನರಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.
3. _____ ಭಾರತದ ಗವರ್ನರ್‌ಜನರಲ್‌ನ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯ ಮೊದಲನೇ ಕಾನೂನು ಸದಸ್ಯ.
4. ಭಾರತದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದ್ದ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪಢಿತಿ _____ ಆಗಿದೆ.

III) ಹೊಂದಿಸಿ.

1. ಸತಿ ನಿಮೂರಿಲನೆ   ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಶಿಕ್ಷಣ
2. ಮೇಜರ್ ಸ್ಟೀವನ್   1829
3. ರಾಜಾರಾಂ ಮೋಹನ್‌ರಾಯ್   ರಕ್ಷಣ ನಿಗ್ರಹ
4. ಮೌಲಿಕ   ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆ

IV) ಒಂದು ಪದದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಲಾಡ್‌ವಿಲಿಯಂಬೆಂಟಿಂಕನು ಯಾವಾಗ ಭಾರತದ ಗವನರ್‌ಜನರಲ್ ಆದನು ?
2. ಎಲ್ಲೊನ್ನೇ ಕಾಲೇಜನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು ?
3. ಸೇನಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಭಕ್ತಿವನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಿದವನು ಯಾರು ?

V) ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಮೊದಲನೇ ಬಮಾರ್ ಯುದ್ಧದ ಲಘು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.
2. ಲಾಡ್‌ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕನ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
3. ಲಾಡ್‌ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕನ ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೇನು ತಿಳಿದಿದೆ?

VI) ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಲಾಡ್‌ ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿ.

ರಚನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

1. ಸಂವಾದ (ಗುಂಪು ಚರ್ಚೆ):

- “ಸರ್ಕಾರದ ಒಳಿತು ಆಳಲ್ಪಡುವ ಪ್ರಜಿಗಳ ಒಳಿತನ್ನು ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು” ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದವರು ವಿಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕ್ – ಸಂವಾದ ಮಾಡಿರಿ.
2. ಸತಿ ಪದ್ಧತಿಯ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸತಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಮಾರ್ಗಗೊಳಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನೀನು ಅಲ್ಲಿರುವೆ ಎಂದು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು, ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಬರೆದು ನೀನು ಕಾಣುವ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆದಹಲು ಸಿತ್ತಪೋಂದನ್ನು ಬರೆಯುವುದು.
  3. ಹಣ್ಣಿ ಶಿಶು ಹತ್ಯೆಯು ಇನ್ನೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೆಡಕನ್ನು ಕುರಿತು ವರದಿಯೋಂದನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು.
  4. ಬ್ರಿಟಿಷರಿಂದ ಪರಿಚಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಹೇಗೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ನೇರವಾದವು.

2. ಲಾರ್ಡ್‌ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1848 – ಕ್ರಿ.ಶ. 1855)

ಲಾರ್ಡ್‌ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1848 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಗವರ್ನರ್‌ಜನರಲ್ ಆಗಿ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡನು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣೆಗಾಗಿ ಹಲವಾರು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡನು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮೂರು ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದನು. ಅವುಗಳೇಂದರೆ :

ಅ. ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ ನೀತಿಯಂತೆ ವಿಲೀನಗೊಂಡ ಸ್ವದೇಶಿ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳು.

ಆ. ಯುದ್ಧಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಲೀನಗೊಂಡ ಸ್ವದೇಶಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು.

ಇ. ದುರಾಡಿತದ ನೇಪದ ಮೇಲೆ ವಿಲೀನಗೊಂಡ ಸ್ವದೇಶಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು.

ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬ ನೀತಿಯ ಮೂಲಕ ವಿಲೀನಗೊಂಡ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು

ಲಾರ್ಡ್‌ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣೆಗಾಗಿ ಹೊಸ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದನು. ಇದನ್ನು ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ನೀತಿಯಂತೆ ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಭಾರತದ ರಾಜರು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲ ದಿದ್ದರೆ, ಅವರ ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ರಾಜರಾಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದೊಡನೆ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಲಾಗುವುದು. ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಿರುವರು.

ಈ ನೀತಿಯು ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಲಾರ್ಡ್‌ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿ ಸತಾರ, ಜ್ಯೋಪುರ, ಸಂಬಲ್‌ಪುರ, ಉದಯಪುರ, ರುಧಾನ್‌ ಮತ್ತು ನಾಗಪುರಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಈ ನೀತಿಯು ಭಾರತೀಯರ ನಡುವೆ ತೀವ್ರ ವಿರೋಧವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1857 ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಮಹಾ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಇದು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

**ಯುದ್ಧಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಲೀನಗೊಂಡ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳು
ವರದನೇ ಆಂಗ್ಲೋ-ಸಿಹಿ ಯುದ್ಧ
ಕ್ರಿ.ಶ. 1848 – 1849**

ವರದನೇ ಆಂಗ್ಲೋ-ಸಿಹಿ ಯುದ್ಧವು ಲಾರ್ಡ್‌ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಮೊದಲನೇ ಸಿಹಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಿಹಿರು ಸೋಲು ಅನುಭವಿಸಿದರೂ ಅವರ ಅಧಿಪತ್ಯವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಗೊಳಿಸಿಲ್ಲ.

ಸಿಹಿರು ಮುಲ್‌ರಾಜ್‌ರವರ ಮುಖಿಂಡತ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಲಾರ್ಡ್ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿ ಸಿಹಿರುಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1848 ರಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಫೋಷಿಸಿದನು. ಸಿಹಿರಿಗೆ ಸೋಲುಂಟಾಯಿತು. ನಂತರ ಲಾರ್ಡ್ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿ ಪಂಚಾಬನ್ನು ಕ್ರಿ.ಶ. 1849 ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರದೊಡನೆ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಿದನು.

ವರದನೇ ಬಮಾರ್ ಯುದ್ಧ ಕ್ರಿ.ಶ. 1852

ಮೊದಲನೇ ಬಮಾರ್ ಯುದ್ಧದ ನಂತರ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಬಮಾರ್ದೊಡನೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಲು ಬಮಾರ್ದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಲು ಅನುಮತಿ ಪಡೆದರು. ಆದರೆ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಅಗೋರವಕ್ಕೊಳ್ಳಬಾಯಿತು. ಇವರು ಲಾರ್ಡ್ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯ ಸಹಾಯ ಬಯಸಿದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಲಾರ್ಡ್ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿ ಬಮಾರ್ದೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಇದು ಕ್ರಿ.ಶ. 1852 ರಲ್ಲಿ ವರದನೇ ಬಮಾರ್ ಯುದ್ಧವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮಿಸಿತು. ಬಮಾರ್ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಂದ ಸೋಲಾಲಪಟ್ಟರು. ಈ ಯುದ್ಧದ ಮೂಲಕ ಪೂರ್ವ ಬಮಾರ್ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

ದುರಾಡಿತದ ನೇಪದ ಮೇಲೆ ಆಕ್ರಮಿಸಿದ ರಾಜ್ಯಗಳ ವಿಲೀನ

ಲಾರ್ಡ್ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1856 ರಲ್ಲಿ ಅಸಮಧಿಕ ಆಡಳಿತ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ

ಅರಸನಾಗಿದ್ದ ವಾಚಿದ್ದ ಅಲಿಷಾನನ್ನು
ಅಧಿಕಾರಿದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಸಿ
ಅಯೋಧ್ಯೆಯನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದೊಡನೆ
ವಿಲೇನಗೊಳಿಸಿದನು. ತಂಜಾವೂರು ಸಹ
ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದೊಡನೆ ವಿಲೇನಗೊಂಡಿತು.

ಲಾರ್ಡ್ ಡಾಲ್ಹೌಸಿಯ ಸುಧಾರಣೆಗಳು

ಲಾರ್ಡ್ ಡಾಲ್ಹೌಸಿ ಒಬ್ಬ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಜಯಶಾಲೆಯಲ್ಲದೆ ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತಗಾರನೂ
ಸಹ ಆಗಿದ್ದನು. ಇವನು ಹಲವಾರು
ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು.

ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣೆಗಳು

ಇವನು ಆಡಳಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಗವರ್ನರ್‌
ಜನರಲ್ ಬಂಗಾಳದ ಗವರ್ನರ್ ಆಗಿಯೂ
ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದನು. ಇದರಿಂದಾಗಿ
ಸಮರ್ಥ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆ
ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದ ಆಡಳಿತವನ್ನು
ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಲೆಫ್ಟಿನೆಂಟ್ ಗವರ್ನರ್‌ನೊಬ್ಬರನ್ನು
ನೇಮಿಸಿದನು.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯವು ಹಲವು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾಗಿ
ವಿಭಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಡೆಮ್ಯೂಟಿ ಕರ್ಮಿಷನರುಗಳನ್ನು
ನೇಮಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಆಡಳಿತ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು
ಒಬ್ಬಿಸಲಾಯಿತು.

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಸಿಮ್ಲಾ ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲದ
ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿಯೂ, ಕೆಲ್ಕತ್ತ ಚಳಿಗಾಲದ
ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.

ಲಾರ್ಡ್ ಡಾಲ್ಹೌಸಿ ಜೆನ್ಸೆ, ಮುಂಬೈ
ಕೊಲ್ಕತ್ತ ಈ ಮೂರೂ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದೇ
ರೀತಿಯಾದ ಆಡಳಿತವಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದನು.

ರೈಲು ಮಾರ್ಗದ ಪರಿಚಯ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟೊದಲಿಗೆ ರೈಲು
ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಲಾರ್ಡ್
ಡಾಲ್ಹೌಸಿಗೆ ಸಲ್ಲಾತ್ತದೆ. ಮುಂಬೈ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಣಾ
ನಡುವೆಯೂ, 1853 ರಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ
ರೈಲು ಮಾರ್ಗ ಹಾಕಿಸಿದನು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1854 ರಲ್ಲಿ
ಹೊರಾ ಮತ್ತು ರಾಣಿಗಂಜ್ ನಡುವೆಯೂ, 1856ರಲ್ಲಿ
ಜೆನ್ಸೆ-ಅರಕ್ಷೋಣಂ ನಡುವೆಯೂ ರೈಲು ಮಾರ್ಗ
ಪ್ರಾರಂಭ' ವಾದುದು ರಿಂದ 'ವಾಯಾಪಾರ'

ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಂಡಿತು. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಸೇನೆಗಳು, ವಸ್ತುಗಳು
ಮತ್ತು ಕಚ್ಚಾವಸ್ತುಗಳು ರೈಲುಮಾರ್ಗ
ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು
ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಾಗಿಸಲು ಅನುಕೂಲವಾಯಿತು.

**ಲಾರ್ಡ್ ಡಾಲ್ಹೌಸಿ "ಭಾರತದ ರೈಲು ಮಾರ್ಗದ
ತಂಡ"** ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವರು.

ಅಂಚೆ ಮತ್ತು ತಂಡ

ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಅಂಚೆ ಮತ್ತು ತಂಡ
ಕರ್ಫೇರಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಎಲ್ಲಾ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ
ಅಂಚೆ ಕರ್ಫೇರಿ ಕಾರ್ಯಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗಾಗಿ
ದೃರ್ಕರ್ಪ್ರಾ ಜನರಲ್ ನನ್ನು ನೇಮಿಸಲಾಯಿತು. ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲಿಗೆ ಏಕ ರೂಪವಾದ
ಅಂಚೆ ಪ್ರತಿ ಶ್ರೀಗಳು ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮಿನ್ನು
ನಿರ್ಣಯಿಸಲಾಯಿತು. ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಅಂಚೆ
ಚೀಟಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಲಾರ್ಡ್
ಡಾಲ್ಹೌಸಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯ (3 ಪ್ಯೇಸೆ) ಅಂಚೆ
ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದನು. ದೇಶದಾದ್ಯಂತ
ತಂಡ ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲಿಸಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ
ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸುದ್ದಿ ಸಂಪರ್ಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಲಾರ್ಡ್
ಡಾಲ್ಹೌಸಿ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವವನ್ನು
ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತ್ತು.

ವಾರ್ಷಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು

ಲಾರ್ಡ್ ಡಾಲ್ಹೌಸಿಯ ಮುಕ್ತ ವ್ಯಾಪಾರ
ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದನು. ಜೆನ್ಸೆ
ಮುಂಬೈ, ಕೊಲ್ಕತ್ತ ಬಂದರುಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
ಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಹಲವು ಆಧುನಿಕ
ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಬಂದರುಗಳನ್ನು
ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿದನು. ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್ ಮತ್ತು ಭಾರತದ
ನಡುವಿನ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಮೌಲ್ಯಾಕ
ನೀಡಲಾಯಿತು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು

ಲಾರ್ಡ್ ಡಾಲ್ಹೌಸಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ
ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹದಗೆಟ್ಟಿದ್ದ ಹಲವಾರು ಕಡಕುಗಳನ್ನು
ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ಕ್ರಮಕ್ಕೊಂಡಿತು.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1856 ರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ವಿಧವಾ
ಪುನರ್ ವಿವಾಹ ಕಾಯಿದೆ ಎಂಬುದು
ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದನು. ಇವನು ವಿಧವೆಯರ ಮನರ್
ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಮೌಲ್ಯಾಕ ನೀಡಿದನು. ಯಾರಾದರು
ಮತಾಂತರ ಗೊಂಡರೆ ಬಿತ್ತಾಜೀತ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ
ಪಾಲು ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದನು.

ಯೋಚೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆ

ಲಾರ್ಡ್‌ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯು ಯೋಚೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಇಲಾಖೆಯಾಗಿ ಬೇವರ್‌ಡಿಸಿದನು. ಹಲವಾರು ಕಾಲುವೆಗಳು, ರಸ್ತೆಗಳು, ಸೇತುವೆಗಳು ಮತ್ತು ಹಲವಾರು ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಜನರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಲಾಯಿತು. ಪೇಟಾವರ್ ಮತ್ತು ಕಲ್ಕತ್ತಾ ನದುವೇ ಗ್ರಾಂಡ್ ಟ್ರಾಂಕ್ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಪುನರ್ ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಗಂಗಾ ಕಾಲುವೆಯು ಇವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟಿತು.

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು

ಲಾರ್ಡ್‌ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ. 1854 ರಲ್ಲಿ ಸರ್ ಚಾಲ್ಸ್‌ವುಡ್‌ನ ನೇತ್ಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಆಯೋಗವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಇದು ಭಾರತದ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ತಂಡಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಶಿಕ್ಷಣದವರೆಗೆ ಹಲವಾರು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ಶಿಕ್ಷಕರ ತರಬೇತಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಲಂಡನ್ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ಜೆನ್ಸೆಪ್, ಮುಂಬೈ, ಕೊಲ್ಕತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ ಜೆನ್ಸೆಪ್, ಮುಂಬೈ, ಕೊಲ್ಕತ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಉನ್ನತ

ಶಿಕ್ಷಣಕಾಕ್ಷಗಳಿಗೆ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಯಿತು. ರೂರ್‌ಕಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜು ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟಿತು. ಅಂಗೀಕಾರ ಪಡೆದ ಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸುಧಾರಣೆಗಳು

ಭಾರತದ ಸೇನೆಗೆ ಘೂರ್ಣಿಸಲನ್ನು ಮೇರ್ಮಾಹಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಸೇನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಕಲ್ಕತ್ತಾದಿಂದ ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿದನು. ಪಿರಂಗಿ ದಳದ ಮುಖ್ಯ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಫನ್‌ವನ್ನು ಕಲ್ಕತ್ತಾದಿಂದ ಏರ್‌ತ್ರೋಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸಿದನು.

ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಭಾರತದ ಗವರ್ನರ್‌ಇನಿಂಜನರ್‌ಲ್ ಲಾರ್ಡ್‌ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯು ಅತೀ ಕೆರಿಯ ವಯಸ್ಸಿನವನಾಗಿದ್ದನು. ಇವನು ಪರಿಚಯಿಸಿದ ರೈಲ್‌ವಾಗ್ರೆ, ಅಂಚೆ ಮತ್ತು ತಂತೆ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಮುಂತಾದವು ಭಾರತೀಯರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸದಾಕಾಲ ಅಜ್ಞಾನಿಯದೇ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಹೀಗಾಗೆ ಲಾರ್ಡ್‌ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯನ್ನು "ಅಧ್ಯಾತ್ಮ" ಭಾರತದ ನಿರ್ಮಾತ್ರ" ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

I) ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ.

- ದತ್ತ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನೀತಿಯ _____ ಯಿಂದ ಪರಿಚಯಿಸಲ್ಪಟಿತು.
ಅ) ಲಾರ್ಡ್ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿ   ಆ) ಲಾರ್ಡ್ ಅರ್ಮ್‌ಹಾಸ್‌ನ್   ಇ) ಲಾರ್ಡ್ ಹೇಸ್ಟಿಂಗ್ಸ್
- _____ ದುರಾಡಳಿತದ ನೇಪದ ಮೇಲೆ ಲಾರ್ಡ್ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದೊಡನೆ ವಿಲೀನಗೊಂಡಿತು.
ಅ) ಸತಾರ   ಆ) ರುಧಾನ್   ಇ) ಅಯೋಧ್ಯೆ
- ಹಿಂದೂ ವಿಧವಾ ಮನರ್ ವಿವಾಹ ಕಾಯಿದೆ _____ ರಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲ್ಪಟಿತು.
ಅ) 1853   ಆ) 1855   ಇ) 1856
- ಪ್ರಥಮ ರೈಲ್‌ವಾಗ್ರೆಯನ್ನು ಮುಂಬೈಯಿಂದ _____ ವರೆಗೆ ಹಾಕಲಾಯಿತು.
ಅ) ಜೆನ್ಸೆಪ್   ಆ) ಧಾರಾ   ಇ) ಮೊನ್

II) ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ತಂದಿರಿ.

1. ಲಾಡ್‌ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯು ಭಾರತದ ಗವರ್ನರ್‌ಜನರಲ್ ಆಗಿ ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ವರ್ಷ _____.
2. ದತ್ತ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ ನೀತಿಯಂತೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದೊಡನೆ ವಿಲೀನಗೊಂಡ ಮೊದಲನೇ ಸಂಸಥನ _____.
3. ಗಂಗಾ ಕಾಲುವೆಯು _____ ರವರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

III) ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ಪ್ರಥಮ ರೈಲ್ಯಾ ಮಾರ್ಗ _____ ಎರಡನೇ ಬಾಜಿರಾದ್ ನ ದತ್ತ ಮಗ
2. ಪುದ್ಣ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಮಿತಿ _____ ಅಯೋಧ್ಯೆ ನವಾಬ್
3. ನಾನಾ ಸಾಹೇಬ _____ 1853
4. ವಾಚೀದ್ ಅಲೀ ಷಾ _____ 1854

IV) ಒಂದು ಪದದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಎರಡನೇ ಆಂಗ್ಲೋ-ಸಿಹಿ ಯುದ್ಧ ಯಾವಾಗ ನಡೆಯಿತು ?
2. ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಇಲಾಖೆಯನ್ನು ಸಾಫಿಸಿದವರು ಯಾರು ?
3. ಲಾಡ್ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಫಿಸಿದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳನ್ನು ಹೇಸರಿಸಿ.

V) ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ದತ್ತ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ ನೀತಿ ಎಂದರೇನು ?
2. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣೆಗಾಗಿ ಲಾಡ್‌ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿ ಅನುಸರಿಸಿದ ನೀತಿಗಳಾವುವು?
3. ದತ್ತ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ ನೀತಿಯ ಮೂಲಕ ಲಾಡ್‌ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಿದ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳನ್ನು ಹೇಸರಿಸಿ.
4. "ಭಾರತದ ರೈಲ್ಯಾ ಮಾರ್ಗದ ತಂದೆ ಲಾಡ್ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿ" ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಏಕೆ?

VI) ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಲಾಡ್ ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯು ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ಚಟುವಟಿಕೆ:

1. ಭಾರತದ ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ ಲಾಡ್ ಡಾಲ್ ಹೌಸಿಯ ಕಾಲದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ.

ರಚನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

1. ಚರ್ಚಾಸ್ವರ್ದಿ :

1. ನೀನು ನವಾಬನ ದತ್ತ ಮಗನಾಗಿದ್ದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರ ಜಾರಿಗೆ ತಂದ ದತ್ತ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನೀತಿಯು ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿ ನಡೆಸುವುದು.
2. "ಲಾಡ್ ಡಾಲ್ ಹೌಸಿಯು ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ನಿರ್ಮಾಣ" ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯಲು ಕಾರಣವೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹಲು ರಚಿಸಿ ಚಿತ್ರದ ವಿವರಣೆ ಆಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿ ಗೊತ್ತಿರುತ್ತದೆ.
3. ಭಾರತವನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಲು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಹೇಗೆ ನೇರವಾದರು? ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಗುಂಪುಚಚೆ ನಡೆಸುವುದು.

3. ಮಹಾಕ್ರಾಂತಿ - ಕ್ರಿ.ಶ. 1857

ಕ್ರಿ.ಶ. 1857 ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲು ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1857 ರಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮೊದಲು ಸೈನಿಕರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ನಂತರ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದವರು ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಭಾರತೀಯರು ಅನುಭವಿಸಿದ ಸಂಕಟಗಳ ಪ್ರತಿಫಲವಾಗಿದೆ. ಲಾರ್ಡ್ ಕಾನ್ವಿಂಗ್ ಗವನರ್‌ರಾಜನರಲ್ ಆಗಿದ್ದಾಗ ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ನಡುವೆ ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಭಿನ್ನಾಭಿಪ್ರಾಯವಿದೆ. ಅಂಗ್ರೀಯ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು 'ಸಿಪಾಯಿ ದಂಗೆ' ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿರು. ಏಕೆಂದರೆ ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಸಿಪಾಯಿಗಳು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾಧ್ಯಾವನ್ನು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು 'ಪ್ರಥಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ' ಎಂದು ಕರೆದರು.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1857 ರ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಕಾರಣಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳು

ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಕ್ರಮಣ ನೀತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ವಿಸ್ತರಣಾನೀತಿಯು ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿತು. ವೆಲ್ಲೆಸ್ಟಿಯ ಸಹಾಯಕ ಸೈನ್ಯ ಪದ್ಧತಿ, ಲಾರ್ಡ್ ಡಾಲೋಹೆಸಿಯ ದತ್ತು ಮತ್ತೊಂದು ಹಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬ ನೀತಿಯಿಂದ ಹಲವಾರು ಭಾರತೀಯ ಅರಸರು ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟಿರು.

ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳು

ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಹುಬೇಗ ಹದಗೆಟ್ಟಿತು. ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾರ್ಷಿಕ ಎಲ್ಲವೂ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕ್ಷೇವಶವಾಯಿತು. ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದುದರಿಂದ ದೇಶಿಯ ಗುಡಿ ಕ್ಯಾನಾರಿಕೆ ನಶಿಸಿ ಹೋಯಿತು. ಇದರಿಂದ ನೂರಾರು ಮಂದಿ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾದರು. ಎಲ್ಲಾ

ಉನ್ನತ ಪದವಿಗಳನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಕೊಡಲಾಯಿತು. ಈ ನೀತಿಯು ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಮೇಲೆ ವಿರೋಧಿ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರಣಗಳು

ರ್ಯಾಫ್ ಪರಿಚಯ, ಅಂಚೆ ಮತ್ತು ತಂತ್ರ, ಪಾಠ್ಯಮಾತ್ರೆ ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಇವರಳಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ತಮ್ಮನ್ನು ಕೈಸ್ತ ಧರುತ್ತೇ ಮತಾಂತರಗೊಳಿಸುವರೆಂಬ ಸಂಶಯ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ಮಾಡಿತು. ಕೈಸ್ತ ಧರುತ್ತಿರುವ ಮಾಡುವ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಮತಾಂತರಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಸತಿ ಸಹಗಮನ ಪದ್ಧತಿ ನಿರ್ವೇಧ, ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಯ ನಿರ್ವೇಧ, ವಿಧವಾ ಮರುವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಪ್ರೌತ್ಸಾಹ ಮೊದಲಾದುವರ್ಗಳನ್ನು ಹಿಂದೂಗಳು ತಮ್ಮ ಧಾರ್ಮಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ತಲೆ ಹಾಕುವರೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು.

ಹಿಂದೂಗಳು ಕೈಸ್ತ ವುತ್ತೆ ಕೈಸ್ತ ಮತಾಂತರಗೊಂಡರೂ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಇಡೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾನೂನು ತಿದ್ದುಪಡಿ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಹಿಂದೂಗಳನ್ನು ಕೈಸ್ತಧರುತ್ತೇ ವುತ್ತಾಂತರ್ಗಳಾಗಿ ಸುವರ್ತಿ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಜಾರಿಮಾಡಿದು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದರು.

ಸೇನಾ ಕಾರಣಗಳು

ಭಾರತೀಯರು ಸೈನಿಕರು ಹಲವಾರು ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಉತ್ತಮ ವೇತನ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಿಕರವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮನವಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಲಾರ್ಡ್ ಕಾನ್ವಿಂಗ್ ನ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1856 ರಲ್ಲಿ "ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೇನಾ ಕಾಯ್ದೆಯನ್ನು" ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿ ಭಾರತೀಯ ಸೈನಿಕರು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗಾಗಿ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಸೈನಿಕರು ಶೀಘ್ರ ವಿರೋಧವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಸೈನಿಕರು ಶಿಸ್ತನಿಂದಿರಲು ಅವರುಗಳು ದಾಡಿ, ಮೇಸೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಲು ತಡೆ ಹಾಕಿದರು. ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ತಿಲಕವಿಡಬಾರದೆಂದೂ, ಚರ್ಮದಿಂದ ಮಾಡಿದ

ಶ್ರೀರಾಜವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಹಿಂದೂಗಳು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಇದು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾದುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರು. ಸಿಖಿಗೆ ದಾಡಿ ಮತ್ತು ಮೀಸೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ಅಳತೆಗೆ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಇದು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ವಿರೋಧವಾದ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು.

ತತ್ವಣಾದ ಕಾರಣಗಳು

ಕ್ರಿ.ಶ.1857 ರ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ತತ್ವಣಾದ ಕಾರಣ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಪರಿಚಯಿಸಿದ ನವೀನ ಮಾದರಿಯ ಎನ್‌ಫೀಲ್ಡ್ ಬಂದೂಕುಗಳಿಗೆ ಬಳಸುವ ತೋಟಾಗಳ ಹೊರಹೊದಿಕೆಗೆ ಕೊಬ್ಬಿ ಲೇಖಿಸಿದ ಕಾಗದವನ್ನು ಸುತ್ತಿದುದೇ ಆಗಿತ್ತು. ಬಂದೂಕಿಗೆ ತೋಟಾಗಳನ್ನು ಹಾಕುವಾಗ ಸೈನಿಕರು ಹಲ್ಲುಗಳಿಂದ ಕಚ್ಚಿ ಬಂದೂಕುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದಿತು. ಇವುಗಳಿಗೆ ಹಸು ಮತ್ತು ಹಂದಿಗಳ ಕೊಬ್ಬಿನ್ನು ಲೇಖಿಸಿದೆ ಎಂಬ ವದಂತಿ ಹರಡಿತು. ಇದು ತಮ್ಮ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾದುದೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಹಿಂದೂಗಳು ವುತ್ತು ವುಸ್ಸೀವುರು ತೋಟಾಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದರು. ಮಂಗಳಪಾಂಡೆ ಎಂಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಿಪಾಯಿಯು ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಕೊಬ್ಬಿ ಲೇಖಿಸಿದ ತೋಟಾಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿ ವಿರೋಧಿಸಿದನು. ಅವನು ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿರುವ ಭರತ್‌ಪುರ ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಭೂಸೇನಾ ಪಡೆಯ 34ನೇ ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವನಾಗಿದ್ದನು. ಅವನು ತೋಟಾಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದುದಲ್ಲಿದೆ ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟಿಕೊಂಡನು. ತತ್ವಣಾ ಅವನನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1857 ರ ಏಪ್ರಿಲ್ 8 ರಂದು ನೇರಿಗೆ ಹಾಕಲಾಯಿತು.

ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳು

ಕ್ರಾಂತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳು ಕ್ರಿ.ಶ. 1857 ರ ಮೇ 9 ರಂದು ಮೀರತ್ ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಇದು ಮುಂದುವರಿದು ಮೇ 10 ರಂದು ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ತೂಡಿದರು. ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟಿಹಾಕಿ ಕೈದಿಗಳನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಸತಿ

ಗೃಹಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿಯಿಟ್ಟಿರು. ನಂತರ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ದೆಹಲಿಯ ಕಡೆಗೆ ಮುನ್ನಡಿದರು.

ದೆಹಲಿ

ಸಿಪಾಯಿಗಳು ದೆಹಲಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದ ತತ್ವಣಾ ದೆಹಲಿಯ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಸಹ ಇವರೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡರು. ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ಕೊಲೆಗೈದು ದೆಹಲಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮೋಗಲರ ರಾಜ ಎರಡನೇ ಬಹದ್ವಾರ್ ಪಾನನ್ನು ದೆಹಲಿಯ ಅರಸನೆಂದು ಘೋಷಿಸಿ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿಸಿದರು. ಸರ್ ಜಾನ್ ನಿಕಲೋಸನ್ ಮುಂದಾಳತ್ತದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳುಗಳ ಕಾಲ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ನಂತರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 1857 ರಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ದಯೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೊಲೆಗೈದರು. ಮೋಗಲ್ ಅರಸ ಎರಡನೇ ಬಹದ್ವಾರ್ ಪಾನನ್ನು ಸೇರೆಹಿಡಿದು ಅಪರಾಧಿ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿ ಜೀವಾವಧಿ ಶಿಕ್ಷಿಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿ ರಂಗೂನಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಯಿತು. ಅವನು ಕ್ರಿ.ಶ. 1862 ರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ವುರ್ಜಾ ಹೊಂದಿದನು. ಇವನ ಮರಣದೊಂದಿಗೆ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಮೋಗಲ್ ಸಾವಾರ್ಜುವು ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು.

ಕಾನ್ಸುರ್

ಪೇಶ್ವೆ ಎರಡನೇ ಬಾಜೀರಾಯನ ಸಾಕುಮಗ ನಾನಾಸಾಹೇಬ್. ಕಾನ್ಸುರದ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಮುಂದಾಳತ್ತವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿದನು. ಇವನ ಸೇನಾನಾಂತರು ತಾಂತ್ರಾಂತ್ರೋಪಯೋಗಿ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕಾನ್ಸುರದ ಕೋಟಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನನ್ನು ಪೇಶ್ವೆ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿಕೊಂಡನು.

ಕೆನ್ಸೆಲ್ ಹಾವೋಲಾಕ್ ಮತ್ತು ಕೆನ್ಸೆಲ್ ಒನೆಯಿಲ್ ಮೋದಲಾದವರ ಮುಂದಾಳತ್ತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಸೈನ್ಯವು ಕಾನ್ಸುರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿತು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಸೇನಾನಾಯಕನಾದ ಹಾವೋಲಾಕ್ ನಾನಾಸಾಹೇಬನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ 1857 ರ ಜುಲೈ 17 ರಂದು ಮನು ಕಾನ್ಸುರವನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ, ನಾನಾಸಾಹೇಬ್ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ನೇಪಾಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಮರಣ ಹೊಂದಿದನು.

ಅಂತ್ಯ

ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ನವಾಬ್ ವಾಸಿದ್ದ ಅಲೀಯ ಹಂಡತಿ ದೇಗಂ ಹಜರತ್ ಮಹಲ್ ಲಕ್ಷ್ಮೀದ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಮುಂದಾಳತ್ತ ಪಹಿಸಿಕೊಂಡು ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದು. ತನ್ನ ಮಗನಾದ ಥಿಫ್ರ್ ಖಾದರ್ ಎಂಬುವವನನ್ನು ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ನವಾಬನೆಂದು ಘೋಷಿಸಿದ್ದು. ಕ್ರಾಂತಿಕಾರರು ಸರ್ ಹೆಸ್ತಿ ಲಾರೆನ್ಸನ್ನನ್ನು ಕೊಲ್ಪೆದರು. ನಂತರ ಜನರಲ್ ಬ್ರಿಟಿಂ ಮತ್ತು ಹಾವಾಲಾಕ್ ಇತರ ಸೇನೆಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ತಲುಪಿದರು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1858 ರಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಮನಃ ಬ್ರಿಟಿಂ ವರ್ತವಾಯಿತು.

ಮಧ್ಯ ಭಾರತ

ಮಧ್ಯ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಸಾಹೇಬನ ಸೇನಾಧಿಪತಿಯಾದ ತಾಂತ್ಯಾಚೋಪೇ ಹಾಗೂ ರ್ಯಾನ್ಸಿರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಬಾಯಿ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಬ್ರಿಟಿಂಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಯುದ್ಧ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಪ್ರೇರೇಷಿಸಿದರು.

ರ್ಯಾನ್ಸಿರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಬಾಯಿ

ತಾಂತ್ಯಾಚೋಪೇ, ರ್ಯಾನ್ಸಿರಾಣಿ ಈ ಇಬ್ಬರೂ ಹೋರಾಟಗಾರರೂ ಬ್ರಿಟಿಂಗೆ ವಿರುದ್ಧ ತೀವ್ರ ವಿರೋಧವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. ಸರ್ ಹುಗ್‌ರೋಸ್ ಮುಂದಾಳತ್ತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಂಗೆ ಸೇನೆಯು ರ್ಯಾನ್ಸಿ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿದಾಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಬಾಯಿ ವಿರಾವೇಷದಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಂಗೆ ನೊರ್ಮನ್ ಹೋರಾಡಿ ಯುದ್ಧ ವಾಡಿದರೂ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು

ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆ ಕೆಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಓಡಿಕೊಂಡರು. ತಾಂತ್ಯಾಚೋಪೇ ಇವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಒಗ್ಗೂಡಿ ಗ್ರಾಲೀಯರ್ ಕೊಂಡಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಬ್ರಿಟಿಂಗೆ ಅವರುಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಯುದ್ಧವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು. ರ್ಯಾನ್ಸಿರಾಣಿಯು ಬ್ರಿಟಿಂಗೆ ವಿರುದ್ಧ ಏರಾವೇಷದಿಂದ ಹೊರಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಏರವುರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ತಾಂತ್ಯಾಚೋಪೇ ಅಲ್ಲಿಂದ ತಲೆತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆದರೆ, ಸರೇಹಿಡಿದು ಅವರನ್ನು ಕೊಲ್ಪೆಯ್ಯಾಲಾಯಿತು. ಅವರ ಮರಣದೊಂದಿಗೆ ಸಿಹಾಯಿ ದಂಗೆಯು ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1857 ರ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಸೋಲಿಸಿದನೆ ಮುಕ್ತಾಯವಾದರೂ ಇದು ಪ್ರಥಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಾಯಿತು.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1857 ರ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಸೋಲಿಗೆ ಕಾರಣಗಳು

ಕ್ರಿ.ಶ. 1857 ರ ಸಿಹಾಯಿ ದಂಗೆಯು ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಸೋಲನ್ನು ಕಂಡಿತು. ಬ್ರಿಟಿಂಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವನೆ ಮತ್ತು ಬಗ್ಗಟಿರಲ್ಲಿ. ಕ್ರಾಂತಿಯು ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಹರಡಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟಿಂಗೆ ಸೋಲಿಸಲು ಸ್ವೇಚ್ಛಾಕಾರಿ ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರರು ಜಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಅಂಚೆ-ತಂತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಶೀವ್ರಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಂಗೆ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ತಕ್ಷಣವೇ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತು. ರ್ಯಾಲ್ಯು ಸಂಚಾರವು ಸ್ವೀಕರಣೆ ಬಹುಬೀಗ ಸಾಗಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಯಿತು. ಸಿವ್ವಿರು, ರಜಪೂತರು ಮತ್ತು ಘೋರ್ ಸ್ವೀಕರು ಬ್ರಿಟಿಂಗೆ ನಡೆದುಕೊಂಡರು. ಇದು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರರಿಗೆ ಬಹಳವಾಗಿ ಬಾಧಿಸಿತು. ಬ್ರಿಟಿಂಗೆ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷ ಸೇನಾಧಿಪತಿಗಳಾದ ಸರ್ ಜಾನ್ ಲಾರೆನ್ಸ್, ಹಾವಾಲುಕ್ ಮತ್ತು ನಿಕೋಲ್ ಸನ್ ಮೊದಲಾದವರುಗಳಿದ್ದರು. ಇವರಿಗೆ ಸರಿಸಮನಾಗಿ ಭಾರತೀಯ ನಾಯಕರುಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟಿಂಗೆ ಜಲವಾಗ್ಗೆಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಸುವೃದ್ಧರಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಿಲರಾಗಿದ್ದರು. ಬ್ರಿಟಿಂಗೆ ನೊಕಾಬಲ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ದ್ವಾದರಿಂದ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಿಂದ ಅಗತ್ಯವಾದ ಹಣ ಮತ್ತು ಸ್ವೇಚ್ಛಾ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬಹು ಸುಲಭವಾಗಿ

1857ರಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿ ನಡೆದ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳಗಳು

ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇದು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಸೋಲಿಗೆ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿತು.

ಶ್ರೀ. 1857 ರ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು

ಶ್ರೀ. 1857 ರ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಕೊನೆಗೊಳಿಸಿತು. ಭಾರತದ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಹೊಣೆಯನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವೇ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ವಿಕ್ಸ್‌ರಿಯಾ ಮಹಾರಾಜೆಯ ಪ್ರಕಟಣೆಯು 1858 ರ ನವೆಂಬರ್ 1 ರಂದು ಪ್ರಕಟಣೆಯಾಯಿತು. ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ನಿದೇಶಕರ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ರದ್ದುಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು. ಭಾರತದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ, ಭಾರತದ ಶಾಸನಸಭೆಯನ್ನು ಸಾಫಿಸಲಾಯಿತು. ಭಾರತದ ಗೌರ್ವರ್ಥ ಜನರಲ್‌ನನ್ನು ವೈಸ್‌ರಾಂಪ್ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಯಿತು. ವೈಸ್‌ರಾಯ್ ಎಂದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಎಂದರ್ಥ. ಭಾರತದ ಸೈನಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒದಲಾವಣ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಭಾರತೀಯರ ಪೂರ್ಣ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಲಾಯಿತು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಸಾಮೂಜ್ಞ ವರಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ನೀತಿಯನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟರು. ಇದಲ್ಲದೆ ಬ್ರಿಟಿಷರು “ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಯಾವುದೇ ಭಾಗವನ್ನು ವಿಲೀನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ” ವಾಗ್ದಾನವನ್ನು ಭಾರತದ ಅರಸರಿಗೆ ನೀಡಿದರು.

ವಿಕ್ಸ್‌ರಿಯಾ ಮಹಾರಾಜೆಯ ಪ್ರಕಟಣೆ 1858

ಶ್ರೀ. 1858 ನವೆಂಬರ್-1 ರಂದು ಅಲಹಬಾದ್ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಜೆಯ ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನು ಹೋಸಿಸಲಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಭಾರತದ ಕೊನೆಯ ಗೌರ್ವರ್ಥ ಜನರಲ್, ಪ್ರಥಮ ವೈಸ್‌ರಾಯ್ ಯೂ ಆದ ಲಾಡ್‌ ಕ್ಯಾನಿಂಗ್ ಪ್ರಕಟ ಪಡಿಸಿದನು.

ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು

ಭಾರತದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಇಂಗ್ಲಿಂಡಿನ ರಾಜೀಂಗು ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದೆಂದು ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು. ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ನಿದೇಶಕ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಲಾಯಿತು. ಭಾರತದ ರಾಜ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಪದವಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲು 15 ಮಂದಿ ಸದಸ್ಯರನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಮಂಡಳಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿತು. ಇದು ಭಾರತದ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿತು. ದತ್ತು ಮತ್ತೆಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬ ನೀತಿಯನ್ನು ಕೈಬಿಡಲಾಯಿತು. ಕೊಲೆಯ ಆಪಾದನೆಗೆ ಒಳಗಾದವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗೂ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಕ್ಷವಾದಾನ (General Amnesty) ನೀಡುವುದೆಂದು ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಯಿತು.

ಅಭ್ಯಾಸ

I) ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

- 1857 ರ ಮಹಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ _____ ಎಂಬುವವರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು.

A) ಬೆಂಟಿಂಕ್	B) ಕ್ಯಾನಿಂಗ್	C) ಡಾಲ್‌ಹೋಸಿ
-------------	--------------	--------------
- ಸಿಪಾಯಿ ದಂಗೆಯ ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಆರಂಭವಾದ ಸ್ಥಳ _____ .

A) ಭರಕ್‌ಪುರ	B) ದೆಹಲಿ	C) ಕಾನ್ಸುರ
-------------	----------	------------
- ಕೊಬ್ಬಿ ಲೇಪಿಸಿದ ತೋಟಾಗಳ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಮೊದಲ ಸಿಪಾಯಿ _____ .

A) ಮಂಗಳಪಾಂಡ	B) ನಾನಾಸಾಹೇಬ	C) ಬಹದೂರ್ ಷಾ
-------------	--------------	--------------
- 1857 ರ ಸಿಪಾಯಿ ದಂಗೆಗೆ _____ ಮುಖ್ಯವಾದ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದಿತು.

A) ಅಧಿಕ ತೆರಿಗೆ	B) ದ್ವಿಂಧಾಡಳಿತ	C) ದತ್ತು ಮತ್ತೆಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬ ನೀತಿ
----------------	----------------	------------------------------------

II) ಖಾಲಿ ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಭರ್ತೆ ಮಾಡಿರಿ.

- ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿ ಭಾರತೀಯರು ಅನುಭವಿಸಿದ ತೊಂದರೆಯ ಪ್ರತಿಫಲ _____ .

2. 1857 ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಮಹಾಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು _____ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.
3. _____ ಪರಿಚಯಿಸಿದು 1857 ರ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ತಕ್ಷಣದ ಕಾರಣವಾಯಿತು.
4. ಸರ್ ಜಾನ್ ನಿಕ್ಲೋಸನ್ ಮುಂದಾಳಶ್ವದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಸ್ಥಳ �_____.

III) ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ಮಂಗಳಪಾಂಡೆ	ಮಧ್ಯ ಭಾರತ
2. ತಾಂತ್ರಾಂತ್ರೋಪೇ	ಭರತ್‌ಪುರ
3. ಲಾಡ್‌ ಕ್ಯಾನಿಂಗ್	ನಾನಾ ಸಾಹೇಬನ ಸೇನಾಧಿಪತಿ
4. ರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಬಾಯಿ	ಪ್ರಥಮ ವೈಸ್‌ರಾಯ್

IV) ಒಂದು ಪದದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. 1857ರ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವರು ಯಾರು?
2. ಬ್ರಿಟಿಷರು ದುರಾಡಳಿತದ ನೇರದ ಮೇಲೆ ಆತ್ಮಮಿಸಿಕೊಂಡ ರಾಜ್ಯಗಳು ಯಾವುವು?
3. 1857 ರ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಬಾಯಿಯೊಡನೆ ಸೇರಿ ಯುದ್ಧ ಮಾಡಿದವರು ಯಾರು?
4. 1857 ರ ಕ್ರಾಂತಿಯ ನಂತರ ಭಾರತದ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡವರು ಯಾರು?

V) ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಮಂಗಳಪಾಂಡೆಯನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಏಕೆ ನೇರಿಗೆ ಹಾಕಿದರು?
2. 1857 ರ ಮಹಾಕ್ರಾಂತಿಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ.
3. ಯೂನಿ ರಾಣಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಬಾಯಿ – ಲಫ್ಯಾ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

VI) ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

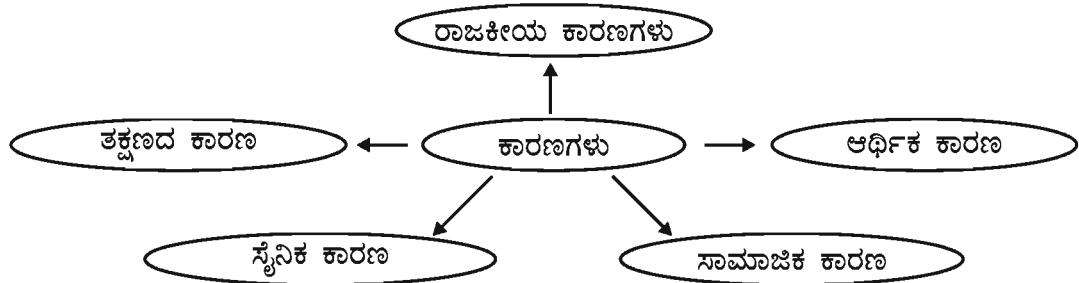
1. 1857 ರಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಮಹಾಕ್ರಾಂತಿಯ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
2. 1857 ರ ಮಹಾಕ್ರಾಂತಿಯ ಸೋಲಿಗೆ ಕಾರಣಗಳು ಯಾವುವು?
3. 1857 ರ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಪ್ರಾರಂಭಗಳು ಮತ್ತು ಮಹಾರಾಣಿಯ ಮಹಾ ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿ.

ಚಟುವಟಿಕೆ:

ಭಾರತದ ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ ಸಿಪಾಯಿ ದಂಗೆ ನಡೆದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ.

ರಚನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

1. 1857ರ ಮಹಾಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಕಾರಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು.

2. “ಮಂಗಳಪಾಂಡ ಎಂಬ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಚೆಲನಚಿತ್ರವನ್ನು ವೀಕ್ಷಿಸಿ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಮನರ್ ವಿಮರ್ಶೆ ಬರೆಯುವುದು. ಭಾರತದ ವರ್ಣಸಲು ಕಾರಣಗಳೇನು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂವಾದ ನಡೆಸುವುದು.
3. 1857 ರ ಮಹಾಕ್ರಾಂತಿಯು ಭಾರತದ ಪ್ರಥಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಹ ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಲು ಕಾರಣಗಳೇನು? ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಂವಾದ ನಡೆಸುವುದು.

4. ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಾಯಕರುಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆ

ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಿಸ್ತರಣೆಯು ಹೊನೆಯಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಾಯಕರುಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ನಾಯಕ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ “ಅಧ್ಯಕ್ಷ” ಅಥವಾ “ಸೇನಾಪತಿ” ಎಂದರ್ಥ. ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾಗಿ ತಮಗೆ ಹೊಡಲ್ಪಟ್ಟ ಭೂಭಾಗಗಳನ್ನು ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದವರು ನಾಯಕರುಗಳು. ಇವರ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಾಯಕರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಮಧುರೈ, ತಂಜಾವೂರು, ಸೋಂಜಿ (ಜಿಂಜಿ) ಇವುಗೆ ಇನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದರು.

ಮಧುರೈ ನಾಯಕರು

ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಧುರೈ ದಕ್ಷಿಣ ಮಂಡಳಿದ ಭಾಗವಾಗಿದ್ದಿತು. ಶ್ರೀ. 1529 ರಲ್ಲಿ ಮಧುರೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ವಿಶ್ವನಾಥನಾಯಕ ಎಂಬುವೇರು ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಂಗನಿಂದ ನೇಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟರು. ಇದನ್ನೇ ಮಧುರೈ ನಾಯಕರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಪ್ರಾರಂಭ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡಲಾಗಿದೆ.

ವಿಶ್ವನಾಥ ನಾಯಕರು

ವಿಶ್ವನಾಥ ನಾಯಕರು ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನ ಆಶ್ರೀಯ ಸೇನಾಪತಿ. ಮಧುರೆಯಲ್ಲಿ ದಂಗೆ ಏಪ್ರಿಲ್ ಟ್ರಾಪ್ ಅದನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕುಲು ವಿಶ್ವನಾಥನಾಯಕರನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ದಂಗೆಯನ್ನು ಅಡಗಿಸಿ ಮಧುರೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತನ್ನ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು.

ವಿಶ್ವನಾಥ ನಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಶಾಂತಿಯತ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ ಮೂಲಕ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದರು. ತಮ್ಮ ಮಂತ್ರಿ ಆಯ್ದಾಂತ ಎಂಬುವವನ ಸಹಾಯದೊಡನೆ “ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಪದ್ಧತಿ” ಎಂಬ ಹೊಸ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಶಾಂತಿ, ಸುಭದ್ರತೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಪಾಳೆಗಾರರನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಿದರು. ಇವರು ತಮಗೆ ವಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಾಗಗಳ ಸೇನೆ, ಆರಕ್ಷಕ (ಪೊಲೀಸ್) ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಂಡರು.

ಆರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯವು ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು ಎಂದು ಪರಿಗಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಜನರು “ಆರಕ್ಷಣ ಭಿಕ್ಷೆ” (ಕಾವಲ್ ಬಿಚ್ಚೆ) ಎಂಬ ತೆರಿಗೆಂಟನ್ನು ಗೌರವಧನವಾಗಿ ಪಾಳೆಯಗಾರರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ವಿಶ್ವನಾಥ ನಾಯಕರ ನಂತರ ಹಲವಾರು ಅರಸರು ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖರಾದವರು ತಿರುಮಲೈ ನಾಯಕರು.

ತಿರುಮಲೈ ನಾಯಕರು

ಮಧುರೈ ನಾಯಕರ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ತಿರುಮಲೈ ನಾಯಕರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲವು ಒಂದು ಹೊಸ ಇತಿಹಾಸ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೂ ಮೊದಲು ಆರು ಮಂದಿ ಅರಸರು ಮಧುರೈಯನ್ನು ಆಳಿದರು.

ವಿಜಯಗಳು

ತಿರುಮಲೈ ನಾಯಕರು ಆಡಳಿತದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ತಕ್ಷಣವೇ ಮೇಸೂರು ಸೇನೆಯು, ಮಧುರೈ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ದಂಡತ್ತಿ ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ, ಅವರನ್ನು ತಿರುಮಲೈ ನಾಯಕರು ದಿಂಡುಗಲ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸಿದರು. ತಿರುವಾಂಕೂರಿನ ಅರಸ ಉನ್ನಿಕೇರಳವರ್ಮನು ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಬಿಟ್ಟನು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ತಿರುಮಲೈ ನಾಯಕರು ಅವರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು. ಮುಳ್ಳಿಮರು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ಮಾಡಲು ತಿರುಮಲೈ ನಾಯಕರು ಮೂಲ ಕಾರಣರು. ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸ 3ನೇ ಶ್ರೀರಂಗನು ಮಧುರೈ ಮೇಲೆ ದಂಡತ್ತಿ ಬಂದಾಗ ಇದನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಲು ತಿರುಮಲೈ ನಾಯಕರು ಸಂಜಿ ಮತ್ತು ತಂಜಾವೂರು ನಾಯಕರುಗಳೊಡನೆ ಒಪ್ಪಂದ ವಾಡಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ, ತಂಜಾವೂರು ನಾಯಕರುಗಳು ಸರಿಂಗಾಗಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ತಿರುಮಲೈ ನಾಯಕರು ಗೋಲೆನ್‌ನಿಂದ ಸುಲ್ತಾನನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬಯಸಿ ಸುಲ್ತಾನನನ್ನು ವೆಲ್ಲೊಂದಿನ ಮೇಲೆ ದಂಡತ್ತಿ

ಬಯವಂತೆ ಕೇಳಿಕೊಂಡರು. ಹೀಗಾಗಿ ಮುಸ್ಲಿಮರು ವೆಲ್ಲಾರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಮಧುರ್ಯೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದರು. ತಮ್ಮ ಶಿರ್ಪನ್ನು ಅರಿತ ತಿರುಮಲೀ ನಾಯಕರು ಮ್ಯಾಸೋರಿನ ಅರಸರ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬಯಸಿದರು. ಮ್ಯಾಸೋರಿನ ಅರಸರು ತಮ್ಮ ಸೇನೆಯನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಆ ಸೇನೆಯು ಸತ್ಯಮಂಗಲದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಯಗೊಳಿಸಿ ದಿಂಡುಗಲ್ಲನ್ನು ತಲುಪಿತು. ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಸೋರಿನ ಸೈನಿಕರು ಏರೋಡಿಗಳ ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಪುತ್ತು ಮೇಲ್ಯಾಟಿಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದರು. ಇಂತಹ ಅಮಾನುಷ ಕೈತ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಮಧುರ್ಯೆ ಜನರು ಭಯಗೊಂಡರು. ನಂತರ ತಿರುಮಲೀ ನಾಯಕರು ಮ್ಯಾಸೋರಿನ ಸೇನೆಯನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಏರೋಡಿಗಳ ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿದರು. ಈ ಎನೋದವಾದ ಯುದ್ಧವು “ಮೂಗು ಕತ್ತರಿಸುವ ಯುದ್ಧ” ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿತ್ತತು.

ಇತರ ಸಾಧನೆಗಳು

ತಿರುಮಲೀ ನಾಯಕರು ಒಟ್ಟು ಸಮರ್ಥ ಆಡಳಿತಗಾರ. ಸಾಮೃಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಸುಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದರು. ಇವರು ಪೋಚುರ್ಗಿಸರು ಪುತ್ತು ಡಚ್ಚರುಗಳಿಗೆ ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿರಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದ್ದರು. ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ತಿರುಚ್ಚಿಯಿಂದ ಮಧುರ್ಯೆಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಿದರು. ಹಲವಾರು ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಜೀಣ್ಣೋದ್ಯಾರ ಮಾಡಿದರು. ಇವರು ದೇವಾಲಯಗಳ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ

ತಿರುಮಲೀ ನಾಯಕರ ಮಹಲ್

ತಮ್ಮ ಪಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಅವರು ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಣೆ ಪಾಡಲು ಹಲವಾರು ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಿದ್ದರು. ಮದುಪಂಟಪ, ಮಾರಮ್ಮನ ತೆಪ್ಪದಕೊಳ ಮತ್ತು ತಿರುಮಲೀ ನಾಯಕರ ಮಹಲ್ ಇವುಗಳು ಶಿರ್ಪು ನಾಯಕರ ಹೆಂಡತಿ. ತಮ್ಮ 3 ವರ್ಷದ ಪೊಮ್ಮೆಗನಾದ ಏಜಯರಂಗಜೊಕ್ಕನಾಥರ ಪೋಷಕರಾಗಿ (ರಾಜಪ್ರತಿನಿಧಿ) ಆಳ್ಳಿಕೆ ಪಹಿಸಿಕೊಂಡರು.

ರಾಣಿ ಮಂಗಮ್ಮಾ

ತಿರುಮಲೀ ನಾಯಕರ ನಂತರ ಆಳ್ಳಿಕೆ ನಡೆಸಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದವರು ರಾಣಿ ಮಂಗಮ್ಮಾ. ಇವರು ಚೊಕ್ಕನಾಥ ನಾಯಕರ ಹೆಂಡತಿ. ತಮ್ಮ 3 ವರ್ಷದ ಪೊಮ್ಮೆಗನಾದ ಏಜಯರಂಗಜೊಕ್ಕನಾಥರ ಪೋಷಕರಾಗಿ (ರಾಜಪ್ರತಿನಿಧಿ) ಆಳ್ಳಿಕೆ ಪಹಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಇವರ ಆಳ್ಳಿಕೆಯ ಕಾಲವು ಮಧುರ್ಯೆ ನಾಯಕರ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಒಹು ಮುಖ್ಯತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ರಾಜತಂತ್ರ ನಿರ್ಮಳೆಯಾಗಿ ಮಧುರ್ಯೆ ನಾಯಕರ ಆಳ್ಳಿಕೆಗೆ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಆಪತ್ತಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಿ ಸಾಮೃಜ್ಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದರು. ಇವರು ಕ್ರೈಸ್ತಧರ್ಮಪ್ರಚಾರಕ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮೊತ್ತಮಾನದಿಂದ ಮಧುರ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬದಿಗಿಸಿ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಸಂಚಾರ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆರಳು ಕೊಡುವ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟಿರು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಭತ್ತಗಳು ಮತ್ತು ಉಚಿತ ಭೋಜನಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಪವಿತ್ರ ಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಹಲವಾರು ಸಹಾಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರು. ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಉದಾರವಾಗಿ ದಾನ ಮಾಡಿದರು. ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಕೊಟ್ಟರು. “ಶಾಯ್ಕೊಂಡಾನಾ ಕಾಲುವೆಯು ಇಂದೂ ಸಹ ಇವರ ಹಿರಿಮೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದೆ.

ಮೀನಾಕ್ಷಿ

ಏಜಯರಂಗ ನಾಯಕರು ಗಂಡು ಸಂತತಿಯಲ್ಲದೆಯೇ ಮರಣ ಹೊಂದಿದರು. ಅವರ

ಹಂಡತಿ ಮೀನಾಕ್ಷಿಯ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ಮಥುರೆಯ ಆಡಳಿತ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು. ವಿಜಯಕುಮಾರ ನಾಯಕ ಎಂಬುವವರನ್ನು ದತ್ತ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅವರ ಮೋಷಕಳಾಗಿ ಮೀನಾಕ್ಷಿಯ ತನ್ನ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ತನ್ನ ಸಾಕು ಮಗನ ತಂದೆಯಾದ ಬಂಗಾರು ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಚು ಹಂಡಿದನು.

ಇದನ್ನು ತಿಳಿದ ಮೀನಾಕ್ಷಿ ಆರ್ಕಾಟಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಕನಾರಟಿಕ್ ನವಾಬನಾಗಿದ್ದ ಚಂದಾಸಾಹೇಬನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬಯಸಿದರು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಒಟ್ಟಿಕೊಂಡರು. ಚಂದಾಸಾಹೇಬನು ಬಂಗಾರುವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಮೀನಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿದನು. ಆದರೆ, ತನ್ನ ವರಾತನ್ನು ಮೀರಿದ ಚಂದಾಸಾಹೇಬನು ಮಥುರೈಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಮೀನಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಅವರ ಸ್ವಂತ ಅರ'ವ'ನೇಂಬ'ಲ್ಲಿ ಎಂಬ'ಅವ'ರ'ನ್ನು ಸರೆಯಲ್ಲಿಡಲಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ಮನನೊಂದ ಮೀನಾಕ್ಷಿಯ ಸರೆಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷ ಸೇವಿಸಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟರು. ಚಂದಾ ಸಾಹೇಬ್ ಮಥುರೈಯನ್ನು ತನ್ನ ಸಾಮೃಜ್ಯದೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡನು. ಹೀಗೆ ಮಥುರೈ ನಾಯಕರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಶ್ರೀ. 1736 ರಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

ತಂಜಾವೂರು ನಾಯಕರುಗಳು

ತಂಜಾವೂರು ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮೃಜ್ಯದ ಬಂದು ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು. ತಿಮ್ಮಪನಾಯಕ ಎಂಬುವವರು ತಂಜಾವೂರಿನ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಇವರ ನಂತರ ಇವರ ಮಗನಾದ ಸೇವಪನಾಯಕರು ಅಧಿಕಾರ ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಸೇವಪನಾಯಕರು

ಸೇವಪನಾಯಕರು ತಂಜಾವೂರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾತಂತ್ರ ನಾಯಕರ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಸಾಫ್ಟ್‌ಹಿಸಿದರು. ಹಿಂಡೂ ದೇವಾಲಯಗಳ ಮೇಲ ವಿಶೇಷ ಗಮನ ಹರಿಸಲಾಯಿತು. ಪೋಚುರ್ಗಿಸರಿಗೆ ನಾಗಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದರು. ಮೂವಲೂರು ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ 10 ವೇಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಿದರು. ಶಿವಗಂಗೆಯ

ಸರೋವರವನ್ನು ದುರಸ್ಥಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಅದು ನಂತರ “ಸೇವಪನೇರ್” ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇವರು ತಿರುವಣ್ಣಮಲ್ಕೆ ಮತ್ತು ವಿರುದಾಜ್ಞಳಂ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಅನುದಾನ ನೀಡಿದರು.

ಅಭ್ಯರ್ಥನಾಯಕರು

ಸೇವಪನಾಯಕರ ನಂತರ ಅವರ ಮಗನಾದ ಅಭ್ಯರ್ಥನಾಯಕರು ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಬಂದರು. ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರೊಡನೆ ಸೌಹಾದರ್ಯಯತ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ತಾಳಿಹೋಟೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರಿಗೆ ಸಹಾಯ ವಾಡಿದರು. ಶ್ರೀರಂಗಂನಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥಸ್ವಾಮಿಗೆ ವಜ್ರ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ರಾಮೇಶ್ವರಂ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ದತ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದರು. ತಿರುವಣ್ಣಮಲ್ಕೆ ಶ್ರೀ ಅರುಣಾಜ್ಞಲೇಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಗೋಪುರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಮುಗಿಸಿದರು. ಕಾವೇರಿ ನದಿಯ ಎರಡೂ ದಡಗಳನ್ನು ದುರಸ್ಥಿಗೊಳಿಸಿ ನವೀಕರಿಸಿ ನದಿ ನೀರನ್ನು ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿದರು.

ರಘುನಾಥನಾಯಕ

ಅಭ್ಯರ್ಥನಾಯಕರ ನಂತರ ಅವರ ಕೀರಿಯ ಮಗ ರಘುನಾಥ ನಾಯಕರು ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಬಂದರು. ಇವರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲವು ತಂಜಾವೂರು ನಾಯಕರ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಅತೀ ವುಖ್ಯತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುದಾಗಿದೆ. ಸೆಂಜಿ ನಾಯಕರುಗಳು, ಮಥುರೈ ನಾಯಕರುಗಳು ಪುತ್ರ ಜಾಫ್ರಾದೆ ಮೋಚುರ್ಗಿಸರನ್ನು ಗೆದ್ದು ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಹತೋಟಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಇವರು ಕಲೆ, ಲಿಟಿ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾನರನ್ನು ಮೇರ್ಮಾನಿಸಿದರು. ತಾವೇ ಒಬ್ಬ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದರು. ರುಕ್ಣಿಂದಿಪರಿಣಾಯಂ, ಪಾರಿಜಾತಂ, ಪುಷ್ಟಕಣಂ, ರಾಮಾಯಣ ಆ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

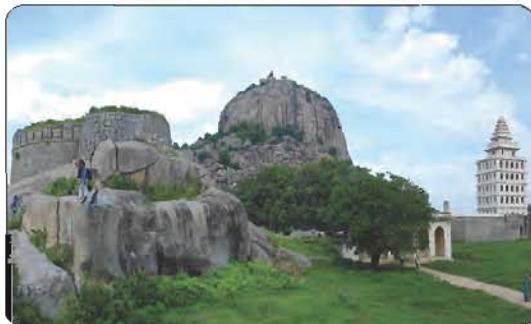
ವಿಜಯರಾಘವನಾಯಕರು

ರಘುನಾಥನಾಯಕರ ನಂತರ ಅವರ ಮಗನಾದ ವಿಜಯರಾಘವನಾಯಕರು ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಬಂದರು. ಇವರು ಅಶಕ್ತ, ಅನರ್ಹ ಹಾಗೂ ನಾಡನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಇವರು

ತಂಜಾವೂರು ನಾಯಕರ ವಂಶದ ಕೋನೆಯ ಅರಸ್. ಮಹುರ್ಮತ್ ನಾಯಕರಾದ ಚೌಕ್ಕನಾಥನಾಯಕರು ತಂಜಾವೂರಿನ ಮೇಲೆ ದಂಡತ್ತಿ ಬಂದು ವಿಜಯರಾಘವನಾಯಕರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಕೊಲೆ ಮಾಡಿ ತಂಜಾವೂರನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇದರಿಂದ ತಂಜಾವೂರಿನಲ್ಲಿ ನಾಯಕರ ಆಳ್ಕಾಕೆಯ ತ್ರಿಶ. 1673 ರಲ್ಲಿ ಮುಕ್ಕಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

ಸಂಜ (ಚಂಡ) ನಾಯಕರು

ಪಾಲಾರ್ ಮತ್ತು ಕೊಲ್ಲಿದಂ ನಡುವಣಿ ಭಾಗವಾದ ಸೆಂಡಿ ನಾಂರುಕರು ಗಳ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಸೆಂಡಿ ನಾಯಕರುಗಳು, ವಿಂರುನಾಗರ ಅರಸರ ಕುಟುಂಬದ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗುವರು. ಇವರ ಮೂರ್ವಜರು ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಮಣಿನಾಗಮರದವರು.

ಸಂಜಕೋಟೆ

ಇವರು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದು ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದರು. ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯನು ವೈಯಾಪ್ತ ನಾಯಕ ಎಂಬುವವರನ್ನು ಸಂಜಯ ಆಡಳಿತಗಾರರನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿದರು. ಇವರ ನಂತರ 2ನೇ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ನಾಯಕರು ಸಂಜಯ ಆಳ್ಕಾಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು. ಇವರೇ ಸಂಜಯಲ್ಲಿ ನಾಯಕರ ಆಳ್ಕಾಕೆಯ ನಿಜವಾದ ಸ್ಥಾಪಕರೇ ಆಗಿದ್ದಾರೆ.

ಎರಡನೇ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನಾಯಕರ ಸೇವೆ

ಇವರು ತಮ್ಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಹಲವಾರು ಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರು.

ಜನರು ವಾಸಿಸಲು ನಗರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಬಲಯುತವಾದ ಸೇನೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಅವರು ಪೆಳ್ಳಾರ್ ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲಿ “ಕೃಷ್ಣಪಟ್ಟಣ” ಎಂಬ ನಗರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಮತಸಹಿಸ್ತುತ್ತೆಯುಳ್ಳವರಾಗಿದ್ದರು. ಕೃಸ್ತರು ಚರ್ಚಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದ್ದರು. ಚಿತ್ತಾಮೂರ್ತಾನಲ್ಲಿ ಜೀರಿಗೂ, ದಿಂಡಿವನಂನಲ್ಲಿ ಶೈವ ಮತದವರಿಗೂ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದರು. ಚಿದಂಬರಂನಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದರಾಜರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ನವೀಕರಿಸಿದರು. ಇವರ ಸೇನಾಪತಿ ವೆಂಕಟ ಎಂಬುವವರು “ಚಿನ್ನಾಗರಂ” ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ಕೆರೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದೆ ಹೂಳು ತೆಗೆಸಿ ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪಡಿಸಿದರು.

ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನಾಯಕರ ನಂತರ ಸಂಜಯನ್ನು ಆಳಿದೆವರು ಅಸ್ವಾಫರು ವುತ್ತು ಅನರ್ಹರಾಗಿದ್ದರು. ಬಿಜಾಪುರದ ಸುಲ್ತಾನನು (ಅಲಿ ಆದಿಲ್ ಖಾ) ತ್ರಿಶ. 1648 ರಲ್ಲಿ ಸಂಜಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತನ್ನ ಸೇನಾಪತಿ ಮೀರಾಜುಮ್ಹಾನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದನು. ಇವನು ಸಂಜಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಾಸಿರ್ ಖಾನ್ ಎಂಬುವವನನ್ನು ಅದರ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದನು. ತ್ರಿಶ. 1678 ರಲ್ಲಿ ಭತ್ತಪತಿ ಶಿವಾಜಿಯ ಸಂಜಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಶಿವಾಜಿಯ ನಂತರ ಸಂಜಯ ರಜ್ಯಾತ್ಮಕ ಸೇನಾಪತಿ ಸೋರೂಪ್ ಸಿಂಗ್ ಎಂಬುವವನ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದಿತು. ಇವನು ವೋಗಲರ ಸಾಮಂತನಾಗಿದ್ದು ಅವರಿಗೆ ವಾಷಿಫ್ ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಪಾವತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನ ನಂತರ ಇವನ ಮಗನಾದ ರಾಜಾದೇಸಿಂಗ್ ಆಳ್ಕಾಕೆಗೆ ಬಂದನು. ಆಕಾಢಿನ ನವಾಬ ಸಾದತ್ ಉಲ್ಲಾ ಖಾನ್ ಸಂಜಯ ಮೇಲೆ ದಂಡತ್ತಿ ಬಂದು ರಾಜಾದೇಸಿಂಗನನ್ನು ಸೋಲಿಸಿ ಕೊಂಡು ಸಂಜಯನ್ನು ಆಕಾಢಿನೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡನು. ರಾಜಾದೇಸಿಂಗನ ಹಂಡತಿ “ಸತಿವದ್ಧತಿ” ಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಪ್ರಾಣ ತಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ಅವಳ ಸ್ವರಣಾಭವಾಗಿ “ರಾಣಿವೇಟೆ” ನಗರವನ್ನು

ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ಸಂಜೀವ ನಾಯಕರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ನಾಯಕರುಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿ

ನಾಯಕರುಗಳು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಮಥುರ್ಯ, ತಂಚಾವೂರು ಮತ್ತು ಸಂಜಿ ನಗರಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಇದ್ದನೇ ನಾಯಕರಾಲ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಾಯಕರುಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡು ಹಲವಾರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಂಡಿತು. ನಾಯಕರುಗಳು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರು.

ರಾಜರು ನಾಡಿನ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಸಹಾಯಕಾಗಿ ಮಂತ್ರಿಗಳು ನೇಮಿಸಲಬ್ಬಿದ್ದರು. ಸಾಮಾಜಿಕವನ್ನು ಹಲವಾರು ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಾಗಿ, ಮಂಡಳಗಳಾಗಿ, ಸೀಮೆ ಅಥವಾ ಮಾಗಣಗಳಾಗಿ, ಗ್ರಾಮಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಲಾಗಿತ್ತು. “ಪಾಳೆಯಾರ ಪದ್ಧತಿ”ಯೊನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಭೂಕೆಂದಾಯವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಆದಾಯದ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿತ್ತು.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿ

ನಾಯಕರ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ವಣಾಶ್ರಮ ಪದ್ಧತಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪದ್ಧತಿಯಿತ್ತು. ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯು ಕರಿಣವಾಗಿದ್ದಿತು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಉನ್ನತ ಸಾಧನ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಬಲಗ್ಗೆ, ಎಡಗ್ಗೆನವರ ಹೋರಾಟವು ಮುಂದುವರಿದಿತ್ತು. ಗ್ರಾಮದ ಜನರು ಅಜಾಣ ಮತ್ತು ಬಡತನದಿಂದ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಯಕರುಗಳು ವೈಗ್ಯ ಮತ್ತು ತಾಮ್ರಪಣೆ ನದಿ ತೀರಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಇತರ ಭಾಗಗಳು ಘಲವತ್ತಲ್ಲದ ಬಹುತೇಕ ಬರಡು ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ವ್ಯವಸಾಯವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿತ್ತು. ವ್ಯವಸಾಯವು ಮಳಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿತ್ತು. ಕರೆಗಳು, ಬಾವಿಗಳು, ಕಾಲುವೆಗಳು ಮತ್ತು ನದಿಗಳು ನೀರಾವರಿಯ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿದ್ದವು.

ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪ

ನಾಯಕರುಗಳು ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯ ಶ್ರೀಯರಾಗಿದ್ದರು. ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಕಲೆಯನ್ನು ಮೋಷಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಮಥುರ್ಯ ನಾಯಕರು,

ತಿರುನೆಲ್ಲೇಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೃಷ್ಣಪುರಂ ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ನೆಲ್ಲೈಯಪ್ಪರ್ ದೇವಾಲಯ, ತೆನೊಕಾಶಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕಾಶಿವಿಶ್ವನಾಥ ದೇವಾಲಯ, ರಾಮೇಶ್ವರಂನಲ್ಲಿರುವ ರಾಮನಾಥಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ಶ್ರೀವಿಲ್ಲಿಮತ್ತೂರಾನ ದೊಡ್ಡ ಗೋಮರ-ಇವುಗಳು ಮಥುರ್ಯ ನಾಯಕರ ಕಲಾ ಮೋಷಣಗಳ ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣಗಳಾಗಿವೆ.

ಮಥುರ್ಯ ವೆಳ್ಳಿಯಂಬಲಂ, ಉತ್ತರ ಮಂಟಪ, ಸಾವಿರಕಂಬಿಗಳ ಮಂಟಪ, ಮೂರ್ಕಿಂಬುನ ಮಂಟಪ, ಸೂರ್ಯ ಮಂಟಪ ಇವುಗಳನ್ನು ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ನಾಯಕರು ಮಥುರ್ಯಯಲ್ಲಿ ಜಿಂಹೋದಾರ ಗೋಳಿಸಿದರು. ಮಥುರ್ಯ, ಮೀನಾಷ್ಟಿ ದೇವಾಲಯದ ಮಂಟಪಕ್ಕೆ ಜಿನ್ನದ ತಗಡುಗಳನ್ನು ಹೊದಿಸಿದರು. ತಿರುಮಲ್ಲೇ ನಾಯಕರು ಪೆದುಮಂಟಪ ಮತ್ತು ನಾಯಕರ ಮಹಲ್, ಮಾರಿಯಮೈನ ತೆಪ್ಪದ ಹೊಳೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ತಿರುಮಲ್ಲೇನಾಯಕರ ಮಹಲ್ ಇಟಲಿ ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪಿಯ ಮೇಲುಸ್ತುವಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಲಬ್ಬಿತು. ಇದು ದ್ರಾವಿಡ, ಇಸ್ಲಾಂ ಮತ್ತು ಪರೋಪ್ಯ ಕಲಾಶೈಲಿಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿತ್ತು. ರಾಣಿ ಮಂಗಮ್ಮಾಳ್ ಮಥುರ್ಯಯಲ್ಲಿ ಮಂಗಮ್ಮಾಳ್ ಭತ್ತವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು.

ತಂಚಾವೂರು ನಾಯಕರು,

ತಂಚಾವೂರಿನ ಸೇವ್ಪನಾಯಕರು ತಮ್ಮ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ದುರಸ್ತಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಇವರು ತಂಚಾವೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಶಿವಗಂಗೆ ಕೋಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ತಿರುವಣ್ಣಮಲ್ಲೇ ಮಂಟಪ, ವಿರುದ್ಧಾಳ್ಲಂ ದೇವಾಲಯ ಮಂಟಪ ಮುಂತಾದವು ಇವರಿಂದ ಕಟ್ಟಲಬ್ಬಿತು. ಅಚ್ಚುತಪ್ಪ ನಾಯಕರು ಶ್ರೀರಂಗಂನಲ್ಲಿರುವ ರಂಗನಾಥ ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ರಾಮೇಶ್ವರದ ರಾಮನಾಥಸ್ವಾಮಿ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಅವರು ತಿರುವಣ್ಣಮಲ್ಲೇ ಅರುಣಾಞ್ಜಲೀಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಗೋಮರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಮುಗಿಸಿದರು.

ಸಂಚಯ ನಾಯಕರು,

ಸೆಂಜಿ (ಜಿಂಜಿ) ರಂಗನ್ನ ಆಳಿದೆ ಅಚ್ಚತರಾಮಭದ್ರನಾಯಕರು ತಿರುವಣ್ಣಮಲ್ಕೆ ದೇವಾಲಯದ ಸುತ್ತುಗೋಡೆ ಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಬೃಹತ್ತಾಗೋಡು ಗೋಪನೆ ಕಟ್ಟಿ ಮುಗಿಸಿದರು. ದಿಂಡಿವನದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಸಹ ಕಟ್ಟಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ವೆಂಕಟಪ್ಪ ನಾಯಕರು ತಿರುವಣ್ಣಮಲ್ಕೆ ಬೃಹತ್ತಾಗೋಡು ಗೋಪನೆ ಕಟ್ಟಿ ಮುಗಿಸಿದರು. ಅವರು ಜೈನರಿಗೆ ಚಿತ್ತಾಮೂರ್ತಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಜೈನ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದರು.

ಸಾಹಿತ್ಯ

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ನಾಯಕರುಗಳು ಮಹಾನ್ ಹೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ತಿರುಮಲ್ಕೆ

ನಾಯಕರು ಬರೆದ ಚಿದಂಬರಪುರಾಣ, ಪರಂಚೌತಿಯವರು ಬರೆದ ಚಿದಂಬರಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಹರಿದಾಸರು ಬರೆದ ಇರುಸಮಯವಿಳಕ್ಕಂ, ಉಮರುಪುಲವರ್ ಬರೆದ ಸೀರಾಪುರಾಣ, ಕುಮಾರಗುರುಪಾರರು ಬರೆದ ಕಂದರ್ಕಲಿವೆಣ್ಣಿ ಮತ್ತು ತಿರುವೆಂಕಟಂ ಬರೆದ ಮೆಯೊಜಾನವಿಳಕ್ಕಂ - ಇವುಗಳು ನಾಯಕರುಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಹೀಗೆ ನಾಯಕರುಗಳ ಕಾಲವು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

I) ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದವರು _____.
 ಅ) ವಿಶ್ವನಾಥ ನಾಯಕರು   ಆ) ರಾಣಿ ಮಂಗಮಾಳ   ಇ) ರಘುನಾಥ ನಾಯಕರು
2. ಅರಣಾಚ್ಚಲೇಶ್ವರ ಗೋಪನೆ ಕಟ್ಟಿ ಮುಗಿಸಿದವರು _____.
 ಅ) ತಿರುಮಲ್ಕೆ ನಾಯಕರು   ಆ) ಅಚ್ಚತಪ್ಪ ನಾಯಕರು   ಇ) ವಿಜಯರಾಘವ ನಾಯಕರು
3. ಮೂಗು ಕತ್ತರಿಸುವ ಯುದ್ಧವು _____ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು.
 ಅ) ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ನಾಯಕರ   ಆ) ರಾಣಿ ಮೀನಾಕ್ಷಿ   ಇ) ತಿರುಮಲ್ಕೆ ನಾಯಕರ
4. ಉಮರುಪುಲವರ್ ಬರೆದ ಕೃತಿ _____.
 ಅ) ಕಂದರ್ಕಲಿವೆಣ್ಣಿ   ಆ) ಇರುಸಮಯ ವಿಳಕ್ಕಂ   ಇ) ಸೀರಾಪುರಾಣ

II) ಬಿಟ್ಟ ಸ್ಥಳ ತುಂಬಿರಿ.

1. ವಿಶ್ವನಾಥ ನಾಯಕರು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿದ ತೆರಿಗೆ _____ ಆಗಿದೆ.
2. ಮೂರು ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ವಿಜಯರಂಗ ಜೊಕ್ಕನಾಥರ ಮೋಷಕರು _____.
3. ರಾಣಿ ಮೀನಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಸೆರೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟವರು _____
4. ವಿಜಯನಗರದ ಅರಸರಿಗೆ ತಾಳಿಕೋಟಿ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವರು _____.

III) ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ತಿರುಮಲ್ಯೇ ನಾಯಕರು ಮೆಯ್ ಜ್ಞಾನ ವಿಳಕ್ಷಣ
2. ಪರಂಜ್ಯೋತಿಯರ್ ಸೀರಾಪುರಾಣಂ
3. ತಿರುಪೆಂಕಟ ಚಿದಂಬರ ಪುರಾಣಂ
4. ಉಮರುಪುಲವರ್ ಚಿದಂಬರ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಾ

IV) ಸಂಖ್ಯಾಪವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ರಾಣಿ ಮಂಗಮ್ಮಾಳ್ ಬಗ್ಗೆ ಲಘು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.
2. ರಾಣಿ ಏನಾಷ್ಟೀ ಮತ್ತು ಚಂದಾ ಸಾಹೇಬರ ನಡವೆ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಫರ್ಮಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದೆರಡು ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.
3. ರಾಣಿಪೇಟೆಯು ಹೇಗೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು ?

V) ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ತಿರುಮಲ್ಯೇ ನಾಯಕರ ಆಳ್ಳಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿ.
2. ಕಲೆ, ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ನಾಯಕರುಗಳ ಹೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ರಚನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

1. ನಾಟಕ–ನಟನೆ :

ರಾಣಿ ಮಂಗಮ್ಮಾಳ್ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನಾಟಕ ತಯಾರಿಸಿ ನಟಿಸಿ ತೋರಿಸುವುದು.

2. ಚಿತ್ರಮಾಲಿಕ (ಅಲ್ಲಂ) ತಯಾರಿಸುವುದು:

ನಾಯಕರುಗಳ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಕಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚಿತ್ರಮಾಲಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು.

3. (ಅ) ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. (ಆ) ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿ. (ಇ) ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಕಲೆ. (ಈ) ಸಾಹಿತ್ಯ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಾಯಕರುಗಳ ಹೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆಡುವ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ರಚಿಸಲ್ಲಿ ಬರೆದು ವಿವರಿಸುವುದು.

4. ಎರಡನೇ ಕೃಷ್ಣಪ್ರಾಯಕರನ್ನು ಸೆಂಜಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ರಾಜನೆಂದು ಇತಿಹಾರಕಾರರು ಕರೆಯಲು ಕಾರಣವೇನು?

೫. ತಂಡಾವೂರಿನಲ್ಲಿ ಮರಾಠರ ಆಳ್ವಿಕೆ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1676 – ಕ್ರಿ.ಶ. 1856)

ಮಧುರ್ಯೆಯನ್ನು ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದ ಚೋಕ್ಕನಾಥ ನಾಯಕರು ತಂಡಾವೂರಿನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಅದನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ತನ್ನ ಮಲಸಹೊದರನಾದ ಅಳಗಿರಿ ಎಂಬುವವರನ್ನು ತಂಡಾವೂರಿನ ರಾಜ್ಯಪಾಲರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದರು. ಆದರೆ, ಅಳಗಿರಿಯು ಜ್ಯೋಕ್ಕನಾಥರೂಡನ್ನೇ ವೈವುನ ಸ್ನಾಗೊಂಡು ಸೆಂಗವುಲದಾಸ್ ಎಂಬುವವರನ್ನು ತಂಡಾವೂರಿನ ನಾಯಕರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡುವಂತೆ ಬಿಜಾಪುರ ಸುಲ್ತಾನನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಕೋರಿದರು. ಹೀಗಾಗೆ ಬಿಜಾಪುರ ಸುಲ್ತಾನನು ವೆಂಕೋಜಿ ಎಂಬುವವರನ್ನು ತಂಡಾವೂರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಇವರು ಜಂರುಗಳಿಸಿ ತಂಡಾವೂರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮರಾಠರ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಸಾಫಿಸಿದರು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1676 ರಿಂದ 1856 ರವರೆಗೆ ತಂಡಾವೂರನ್ನು ಮರಾಠರು ಆಳಿದರು.

ವೆಂಕೋಜಿ

ಘಾಜಿ ಭೋನ್ಸ್‌ನ್ನೆ ಮತ್ತು ತುಕಾಭಾಯಿಯರ ಮಗನು ವೆಂಕೋಜಿ. ಇವರು ಪಕೋಜಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟರು. ದಕ್ಕಣ ಭಾರತದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆಯಲು ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ಮತವನ್ನು ದಕ್ಕಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹರಡಲು ಶಿವಾಜಿಯ ಕನಾರ್ಚಿಕ್ ಭಾಗದ ಮೇಲೆ ದಂಡಯಾತ್ರೆ ಕೈಗೊಂಡು ಗೋಲೆಕ್ಕಂಡ ಮತ್ತು ಸೆಂಜಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಂಡಾವೂರಿನ ಕಡೆಗೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋದರು. ವೆಂಕೋಜಿಯೋದನೆ ತನ್ನ ಪಾಲನ್ನು ಕೊಡುವಂತೆ ಬೇಡಿಕೆಯಿತ್ತರು. ಆದರೆ, ಶಿವಾಜಿಯ ಬೇಡಿಕೆಯು ನಿರಾಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿವಾಜಿಯು ಕೊಲ್ಲಿಡಂ ಎಂಬುದನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಅದಕ್ಕೆ ಶಾಂತಾಜಿ ಎಂಬುವವರನ್ನು ಅವರ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಕ ಮಾಡಿ ಹಿಂತಿರುಗಿದರು. ಶಿವಾಜಿಯು ಹಿಂತಿರುಗಿದ ನಂತರ ವೆಂಕೋಜಿಯು ತಾವು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮನಃ ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಂಡಾವೂರನ್ನು ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದರು.

ಎರಡನೇ ಘಾಜಿ

ಎರಡನೇ ಘಾಜಿಯು ವೆಂಕೋಜಿಯ ಮಗನು. ಅವನು ಒಬ್ಬ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥನಾದ ರಾಜನಾಗಿದ್ದನು. ಮಧುರ್ಯೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದೊಡನೆ ವಿಲೀನಗೊಳಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅವನು ಕವಿಗಳನ್ನು ಮೋಷಿಸಿ ಮೈತ್ರಾಹಿಸಿದ್ದನು. ಆಸ್ತ್ರತ್ವಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಹೈದರಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ಅರೋಬಿಂರೂದಿಂದ ವೈದ್ಯರುಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜನರ ಒಳತನ್ನು ಕಾಪಾಡಿದನು. ಕೈಸ್ತರುಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡನು. ಇವನ ನಂತರ ಇವನ ಸಹೋದರ ಮೋದಲನೇ ಸರಬೋಜಿ ಎಂಬುವವನೂ, ಇವನ ನಂತರ ತುಕಾಜಿ ಎಂಬುವವನೂ ತಂಡಾವೂರಿನ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡರು. ತುಕಾಜಿಗೆ ಗಂಡು ಸಂತಾನವಿಲ್ಲದೆ ಮರಣ ಹೊದಿದರು. ಅವರ ಮರಣದ ನಂತರ ಉತ್ತರಾಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿಯುದ್ದವುವರ್ವಣಟ್ಟಿತು. ಈ ಯುದ್ದದಲ್ಲಿ ಆಕಾರಚಿನ ನವಾಬನ ಸಹಕಾರದೊಡನೆ ಪ್ರತಾಪ್ಸಿಂಗ್ ಎಂಬುವನು ತಂಡಾವೂರಿನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಜವಾಖಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇವನು ತಂಡಾವೂರಿನಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ಒಗ್ಗಟನ್ನು ನೆಲೆಯೂರುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1763 ರಲ್ಲಿ ಟುಲ್‌ಜಾಬಿ ಎಂಬುವವನು ತಂಡಾವೂರಿನ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇವನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಂಡಾವೂರು ಮತ್ತು ರಾಮನಾಥಪುರಂ ನಡುವೆ ಗಡಿಸಮಸ್ಯೆಯು ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು. ರಾಮನಾಥಪುರಂನ ರಾಜ ಆಕಾರಚಿನ ನವಾಬನ ಸಹಾಯವನ್ನು ಬೇಡಿದನು. ಇದರಿಂದ ಆಕಾರಚಿನ ನವಾಬ ತಂಡಾವೂರಿನ ಮೇಲೆ ದಂಡೆತ್ತಿ ಹೋದನು. ನಂತರ ಕ್ರಿ.ಶ. 1773 ರಲ್ಲಿ ತಂಡಾವೂರು ಆಕಾರ್ಚ್ ನ ನವಾಬನ ವಶಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಇದನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಗಮನಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಾಯಿತು. ಕಂಪನಿಯ ನಿದೇ ಐ ಶ್ರೀ ಕರ್ನಾಟಕ ಶಾಂತಾಜಿಯ ಕಂಪನಿಯ ಗಮನಕ್ಕೆ ಆಡಳಿತ ಗಾರಿರನ್ನಾಗಿ ಟುಲ್‌ಜಾಬಿಯನ್ನು ನೇಮಿಸುವಂತೆ ಜನ್ಮನ್ನು ಗೌರೂಗ್ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದರು. ಟುಲ್‌ಜಾಬಿಯು ಮನಃ ಕಂಪನಿಯ ಸಹಕಾರದಿಂದ

ತಂಜಾವೂರಿನ ಆಡಳಿತಗಾರನಾದನು. ಅಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಸೈನ್ಯವೊಂದನ್ನು ನೆಲೆಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಅಮರ್‌ಸಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಎರಡನೇ ಸರಬೋಜೆ

ಟುಲ್‌ಜಾಜಿಯ ದತ್ತು ಮಗನಾದ ಎರಡನೇ ಸರಬೋಜಿಯು ಕ್ರಿ.ಶ. 1787 ರಲ್ಲಿ ತಂಜಾವೂರಿನ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡನು. ಅಮರ್‌ಸಿಂಗ್ ಅವನ ರಾಜ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿದ್ದನು. ದತ್ತು ಮಗನಾದ ಎರಡನೇ ಸರಬೋಜಿಯು ಕಾನೂನಿನಂತೆ ರಾಜನಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಮರ್‌ಸಿಂಗ್ ಸಿಂಹಾಸನದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಕೋರಿದನು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಇವನಿಗೆ ಮೌರ್ತ್ಯಾಹ ನೀಡಿದರು. ಇದರಿಂದ ಅಮರ್‌ಸಿಂಗ್ ರಾಜನಾದನು. ಇವನು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯಂತೆ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಗೌರ್ವರ್ ಜನರಲ್ ಕಾರ್ನಾವಾಲಿಸ್ ಅಮರ್‌ಸಿಂಗ್‌ನನ್ನು ಪದವಿಯಿಂದ ತೆಗೆದುಹಾಕಿ ಮನಃ ಎರಡನೇ ಸರಬೋಜಿಯನ್ನು ರಾಜನಾಗಿ ಮಾಡಿದನು. ವೆಲ್ಲೆಸ್ಯಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಸರಬೋಜಿಯು ಬ್ರಿಟಿಷರಿಂದ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ವೇತನವನ್ನು ಪಡೆದನು. ತಂಜಾವೂರಿನ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಹಾರಗಳನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರು ತವ್ಯ ಹಕ್ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು.

ಎರಡನೇ ಶಿವಾಜಿ

ಎರಡನೇ ಶಿವಾಜಿಯು ಎರಡನೇ ಸರಬೋಜಿಯ ಮಗನಾಗಿದ್ದನು. ಎರಡನೇ ಶಿವಾಜಿಯು ಕ್ರಿ.ಶ. 1799 ರಲ್ಲಿ ತಂಜಾವೂರಿನ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡನು. ಇವನ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಕ್ರಿ.ಶ. 1855 ರವರೆಗೆ ಮುಂದುವರಿದಿತ್ತು. ಇವನಿಗೆ ಗಂಡು ಸಂತಾನವಿರಲಿಲ್ಲ. ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯ ದತ್ತು ಮತ್ತು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂಬ ನೀತಿಯಂತೆ ತಂಜಾವೂರು ಕ್ರಿ.ಶ. 1856 ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದೊಡನೆ ವಿಲೀನವಾಯಿತು. ಇದರಿಂದ ತಂಜಾವೂರಿನಲ್ಲಿ ಮರಾಠರ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.

ಮರಾಠರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮಿಳನಾಡು

ಕ್ರಿ.ಶ. 1676 ರಿಂದ 1856 ರವರೆಗೆ ತಂಜಾವೂರನ್ನು ಮರಾಠರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದರು. ತಂಜಾವೂರು ತಮಿಳನಾಡಿನ ಘಲವತ್ತಾದ

ಭೂಭಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಜೆಗಳ ಒಳಿತನ್ನು ಬಯಸಿ ಮರಾಠರ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದರು. ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಂದರು. ವ್ಯವಸಾಯವು ಮುಖ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮರಾಠರ ಆಡಳಿತದ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಮರಾಠರ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಮರಾಠ ಅರಸರು ಮಹಾಕವಿಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸಿ ಮೌರ್ತ್ಯಾಹಿಸಿದ್ದರು. ರಾಮಭದ್ರದೀಪ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಭಾಸ್ಕರದೀಪ್ತಿತ್ತು ಇವರುಗಳು ಸಂಸ್ಕರಿತ ಮಹಾಕವಿಗಳಾಗಿದ್ದರು. ಆಂಧ್ರ ಕಾಳಿದಾಸ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಅಳುರಿ ಕುಪ್ಪಣಿ ಎಂಬ ತೆಲುಗಿನ ಮಹಾ ಕವಿಯನ್ನು ಟುಲ್‌ಜಾಜಿ ಎಂಬುವ ವನ್ನು ಪೋಷಿಸಿ ಮೌರ್ತ್ಯಾಹಿಸಿದ್ದನು. ಟುಲ್‌ಜಾಜಿಯು ಜಿತ್ರುಕಲೆ, ಸಂಗೀತ, ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ವಿಗೋಳ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ನಾಟ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಆಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ್ದನು. ಎರಡನೇ ಸರಬೋಜೆ ಎಂಬುವವರಿಂದ ತಂಜಾವೂರಿನಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿ ಮಹಲ್ ಕಟ್ಟಲಷಿತು. ಇದು ಉನ್ನತ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಇದು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಲ್ಲಿಂದು ಎಂಬುದಾಗಿಯೂ, ಅಂಗ್ಲ, ಪ್ರೇಂಜ್, ಜರ್ಮನ್, ಗ್ರೀಕ್, ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಸ್ತಕಗಳು ಮತ್ತು ಹಲವಾರು ತಾಳೆಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಮರಾಠರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಂಜಾವೂರು ಹಲವು ಬಗೆಗಳ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಗಳಿಂದ ಕಂಡುಬಂದಿತ್ತು.

ಪಾಳಿಯಾರರ ಕ್ರಾಂತಿ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1799)

ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅವನತಿಯ ನಂತರ ವೋಗಲರು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪರಮಾಧಿಕಾರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಆಕಾರಣಿನ ನವಾಬ ವೋಗಲರ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಠಾಗ್‌ಬಾಗಿ ಕಾಂಪಾನಿ ನಿವ್‌ಫ ಹಿ ಸಿ ದ್‌ನ್‌. ಅವನು ಪಾಳಿಯಾರರಿಂದ ತರಿಗೆ ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪಡೆದನು. ಆದರೆ, ಪಾಳಿಯಾರರಿಂದ ಸ್‌ರಿ ಕಾಂಪಾನಿ ತರಿಗು ಎಸ್‌ಕ್‌ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ನವಾಬನು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ತೆಸ್‌ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯಿಂದ ಸಾಲ ಪಡೆದನು. ಕ್ರಿ.ಶ. 1792 ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ತೆಸ್‌ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಆಕಾರಣಿನ ನವಾಬನೊಡನೆ ಬಂದು ಒಪ್ಪಿದೆವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು. ಅದರಂತೆ

ಪಾಳೆಯಗಾರರಿಂದ ತೆರಿಗೆ ವಸೂಲಿ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಪಡೆಯಿತು. ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಇದನ್ನು ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನು ಬ್ರಿಟಿಷರ ದಬ್ಬಾಳಕೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೂ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನಿಗೂ ದ್ವೇಷ ಬೆಳೆಯಿತು.

ವೀರಪಾಂಡ್ಯ ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನು

ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನು ಪ್ರೋಫೆಕರು ಅಂಥ್ರಕೈ ಸೇರಿದವರು. ಅವರು ಶ್ರೀ ತ.ಹನ್ನೊಂದನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡಿಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದರು. ಪಾಂಡ್ಯರ ಸಾಮಂತನಾಗಿ ಜಗವೀರಪಾಂಡ್ಯ ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನು ಜಹಗೀರುದಾರು ನಾಗಿ ವೀರಪಾಂಡ್ಯಪುರವನ್ನು ಅಳ್ಳಿಕೆ ಮಾಡಿದರು. ಪಾಂಚಾಲಕುರುಭ್ರಿಯು ಅದರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು. ನಾಯುಕರುಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವರು ಪಾಳೆಯಗಾರರಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಅವರ ಪುರಣದ ನಂತರ ಅವರ ವಾಗನಾದ ವೀರಪಾಂಡ್ಯ ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನು ನಾಯಕರುಗಳಿಗೆ ಪಾಳೆಯಗಾರರಾದರು.

ವೀರಪಾಂಡ್ಯ ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನು

ಶ್ರೀ.ತ. 1761 ರಲ್ಲಿ ಜನಸಿದ್ದ ವೀರಪಾಂಡ್ಯ ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನು ಶ್ರೀ. 1790 ರಲ್ಲಿ ಪಾಳೆಯಗಾರರಾದರು. ಇವರ ಪತ್ತಿ ಜಕ್ಕಮಾಳ ಮತ್ತು ಇವರ ಸಹೋದರ ಉಮದುರ್ಯ.

ವೀರಪಾಂಡ್ಯ ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನು ಕ್ರಮವಾಗಿ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಪಾವತಿ ಮಾಡದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಬಾಕಿ ಉಳಿಯಿತು. ರಾಮನಾಥಪುರದ ಅಂಗ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ ಜಾಕ್ಸನ್, ತನನ್ನ ನೇರವಾಗಿ ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ತೆರಿಗೆ ಬಾಕಿಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪಾವತಿಸುವಂತೆ ಒಂದು ಪತ್ರ ಬರೆದನು. ಆದರೆ, ಅದನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ವೀರಪಾಂಡ್ಯ ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನು “ಅಕಾಶದ ಮಳಿ; ಭೂಮಿಯ ದೇಶ” ನಾವೇಂಬ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿಸಬೇಕೆಂದು ಗುಣಿದರು. ಈ ಹೇಳಿಕೆಯು ಅಂಗ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ ಜಾಕ್ಸನ್ ನನ್ನು ಸಿಟ್ಟಿಗೆಬ್ಬಿಸಿತು. ನಂತರ ವೀರಪಾಂಡ್ಯ ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನು ಅಂಗ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ ಜಾಕ್ಸನ್ ನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಸ್ವೇಹತೀಲತೆಯಿಂದ ಇತ್ತುರ್ಕಿಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ತೀಮಾರ್ನ ಕೈಗೊಂಡಾಗ ಜಾಕ್ಸನ್ ತಿರುನಲ್ಲೇಲಿ ಜಲ್ಲೆಯ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನು ಅಂಗ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿಯಾದ ಜಾಕ್ಸನ್ ನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲು ಹೋದರು. ಆದರೆ, ಜಾಕ್ಸನ್ ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನು ನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದನು. 23 ದಿನಗಳ ಸಹನೆಯ ನಂತರ ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನು ಮತ್ತು ಅವರ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಜಾಕ್ಸನ್ ನನ್ನು ಭೇಟಿಯಾದರು. ಆದರೆ, ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನು ಅವವಾನಿತಗೊಂಡದ್ದಲ್ಲಿದೆ ಅವರನ್ನು ಹೈದು ವಾಡಲು ಜಾಕ್ಸನ್ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದನು. ಆದರೆ, ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನು ತಮ್ಮ ಸಹೋದರನಾದ ಉಮದುರ್ಯ ಸಹಾಯದೊಡನೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡರು.

ಈ ಘಟನೆಯ ನಂತರ ಬ್ರಿಟಿಷರ ದುರಾಡಳಿತವನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲು ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನು ಶಿವ್‌ಗೌಂಗ್‌ನಾನ್‌ನ್ನು ಆಳ್‌ತ್ತಿದ್ದೀಲ್ ಮರುದುಪಾಂಡ್ಯರೊಡನೆ ಮೃತ್ಯುಹಾಂದನನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಹಲವು ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನೊಡನೆ ಸೇರಿಸೊಂಡರು. ಇದು ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ಅಳ್ಕರಿಗೊಳಿಸಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನು ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಯುದ್ಧ ಸಾರಿದರು. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಸೈನಾರ್ಥಿಕಾರಿ ಬಾನರ್‌ಮೆನ್ ನೇತ್ಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನನ್ನು ಮೋಲಿಸಲು ಬೃಹತ್ ಸೈನ್ಯವು ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ತಿರುನಲ್ಲೇಲಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದ ಬ್ರಿಟಿಷ ಸೈನ್ಯವು ಪಾಂಚಾಲಕುರುಭ್ರಿ ಹೋಟೆಯನ್ನು ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಕಳ್ಳುರಿಪಟ್ಟಿ ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ

ಪಾಳಿಯಗಾರರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿತು. ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನ್ನು ಮತ್ತು ಅವರ ಸಹೋದರ ಉಮದುರ್ಯೆ ಇಬ್ಬರೂ ಪುದುಕೋಟಿಗೆ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋದರು. ಆದರೆ, ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಪುದುಕೋಟಿಯ ರಾಜ ವಿಜಯರಾಘವನಾಥ ತೂಂಡ್ರವರ್ಹಾನ್, ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಬಾನರಾಮೇನ್ನಿಗೆ ಒಬ್ಬಿಸಿದನು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಡಳಿತವು ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿ ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನ್ನು ತಪ್ಪಿತಸ್ತನೆಂದು ಫೋಷಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಕ್ರಿ. 1799 ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 16 ರಂದು ಗೈತ್ತಿಶಾರು ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರ ಜೀವನದ ಅಂತಿಮ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜೀವವನ್ನು ತುಜ್ಖವಾಗಿ ಕಂಡ ಅವರು ತಮ್ಮ ಧೈಯ ಮತ್ತು ದೇಶಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದು ಮೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾಗಿದೆ. ಅವರ ಸಂಬಂಧಿಕರನ್ನು ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಕರಿಣ ಶಿಕ್ಷೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಆದರೆ, ಪಾಳಿಯಗಾರರ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹಾಕಲುಟ್ಟಿತೇ ವಿನಹ ನಥಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕ್ರಾಂತಿ (ಕ್ರಿ. 1800 – 1801)

ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಕಾರಣಗಳು

ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಜನರ ನಡುವೆ ಇದ್ದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ವಿರುದ್ಧವಾದ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಹೊರಗೆಡಹುವುದೇ ಆಗಿದೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಸ್ವದೇಶೀ ಸಂಸಾಧನಗಳ ಅಂತರಿಕ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆಹಾಕಿತು. ಜನರ ನಡುವೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತಗಾರರ ನಡುವೆ ದ್ವೇಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಪಾಳಿಯಗಾರರು ತಮ್ಮ ಗೌರವವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. ತೆರಿಗೆ ವಸೂಲು ಮಾಡುವಾಗ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವು ತೋರಿದ ದೊಜನ್ಯ ನೀತಿಯು ಬಿಳಿಯರೇ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಜನರಲ್ಲಿ ದ್ವೇಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ತಮ್ಮ ಒಳಿತ್ತು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ ವ್ಯವಹಾರ ಒಂದು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಪತ್ತನ್ನೇ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಟ್ಯೂಕ್‌ಕೋಂಡು ಕಾಂಪ್ಯಾನಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಟ್ಯೂಕ್‌ಕೋಂಡು ಚೊಂಡು ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದು. ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನ್ನು ಅಪಮಾನಮಾಡಿ ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಅವರ ಸಂಬಂಧಿಕರನ್ನು ಜಿತ್ತು ಹಿಂಸೆಗೊಳಿಸಿದರು.

ಇವೆಲ್ಲವೂ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮರುದು ಪಾಂಡ್ಯರು ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಒಕ್ಕೊಟು

ಶಿವಗಂಗೆಯನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಮುತ್ತು ವಡುಕನಾಥ ದೇವ ಎಂಬುವವರಲ್ಲಿ ಕರ್ತವ್ಯನಿಷ್ಟೆಯ ಸೇನಾ ಏರರಾಗಿದ್ದವರೇ ಮರುದು ಸಹೋದರರು. ಇವರು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ದಂಗೆಯ ನಾಯಕರಲ್ಲಿಬ್ಬರಾಗಿದ್ದರು. ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಿದ ನಂತರ ಅವರ ಸಹೋದರ ಉಮದುರ್ಯೆ ಮತ್ತು ಇತರರಿಗೆ ಇವರು ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಿದರು. ಇದನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರು ಸಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ಮರುದು ಪಾಂಡ್ಯರ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷರ ನಡುವೆ ಹೋರಾಟವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ‘ಅಗ್ನಿವ’ ನೇತ್ಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಮರುದುಪಾಂಡ್ಯರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಅರಿತ ಮರುದುಪಾಂಡ್ಯರ ಒಂದು ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನು ಫೋಷಿಸಿ, ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಒಗ್ಗೂಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ತಿರುಜ್ಞಾಯಲ್ಲಿದ್ದ ನವಾಬನ ಕೋಟಿಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಅಂಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀರಂಗಂನ ವೈಷ್ಣವ ದೇವಾಲಯದ ಸೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಜಾತಿ, ಮತ, ಭೇದವನ್ನು ಮರೆತು ಎಲ್ಲಾ ಜನರು ಒಂದುಗೂಡಿ, ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಹೋರಾಡಲು ಜನರಿಗೆ ಕರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿರು. ಕ್ರಿ. 1801 ರ ಮೇ 29 ರಂದು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರರಿಗೂ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೂ ಯುದ್ಧ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಕ್ರಾಂತಿಕಾರರು ದಿಂದುಗೊ, ರಾವುನಾಥಪುರಂ ವಾತ್ತು ಮಧುರ್ಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರಿಂದ ಸೋಲಪ್ಪಟಿರು. ಮರುದುಪಾಂಡ್ಯರ ಸಿಂಗಂಪುನೇರಿ ಅರಣ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಡಗಿಕೊಂಡರು. ಆದರೆ, ದುರಾದ್ವಷಪಶಾತ್ ಮರುದುಪಾಂಡ್ಯರು ಮದುಕೋಟಿಯ ರಾಜ ತೊಂಡೆಮಾನಾನಿಂದ ಬೇದು ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿರು. ಬ್ರಿಟಿಷರಿಗೆ ಒಬ್ಬಿಸಲ್ಪಟಿರು. ಕ್ರಿ. 1801 ರ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 24 ರಂದು ಕ್ರಾಂತಿವೀರ ಮರುದು ಪಾಂಡ್ಯರನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಲಾಯಿತು. ಉಮದುರ್ಯೆಯನ್ನು 1801 ರ ನವೆಂಬರ್ 16 ರಂದು ಪಾಂಚಾಲಕುರುಚ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಶೂಲಕ್ಕೆ ಹಾಕಲಾಯಿತು. ಹಿಂಗ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಜಯಗಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೇ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು.

ಅಭ್ಯಾಸ

I) ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ಏಕೋಜಿ _____ ಎಂಬುವವರ ಮಗನು.
 ಅ) ಷಾಜಿ ಬೋನ್ಸ್‌ ಆ) ಶಿವಾಚಿ ಇ) ಸಾಂಭಾಚಿ
2. ಸರಸ್ವತಿ ಮಹಲ್ಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದವರು _____.
 ಅ) ವಿಶ್ವನಾಥ ನಾಯಕರು ಆ) ತಿರುಮಲೈ ನಾಯಕರು ಇ) ಎರಡನೇ ಸರಬೋಜಿ
3. ಪಾಂಚಾಲಕುರುಚ್ಚೀಯನ್ನು ಆಳಿದ ರಾಜ _____.
 ಅ) ಎರಡನೇ ಸರಬೋಜಿ ಆ) ಸೇತುಪತಿ ಇ) ಕಟ್ಟಬೋಮ್ಮನ್
4. ವೀರಪಾಂಡ್ಯ ಕಟ್ಟಬೋಮ್ಮನನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಿದ ಸ್ಥಳ _____.
 ಅ) ಶಿವಗಂಗೆ ಆ) ಗೃತ್ಯಾರು ಇ) ಕಾಳ್ಯೀಯಾರ್ ಕೋವಿಲ್

II) ಬಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳ ತುಂಬಿರಿ.

1. ಡಾಲ್‌ಹೌಸಿಯು _____ ನೀತಿಯಂತೆ ತಂಜಾವೂರನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡನು.
2. ಟುಲ್‌ಜಾಚಿ _____ ಎಂಬ ತೆಲುಗು ಕವಿಯನ್ನು ಮೈತ್ರೇಶ್ವರಾಹಿಸಿದನು.
3. ವೀರಪಾಂಡ್ಯ ಕಟ್ಟಬೋಮ್ಮನನ್ನು ಅಪಮಾನಗೊಳಿಸಿದ ಆಂಗ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿ _____.
4. ವೀರಪಾಂಡ್ಯ ಕಟ್ಟಬೋಮ್ಮನನ್ನು ಗಲ್ಲಿಗೇರಿಸಿದ ವರ್ಷ _____.

III) ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ಭಾಸ್ಕರ ದೀಕ್ಷಿತ ರಾಮನಾಥಪುರದ ಆಂಗ್ಲ ಅಧಿಕಾರಿ
2. ಜಾಕ್ಸನ್ 1801
3. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ದಂಗೆ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿ
4. ಬಾನರ್‌ಮನ್ ತಂಜಾವೂರಿನ ಮರಾಠರಿಂದ ಮೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದವರು

IV) ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಎರಡನೇ ಷಾಜಿ ಬಗ್ಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.
2. ಎರಡನೇ ಸರಬೋಜಿ ಬಗ್ಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.
3. ಪಾಂಚಾಲಕುರುಚ್ಚೀಯ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.

ರಚನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

1. ತಂಡಾವೂರಿನ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಕಲೆಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿರುವ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗೃಹಿಸಿ ನಿನ್ನ ಕಿರು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಸುವುದು.
2. ನಟಿಸಿ ತೋರಿಸುವಿಕೆ :
“ವೀರಪಾಂಡ್ಯ ಕಟ್ಟಬೊಮ್ಮನ್”, ಕುರಿತು ಕಿರು ನಾಟಕಪೋಂದನ್ನು ರಚಿಸುವುದು.

೬. ವೆಲ್ಲಾರು ಕ್ರಾಂತಿ - ತ್ರೀತ. 1806

ತ್ರೀತ. 1801 ರಲ್ಲಿ ಏಪ್ರೆಚ್ಚಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಕೋನೆಗೊಂಡರೂ, ಆ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಏಪ್ರೆಚ್ಚಿದ್ದ ಆಫಾತವು ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಅಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಚೆನ್ನೈ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯು ಪ್ರಬುಲವಾದ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ರೂಪತಾಳಿತು. ಏಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಕ್ ಚೆನ್ನೈ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಗೌರ್ವೂ ಆಗಿಯೂ, ಜಾನ್ ಕ್ರಾಡ್ಕ್ ಮುಖ್ಯ ಸೇನಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರು. ಜಾನ್ ಕ್ರಾಡ್ಕ್ ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಸೇನಾ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ವೆಲ್ಲಾರಿನ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ನಾಂದಿಯಾಯಿತು.

ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಕಾರಣಗಳು

ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಮರಣದ ನಂತರ ವೆಲ್ಲಾರು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಹುಟುಂಬದವರಿಂದ ಸಿಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಮೋತ್ತಾಹ ದೋರಿಕಿತು. ಸಿಪಾಯಿಗಳು ತಮಿಳು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರರು ಹಂಚಿಕೊಂಡರು.

ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇರಿದ್ದ ಕಟ್ಟನಿಟ್ಟಿನ ತಿಸ್ತು, ನವೀನ ಆಯುಧಗಳು, ಹೊಸ ವಿಧಾನಗಳು ಮತ್ತು ಸಿಪಾಯಿಗಳ ಉಡುಪೊಗಳಲ್ಲಿ ತಂಡ ಬ ದ ಲಾ ವ ಣ ಗ ಳು ಸಿಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ದ್ವೇಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದವು. ಹಿಂದೂ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಕೆವಿಗೆ ಓಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸುವುದನ್ನು, ಧರ್ಮದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಹಣಗೆ ತಿಲಕ ಇಡುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮುಸಲ್ಮಾನರು ದಾಡಿ ಮತ್ತು ಮೀಸೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡದೆ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧಿಷ್ಟ ಅಳತೆಗೆ ಕತ್ತಲಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು. ಇದು ಸಿಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ದ್ವೇಷವನ್ನು, ಅಸಮಾಧಾವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು.

ಮುಖ್ಯ ಸೇನಾಧಿಕಾರಿ ಅಗ್ನಿವ್ ಎಂಬುವವನು ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಬಗೆಯ ಶಿರಸಾಣವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದು ಬಹಳ ಬಾಧಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಇದು ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಂ ಸಿಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿತು. ಇದರಿಂದ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು. ಹೊಸದಾಗಿ ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಶಿರಸಾಣವನ್ನು ಧರಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ ಸಿಪಾಯಿಗಳಿಗೆ 500 ರಿಂದ 900 ಚಾಟ ಏಟನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಯಾಗಿ ವಿಧಿಸಿ, ಸೇವೆಯಿಂದ ವಜಾಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

ಕ್ರಾಂತಿಯ ಫಂಟನೆಗಳು

ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕೆಂಬ ರಹಸ್ಯ ಯೋಜನೆಯು ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನನ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಪ್ರೇರೇಣಿಸಲ್ಪಟಿತು. ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಮಗಳ ಮದುವೆಯ ಸಮಾರಂಭವು ಜೂಲೈ 9, 1806 ರಂದು ವೆಲ್ಲಾರು ಕೋಟೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಈ ಮದುವೆ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಿಪಾಯಿಗಳೂ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜೂಲೈ 10 ರಂದು ಮುಂಜಾನೆ ಭಾರತೀಯ ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಥಟ್ಟನೇ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸಿಪಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿ ಮುಂಜಾನೆ ವೇಳೆ ವೆಲ್ಲಾರಿನ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಸಂಮೂಳವಾಗಿ ತಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅಲ್ಲಿ ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಧ್ವಜವನ್ನು ವರಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಮಗನಾದ ಷ್ಟೇಟ್ ಹೈದರಾಬಾದ್ ರಾಜನಾಜ್ಞಗಿ ಫೋಷಿಸಲಾಯಿತು.

ವೆಲ್ಲೂರು ಕೋಟಿಯ ಹೊರಗಿದ್ದ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಸೇನಾಧಿಕಾರಿ ಗೊಟ್ಟೆ. ವೆಲ್ಲೂರು ಕೋಟಿಯನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಆರ್ಕಾಟನಲ್ಲಿದ್ದ ಸೈನ್ಯದ ತಿಬಿರಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಮುಖ್ಯ ಸೇನಾಧಿಕಾರಿ ಗಿಲ್ಲಿಸ್ಟ್ ನೇತ್ಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಆರ್ಕಾಟನಿಂದ ಒಹು ದೊಡ್ಡ ಸೈನ್ಯವು ಕೋಟಿಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಸಿಪಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳ ಮಾಡಿತು. ವೆಲ್ಲೂರು ಕೋಟೆ ಓರ್ನು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ರಿಂದ ಪುನಃ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಪ್ಪು ಅವರ ಹತೋಟಿಗೆ ಬಂದಿತು.

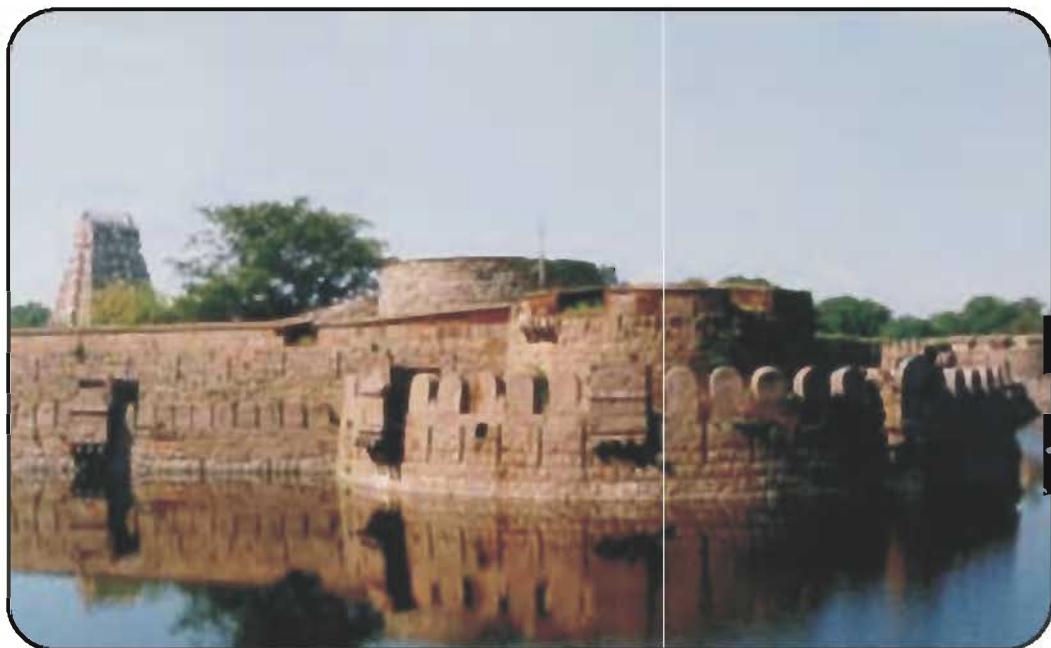
ಕ್ರಾಂತಿಯ ಸೋಲಿಗೆ ಕಾರಣಗಳು

ವೆಲ್ಲೂರು ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಸೋಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಮೂಲಭೂತ ಕಾರಣಗಳಿಂದವು.

ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಲು ಸರಿಯಾದ ನಾಯಕತ್ವವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕ್ರಾಂತಿಯು ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಯೋಜಿತಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಮಹ್ಕಳಿಗೆ ಸಾಕಾಗುವವ್ಯಾ ಯುದ್ಧ ತರಬೇತಿ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯವನ್ನು ಸರೇಮನೆಯಲ್ಲೇ ಕಳೆದರು. ಸಿಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ಭಾರತದ ರಾಜರುಗಳಿಂದ ಸಹಾಯ ಮತ್ತು ಮೇರ್ಮತ್ತಾಹಾಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಫಲಿತಾಂಶಗಳು

ವೆಲ್ಲೂರು ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಸೋಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡಿತು. ಆದರೂ ನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಹಲವಾರು ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಭಾರತೀಯ ಸೈನಿಕರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿ ಸೌರ್ಯಾಲ್ಕಿಂಡ್ ಲಾಲಿತ್ ತು. ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಕುಟುಂಬದವರನ್ನು ಕೆಲ್ವಾತ್ತಾಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಆರು ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಮೇಲ್ಪಟ್ಟು ಸರೇಯಲ್ಲಿಡಲಾಯಿತು. ಭಾರತೀಯರಲ್ಲಿ ದೇಶಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂಬ ಮನೋಭಾವ ಉಂಟಾಯಿತು. ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಸೋಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು. ಆದರೂ 1857 ರಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಿಪಾಯಿ ದಂಗೆಗೆ ಇದು ನಾಂದಿಯಾಯಿತು.

ವೆಲ್ಲೂರು ಕೋಟಿ

I) ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ವೆಲ್ಲಾರು ಕ್ರಾಂತಿಯು ನಡೆದ ವರ್ಷ _____ .
 ಅ) 1806   ಆ) 1807   ಇ) 1808
2. ಸಿಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ಮೈಹಿಸಿದವರು _____.
 ಅ) ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು   ಆ) ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಕುಟುಂಬ   ಇ) ಭಾರತದ ಅರಸರು
3. ಕ್ರಾಂತಿಯು ನಡೆದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನೆ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಗೌರ್ವರ್ಹಿತಿ ಆಗಿದ್ದವರು _____.
 ಅ) ಏಲಿಯಂ ಬೆಂಟಿಂಕ್   ಆ) ಕಾನ್‌ವಾಲೀಸ್   ಇ) ರಾಬರ್ಟ್ ಲ್ಯಾಫ್

II) ಬಿಟ್ಟು ಪದ ತುಂಬಿರಿ.

1. ಭಾರತದ ಸಿಪಾಯಿಗಳು _____ ನ್ನು ಧರಿಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕ್ರಾಂತಿಯು ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು.
2. ಕ್ರಾಂತಿಯು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ _____ ಎಂಬ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ವೆಲ್ಲಾರು ಕೋಟಿಯ ಹೊರಗಿದ್ದರು.
3. ವೆಲ್ಲಾರು ಕ್ರಾಂತಿಯು _____ ಎಂಬುವವರಿಂದ ನಿಗ್ರಹಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

III) ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ಟಿಪ್ಪುವಿನ ಮಗ   ಶಿರಸ್ತಾಣ
2. ಅಗ್ನಿಜ್‌   ಕ್ರಾಂತಿಕಾರರು
3. ಸಿಪಾಯಿಗಳು   ಬೆಂಟಿಂಕ್
4. ಚೆನ್ನೆ ಗೌರ್ವರ್ಹಿತಿ ಹೆಚ್ಚೆ ಹೈದರ್‌

IV) ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಕ್ರಾಂತಿಯು ಎಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಸಂಭವಿಸಿತು ?
2. ವೆಲ್ಲಾರು ಸಿಪಾಯಿಗಳು ಏಕೆ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು ?
3. ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ತಕ್ಷಣದ ಕಾರಣ ಯಾವುದು ?
4. ಕ್ರಾಂತಿಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.

V) ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ವೆಲ್ಲಾರು ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ ?
2. ವೆಲ್ಲಾರು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ. ಕ್ರಾಂತಿಯು ಏಕೆ ಸೋಲನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿತು?

ರಚನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

1. ಹೊರವಲಯದ ಕೆಲಸ :

ವೆಲ್ಲಾರು ಕೋಟಿಗೆ ಹೊರವಲಯದ ಕೆಲಸದ ನಿರ್ಮಿತ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಿ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು.

2. ಚಚರ್ಚೆ ಸ್ವಫ್ಟ್ :

ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ವೆಲ್ಲಾರು ಕ್ರಾಂತಿಯೇ ಮುನ್ನಾಬಕ-ಶಾ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಚಚರ್ಚೆ ಸ್ವಫ್ಟ್ ಯೋಂದನ್ನು ನಡೆಸಿರಿ.

3. ಗುಂಪು ಚಚರ್ಚೆ :

ವೆಲ್ಲಾರು ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಸೈನ್ಯದ ನಿಬಂಧನೆ – ಗುಂಪು ಚಚರ್ಚೆ ನಡೆಸುವುದು.

ತೃತೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆ |

1. ವ್ಯಾಪಾರ (ವ್ಯಾಪಾರ)

ವ್ಯಾಪಾರ ಎಂಬುದು ಒಂದು ದೇಶದೊಳಗೋ ಅಥವಾ ಹಲವು ದೇಶಗಳ ನಡುವೆಯೋ ವಸ್ತುಗಳು ಅಥವಾ ಸರಕುಗಳನ್ನು ವಿನಿಯೋಂಗು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಸ್ಥಳದ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಅದೇ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡುವ ಬೇಡಿಕೆಯ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆಯುವುದು. ದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ಕಂಡುಬರುವ ನೈನಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಆಗಿ, ಆ ದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಮೂಲಾಧಾರವಾಗಿದೆ.

ಎಶ್ವರಾಟ್ಯಾಂಟಿಕ್ ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯಾಪಾರ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿಬಹುದು.

1. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು - ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳಾದ ಧಾನ್ಯದ ಬಗೆಗಳು, ಹಣ್ಣಗಳು, ಕ್ಯಾರಿಕೆಗೆ ಬಳಸಲ್ಪಡುವ ಕಚ್ಚಿ ವಸ್ತುಗಳಾದ ಅದಿರುಗಳು, ಹತ್ತಿ, ಸೆಣಬು ಮುಂತಾದ ನಾರಿನ ವಸ್ತುಗಳು.

2. ದ್ವಿತೀಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು - ಸಿದ್ಧ ವಸ್ತುಗಳು (ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ) ದ್ವಿತೀಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ.

ವ್ಯಾಪಾರವು ಒಂದು ದೇಶದೊಳಗೆಯೂ ಅಂತರಿಕ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ ವ್ಯಾಪಾರ, (Internal Trade) ಹಲವು ದೇಶಗಳ ನಡುವೆಯೂ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ (ವಿದೇಶೀ) ವ್ಯಾಪಾರ (International Trade) ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ಹಲವು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ನಡುವೆ ನಡೆಯುವ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ದ್ವಿರಾಷ್ಟ್ರಗಳ (bilateral) ವ್ಯಾಪಾರವೆಂದೂ, ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರಗಳ (Multilateral) ವ್ಯಾಪಾರವೆಂದೂ ಕರೆಯಬಹುದು.

ದ್ವಿರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ವ್ಯಾಪಾರವು, ಎರಡು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ನಡುವೆ ಸರಕುಗಳ ವಿನಿಯೋಂಗು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ. ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ವ್ಯಾಪಾರವು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ನಡುವೆ ಸರಕುಗಳ ವಿನಿಯೋ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ.

ವ್ಯಾಪಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಅಂಶಗಳು

ವ್ಯಾಪಾರವು ಕೆಳಕಂಡ ಅಂಶಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

1. ಸ್ಥಾಭಾವಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಹಂಚಿಕೆಯ ಅಸಮಾನತೆ

ವಾಯುಗುಣ, ಭೂರಚನೆ, ಮಣ್ಣ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸಸ್ಯಗಳು, ಖನಿಜ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು ವ್ಯಾಪಾರ ಉಂಟಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗಿವೆ.

2. ಕ್ಯಾರಿಕೆ ಅಥವಾ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತ

ಕ್ಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ದೇಶಗಳು ತಾವು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ಸಿದ್ಧ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕ್ಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ದೇಶಗಳಿಗೆ ರಘ್ತ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಕಡಿಮೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ದೇಶಗಳು ಕ್ಯಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕಚ್ಚಿ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ರಘ್ತ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

3. ವಾಯುಗುಣದ ವ್ಯಾಪಾರ

ವಾಯುಗುಣದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ವ್ಯಾಪಾರಗಳು - ವ್ಯವಸಾಯ, ಪ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಸರಕುಗಳ ವಿನಿಯೋ ಮತ್ತು ಬಗ್ಗೆ ಬಗ್ಗೆ ವಾಯುಗುಣದಲ್ಲಿರುವ ದೇಶಗಳ ಮಧ್ಯ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಸಮಶೀಲೋಷ್ಟ ವಲಯದ (Temperate Regions) ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮುದು ಮರಗಳು ಮತ್ತು ಹಾಲಿನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಉಷ್ಣ ವಲಯ (Tropical Regions) ಪ್ರದೇಶಗಳು ಗಟ್ಟಿ(ಒರಟು) ಮರಗಳು ಮತ್ತು ಉಷ್ಣ ವಲಯದ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ರಘ್ತ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

4. ಜನರ ನಡುವೆ ಕಂಡುಬರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ

ಎಲ್ಲಿ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರು ವಿಭಿನ್ನ ಬಗೆಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವರು. ಕಾರಣವೇನೆಂದರೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಿಗೆ ತಕ್ಷಂತಹ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವರು. ಜೀನಾದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುವ ರೇಷ್ಯು ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ವಿಡ್ಡರ್ಲಾಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗುವ ಕೆಗಡಿಯಾರಗಳು. ದಟ್ಟ ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯುಳ್ಳ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಒಳನಾಡಿನ ಗ್ರಹೋಪಯೋಗಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿಯೂ, ಇನ್ನುಳಿದ ವಸ್ತುಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಯೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಅಂತರ್ ರಾಷ್ಯೋದ್ಯಮ ವ್ಯಾಪಾರವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅಧಿಕವಾಗಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಆಮದು ಮಾಡುವರು.

ಉದಾ: ಚಹ (Tea).

5. ಸಾರಿಗೆ

ಸಾರಿಗೆಯ ವ್ಯಾಪಾರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದೆ. ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ, ಎಣ್ಣೆ ಕೊಳಾಯಿ ಮಾರ್ಗಗಳು, ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಟಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಬೃಹತ್ ಗಾತ್ರದ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಬಂದರುಗಳಿಗೆ ಸಾಗಿಸಿ ಅಂತರ್ ರಾಷ್ಯೋದ್ಯಮ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ.

6. ಸರ್ಕಾರದ ನೀತಿಗಳು

ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸರ್ಕಾರದ ಉತ್ತಮ ಬಾಂಧವ್ಯಗಳಿಂದಾಗಿ ಅಂತರ್ ರಾಷ್ಯೋದ್ಯಮ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಸಾಧಕವಾಗುತ್ತದೆ. ದೇಶಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಬಂಧವು ಉತ್ತಮವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರವು ಅಧಿಕವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ವ್ಯಾಪಾರ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನೇರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೊಡನೆ ಒಂದುಗೂಡಿ ಒಂದುಗೂಡಿ ಗುಂಪಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವುದನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರ ಬಣಗಳು (Trade blocks) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಉದಾ: ಆಗ್ನೇಯ ಪಷ್ಟ್ಯಾ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಂಘ (Association of South East Asian Trading Nations-ASEAN), ಯೂರೋಪಿಯನ್‌ರ ಸಂಘ (European Union-EU) ಇತ್ಯಾದಿ.

ಅಂತರ ರಾಷ್ಯೋದ್ಯಮ ವ್ಯಾಪಾರದ ಸಮೃದ್ಧಿ

ಅಂತರ ರಾಷ್ಯೋದ್ಯಮ ವ್ಯಾಪಾರದ ಸಮೃದ್ಧಿಯು ಭೌಗೋಳಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಕ್ಯಾಸಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಮತ್ತು ವಿನಿಜ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಹಲವು ದೇಶಗಳು ವಾಯುಗಳಿಗೆ ಮುಂತಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಅನುಕೂಲಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಸ್ತುಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಮೃದ್ಧಿಯು ಕೆಲವು ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯಿಂದ ಕೊಡಿದೆ. ಉದಾ: ಮಧ್ಯ ಪೂರ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದ ಎಣ್ಣೆ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು, ಕೆನಡ ಮತ್ತು ಸ್ವೀಡನ್ ದೇಶಗಳಿಂದ ಕಾಗದ ಮತ್ತು ಮರದ ತಿರುಳು ಮತ್ತು ಮಲೇಷಿಯಾದಿಂದ ರಬ್ರೂ ಮತ್ತು ತವರ ವ್ಯಾಪಾರ ವಲಯಗಳು

1. ಯೂರೋಪ್

ಯೂರೋಪ್ ಅತೀ ದಟ್ಟ ಜನಸಾಂದ್ರತೆ ಹೊಂದಿರುವ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿಂದಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಕ್ಷಾಗಾರಿಕಾ ವಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು (30%) ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ವಲಯದ ಮುಖ್ಯವಾದ ರಫ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸಿದ್ಧ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ಅರೆಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ ಮೂಲ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ. ಕ್ಷಾಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳು ಯೂರೋಪಿನ ಮುಖ್ಯವಾದ ಆವಾದ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ.

2. ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕೆ

ಅಮೆರಿಕ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸಾರದ ಮತ್ತು ಕೆನಡ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವ

ದೇಶಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ದೇಶಗಳು ಜಡೆಗೂಡಿಯಂತೆಗಳು, ವಾಹನಗಳು, ರಸಾಯನಿಕ ವಸ್ತುಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ರಘು ಮಾಡುತ್ತವಲ್ಲದೆ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

3. ಲ್ಯಾಟ್ನೋ ಅಮೆರಿಕ್

ಈ ವಲಯವು ಕ್ಯಾರೀಬಿಯನ್ ದ್ವೀಪಗಳು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕಾ ದೇಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೂಡಿದೆ. ಈ ದೇಶಗಳೆಲ್ಲವೂ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಮತ್ತು ಕಚ್ಚಾ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ರಘು ಮಾಡುವ ದೇಶಗಳಾಗಿಯೂ, ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಆಮದು ಮಾಡುವ ದೇಶಗಳಾಗಿಯೂ ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ.

4. ಆಫ್ರಿಕ್

ಆಫ್ರಿಕಾದ ದೇಶಗಳು ವಿನಿಜದ ಅದಿರುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಉಷ್ಣ ವಲಯದ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ರಘು ಮಾಡುವ ದೇಶಗಳಾಗಿಯೂ ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಆವಾದು ವಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ದೇಶಗಳಾಗಿಯೂ ಕಂಡು ಬಂದಿವೆ.

5. ಏಪ್ರೋ

ಏಪ್ರೋದ ದೇಶಗಳು ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳು ಮತ್ತು ವಿನಿಜ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವ ದೇಶಗಳಾಗಿವೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ರಘು ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಜಪಾನ್ ದೇಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಪಣ್ಯಾದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಉತ್ಪಾದಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಾಗಿವೆ.

6. ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ

ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ, ವ್ಯವಸಾಯ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಮತ್ತು ವಿನಿಜಗಳನ್ನು ರಘು ಮಾಡುವುದರೊಂದಿಗೆ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳು, ಪೆಟ್ರೋಲಿಂಗುಂ ವುತ್ತು ಇಂಗುಂ ತೋಲ್‌ಪ ಕರಣಗಳನ್ನು ಆವಾದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ವ್ಯಾಪಾರ ಒಂದು ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆಮದು ಮತ್ತು ರಘುಗಳ ಮೌಲ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು “ವ್ಯಾಪಾರ ಸಮರ್ಪೋಲನ” ಎನ್ನಲಾಗುವುದು. ರಘುನ ಮೌಲ್ಯವು ಆಮದು ಮೌಲ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಧಕವಾದ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಮರ್ಪೋಲನ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಆಮದಿನ ಮೌಲ್ಯವು ರಘುನ ಮೌಲ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಾಧಕವಾದ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಮರ್ಪೋಲನ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಅಭಿಪ್ರಾಯ

I) ಸೂಕ್ತವಾದ ಉತ್ತರ ಆರ್ಥಿಕ ಬರೆಯಿರಿ.

- ಒಂದು ದೇಶದೊಳಗೆ ನಡೆಯುವ ವ್ಯಾಪಾರವು _____ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುದು.
  - ಆಂತರಿಕ (ದೇಶೀಯ) ವ್ಯಾಪಾರ
  - ಆಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ (ವಿದೇಶಿ) ವ್ಯಾಪಾರ
  - ಮುಕ್ತ ವ್ಯಾಪಾರ
- ಕ್ಯಾರಿಕಾ ಕಚ್ಚಾ ವಸ್ತುಗಳು _____ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾಗಿವೆ.
  - ಪ್ರಾಥಮಿಕ
  - ದ್ವಿತೀಯ
  - ತೃತೀಯ
- ಸ್ವಿಡ್ರೋಲ್ಯಾಂಡ್ ದೇಶವು _____ ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮ್ಯಾತವಾಗಿದೆ.
  - ರೇಷ್ನೆ
  - ಕ್ಯಾರಿಕಾರ
  - ಚಹ

II) ಬಿಟ್ಟ ಪದ ತುಂಬಿರಿ.

1. ಲ್ಯಾಟ್‌ನಾ ಅಮೇರಿಕ _____ ಮತ್ತು ಕಚ್ಚಾ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ರಫ್ತು ಮಾಡುತ್ತದೆ.
2. ರಬ್ಬರ್ ಮತ್ತು ತವರಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ _____ ದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.
3. ಕೈಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ದೇಶಗಳು _____ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೈಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದದ ದೇಶಗಳಿಗೆ ರಫ್ತು ಮಾಡುತ್ತವೆ.

III) ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ಚೀನಾ	ಮಧ್ಯ ಪೊರ್ಚ್ ದೇಶಗಳು
2. ಎಷ್ಟೆ ಉತ್ತರನ್ನಾಗಳು	ಖನಿಜದ ಅದಿರುಗಳು
3. ಕಾಗದ	ರೇಷ್ಟ್
4. ಆಷ್ಟಿಕ	ಮಲೇಷಿಯಾ
5. ತವರ	ಕೆನಡ

IV) ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ದ್ವಿರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ಬಹು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ ಎಂದರೇನು?
2. ಏಕ್ವಿಟಿ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡುವ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ಗುಂಪುಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು? ಅವು ಯಾವುವು?
3. ವ್ಯಾಪಾರವು ಏಕೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ?

V) ಒಂದು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಒಂದು ದೇಶದ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ವಾಯುಗುಣವು ಹೇಗೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ?
2. ವ್ಯಾಪಾರ ಸಮತೋಲನ – ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

VI) ಎವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ವ್ಯಾಪಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಅಂಶಗಳು ಯಾವುವು?
2. ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರಮುಖವಾದ ವ್ಯಾಪಾರ ವಲಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿ.

ರಚನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

1. ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುವಿಕೆ :

ತಮಿಳುನಾಡಿನಿಂದ ರಘು ಮತ್ತು ಆಮದಾಗುವ ಯಾವುದಾದರೂ ಇದು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಬೇಕು.

2. ಭೂಪಟ ಕೊಶಲ್ಯ :

ಪ್ರಪಂಚದ ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಪ್ರಪಂಚದ ಹಲವು ಸ್ಥಳಗಳಿಂದ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಇದು ವಸ್ತುಗಳ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನೂ, ದೇಶಗಳನ್ನೂ ಗುರುತಿಸಬೇಕು.

3. ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು :

ಕೆಳಕಂಡ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುವ ನಾಣ್ಯಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದು.

1. ಅಮೇರಿಕಾ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸಾಧನ.

2. ಜರ್ಮನಿ

3. ಶ್ರೀಲಂಕ

4. ಕೊರಿಯಾ

5. ಜಪಾನ್

6. ಬ್ರೆಜಿಲ್

7. ಕುವೈತ್

8. ರಘ್ಯಾ

9. ಸಿಂಗಪೂರ್

10. ಮೊರಾಕ್ಷ್ಯಾ

4. ವರದಿ ತಯಾರಿಸುವಿಕೆ :

ಕೆಳಕಂಡ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಪದಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸು ಮತ್ತು ವಿವರ ಸಂಗ್ರಹಿಸು.

1. ASEAN

2. OPEC

3. EUC

4. WTO

ತ್ರೈಯ ಚಟುವಟಿಕೆ ||

2. ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸುದ್ದಿ ಸಂಪರ್ಕಗಳು

ಸಾರಿಗೆ ಎಂದರೆ ಸರಹಗಳು ಮತ್ತು ಜನರನ್ನು ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಸಾಗಿಸುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಉತ್ತಮ ಸಾರಿಗೆಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಮಾನವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಾಗಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ವಿನಿವ್ಯಾಂಪು ವ್ಯಾಪಾರ ಕೊಳ್ಳುವುದು. ಅದು ಅಲ್ಲದೆ ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆ ಪ್ರದೇಶ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಸಾರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು

ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿಯು ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ರಸ್ತೆಗಳ ದಟ್ಟನೆ (ಒಂದು ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ಆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ರಸ್ತೆಗಳ ಒಟ್ಟು ಉದ್ದೇಶ ಸರಾಸರಿಯಾಗಿದೆ). ಜನಸಾಂದ್ರತೆ (ಒಂದು ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಭೂವಿಸ್ತೀರ್ಣಕ್ಕೆ ಆ ದೇಶದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಸರಾಸರಿ) ವ್ಯತ್ಯಾಸ ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ. ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯ ಹಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೆ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು. ವಿಂಡಾಂತರ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು, (Transcontinental Roads) ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ರಸ್ತೆಗಳು. ವಿಂಡಾಂತರ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು ದೇಶದ ಒಂದು ತುದಿಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ತುದಿಯವರೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದನೆಯ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುತ್ತವೆ. ಟ್ರಾನ್ಸ್ - ಕೆನಡಿಯನ್ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು, ಅಲಾಸ್ಕ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು, ಮತ್ತು ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ ವಿಂಡಾಂತರ ಹೆದ್ದಾರಿ - ಇವುಗಳು ವಿಂಡಾಂತರ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿವೆ.

ವಾಹನಗಳ ವೇಗ ಮತ್ತು ವಾಹನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಇವರಿಂದ ಹಚ್ಚಿಸುವುದರಿಂದ ಅದು ಒಂದು ಮಾರ್ಗ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ನೇರ ರಸ್ತೆಗಳಾಗಿವೆ.

ನೇರ ರಸ್ತೆಗಳು ದೇಶದ ಸೇತುವೆಗಳು, ಸುರಂಗ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ದಾಬುವುದರಿಂದ ಪ್ರಯಾಣದ ಸಮಯವನ್ನು ಉಳಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿರುವ "ಅರ್ಮೋಬನ್ ರಸ್ತೆಗಳು" ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ರಸ್ತೆ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದ ಗ್ರಾಂಟ್ ಟ್ರಂಕ್ ರಸ್ತೆ

2500 ಕ.ಮೀ. ಉದ್ದೇಶ ಗ್ರಾಂಟ್ ಟ್ರಂಕ್ ರಸ್ತೆಯು ಭಾರತದ ಅತ್ಯಂತ ಉದ್ದೇಶ ಪ್ರಥಾನ ರಸ್ತೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ರಸ್ತೆಯು ಬಾಂಗಳೂರೆ ದೇಶದ ಸೋನಾಗನ್ ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಿಂದ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಪೆಂಬಾರ್ವರೆಗೆ ಉತ್ತರಭಾರತದ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡು ಮತ್ತು ಕೇರಳ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ, ಹರಿಯಾಣ, ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಬ್ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಸಾರಿಗೆ ಜಾಲವು ಅತೀ ದಟ್ಟಣೆಯಿಂದ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು, ರಾಜ್ಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ರಸ್ತೆಗಳಿಂದ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ರೈಲು ಸಾರಿಗೆ

ಹಚ್ಚಿಸುವುದ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ರೈಲು ಸಾರಿಗೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಒಂದೂರಂದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಅತಿ ಭಾರವಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಯಾಣ ದರದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅತಿ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದ ಸರಹಗಳನ್ನು ಸಾಗಾಡೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ದಟ್ಟವಾದ ರೈಲು ಸಾರಿಗೆಯು ಕೈಗಾರಿಕೆ ಹೇತುದಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೊಂದಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಾದ ಯೂರೋಪ್ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಜಾಲವು ಅತೀ ದಟ್ಟಣೆ ಜಪಾನ್, ಭಾರತ, ಆಗ್ನೇಯ ಅಸ್ಟ್ರೇಲಿಯ ಮತ್ತು ಅಜೆಂಟ್ಯೇನಾ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರೈಲುಸಾರಿಗೆ ಜಾಲವು ಸಾಧಾರಣ ದಟ್ಟಣೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ.

ಟ್ರಾನ್ಸ್ ಸ್ಟೇಟ್ ರೈಲು ಮಾರ್ಗವು ವಿಂಡಾಂತರ ರೈಲುಮಾರ್ಗವಾಗಿದ್ದು ಇದು ರಷ್ಯಾದ

ಬಾಲ್ಕೋ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಲೆನಿನ್‌ಗಾಡ್‌ ಮತ್ತು ಹೆಸಿಫಿಕ್ ಕರಾವಳಿಯ ಪ್ಲಾಟಿವೆಲ್ಸ್‌ನೇಡನೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸುತ್ತದೆ. ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ ಕೆನಡಿಯನ್‌ ರೈಲು ಸಾರಿಗೆ ಮೂರ್ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಕೆನಡಾದ ಕರಾವಳಿವರೆಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸುತ್ತದೆ. ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ ಅಂಡಿಯನ್‌ ರೈಲು ಸಾರಿಗೆ ಬಿಯಾನೆಸ್‌ ಏರ್‌ (ಅಜೆಂಟ್‌ನಾ) ಮತ್ತು ವಾಲೊಪಾರ್ಸ್‌ಸೋ(ಬಿಲಿ)ವರೆಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸಿದೆ. ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ ಎಷ್ಟ್‌ ರೈಲು ಸಾರಿಗೆಯು ಸಿಂಗಾಪುರವನ್ನು 26 ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಮಾರ್ಗವಾಗಿ 18000 ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಏರ್‌ ಟಿಕಿಂಯ್ ಇಸ್ತಾಂಬುಲ್ ಪ್ರದೇಶದೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರೈಲುಸಾರಿಗೆ ಜಾಲವು, ಎಷ್ಟ್‌ ವಿಂಡೆಡಲ್ಲಿಯೇ ಅತಿ ದೊಡ್ಡದು. ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರವಂಚದಲ್ಲಿ ಎರಡನೇ ಸಾರ್ಥಕವನ್ನು ಪಡ್ಡಿದ್ದು ಎರಡನೇ ಸಾರ್ಥಕವನ್ನು ಪಡ್ಡಿದ್ದು. ಗ್ರಾಹಿ ನೀಡಿ ಬಯಲುಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ, ಬಿಹಾರ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರೈಲುಸಾರಿಗೆಯು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ದಟ್ಟಕೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಪ್ರವಂಚದಲ್ಲಿಯೇ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಉದ್ದೇಶವಕಾಶಗಳನ್ನು ಭಾರತದ ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆಯು ನೀಡುತ್ತಿದೆ.

ಭಾರತದ ವ್ಯಾಪಾರ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಾರಿಗೆ ಒತ್ತೆಡವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ನಗರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಚರಿಸುವ ರೈಲು ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವು ಭೂಭಾಗದ ಸುರಂಗ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಎತ್ತರವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರೈಲು ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. (ಚಿತ್ರ-1)

ಚಿತ್ರ-1 ಎಂ.ಆರ್.ಟಿ.ಎಸ್. ಚೆನ್ನೈ

2015 ರಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯ ರೈಲು ಸಂಚಾರವು ಯಶಸ್ವಿ ನೀಡಿದ್ದಂಬೇಂದು ನೀಡಿ ಆಲಂಕಾರ ವರೆಗೆ ಶ್ರಾವಣಭಾಸಲ್ಪುತ್ತ.

ಎಂ.ಆರ್.ಟಿ.ಎಸ್. (Mass Rapid Transport System) ಎಂಬುದು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಚೆನ್ನೈನ ಅತ್ಯಂತ ಎತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ರೈಲು ಸಾರಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ಈಗ ಈ ಸೇವೆಯು 17 ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ಚೆನ್ನೈನ ಸಮುದ್ರ ತೀರದ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣದಿಂದ ವೇಳಣ್ಣೀರಿ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣದವರೆಗೆ 25 ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದವರೆಗೆ ಸಂಚರಿಸುತ್ತದೆ.

ಜಲ ಸಾರಿಗೆ

ಜಲ ಸಾರಿಗೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಅಗ್ಗರ ಸಾರಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ಜಲ ಸಾರಿಗೆಯನ್ನು ಒಳನಾಡಿನ ಜಲ ಸಾರಿಗೆ, ಸಾಗರ ಜಲಸಾರಿಗೆ ಎಂದು ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಒಳನಾಡು ಜಲ ಸಾರಿಗೆ

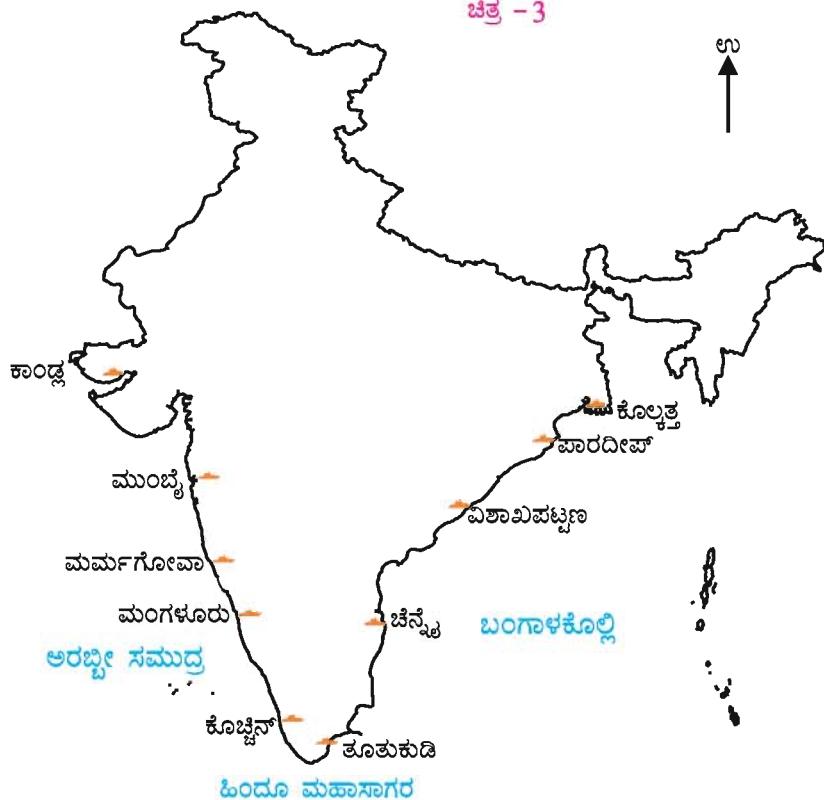
ಒಳನಾಡು ಜಲ ಸಾರಿಗೆಗಳು ಸದಾ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನದಿಗಳು ಸಾರಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಚರಿಸುವ ಕಾಲುವೆಗಳು. ಆಳವಾದ ನೌಕಾಂತರಾನ್ ನದಿಗಳು, ಒಳನಾಡು ಜಲಸಾರಿಗೆಗಳಾಗಿವೆ. ಕೈಗಾರಿಕಾಭವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ಯೂರೋಪಿನ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ್ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಳನಾಡು ಜಲ ಸಾರಿಗೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಒಳನಾಡು ಜಲ ಸಾರಿಗೆಯಾಗಿದೆ. (ರೈನ್, ರೋಸ್, ಡ್ಯಾನ್‌ನ್‌ಬ್ರಿಂಗ್, ಎಲ್‌ಬ್ರಿ ನದಿಗಳು) (ಚಿತ್ರ-2) ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕ ಮತ್ತು ಕೆನಡಾ (ಗ್ರೇಟ್ ಲೇಕ್ಸ್). ಈ ದೇಶಗಳ ಕೈಗಾರಿಕಾ ವಲಯಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ಸರಕು ಸಾಗಾಣಿಕೆಗೆ ರೈಲು ಸಾರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಒಳನಾಡು ಜಲ ಸಾರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಿದೆ.

ಚಿತ್ರ-2 ರೈನ್ ಒಳನಾಡು ಜಲಸಾರಿಗೆ

ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ಬಂದರುಗಳು

ಚಿತ್ರ - 3

ಭಾರತದ ಒಳನಾಡು ಜಲ ಸಾರಿಗೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಳನಾಡು ಸಾರಿಗೆಯು ಅಸ್ತಿನ ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ ಮತ್ತು ಗಂಗಾ ನದಿಯ ಉಪನದಿಗಳು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಬಿಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಮೊದಲು ಬಕ್ಕಿಂಗ್ ಹ್ಯಾಮ್ ಕಾಲುವೆಯು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಒಳನಾಡು ಜಲ ಸಾರಿಗೆಯಾಗಿದ್ದತ್ತು. ಈ ಒಳನಾಡು ಜಲ ಸಾರಿಗೆಯು ನೆಲ್ಲಿರು ಮತ್ತು ಮರಕೆಷ್ಟೇಣಿಂ ನಡುವೆ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಇದು ವೀಲೀನ್ ಗೋಂಡಿರುವು ಕಾಲುವೆಯಾಗಿರುವುದು ದುಃಖಿಕರವಾದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ.

ಸಾಗರ ಸಾರಿಗೆ

ಸಾಗರ ವ್ಯಾಗನವು ಖಿಂಡಾಂತರ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂದು ಈ ಸಾರಿಗೆಯು ಹೆಚ್ಚು ಭಾರವಾದ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಾಗಿಸಲು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಪ್ರಪಂಚದ ಪ್ರಮುಖ ಹಡಗು ಮಾರ್ಗಗಳು

ಉತ್ತರ ಅಟ್ಲಾಂಟಿಕ್ ಮಾರ್ಗ : ಈ ಮಾರ್ಗವು ದಟ್ಟ ಜನ ಸಾಂದ್ರತೆಯಿರುವ ಯೂರೋಪಿನಿಂದ ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕಾದ ಮೊರ್‌ ಕರಾವಳಿಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸುತ್ತದೆ.

ಕೇರ್ನ್ ಆರ್ಥಿಕ ಮೋರ್ : ಈ ಮಾರ್ಗವು ಪಕ್ಕಿಮು ಮತ್ತು ದಟ್ಟಿನ ಯೂರೋಪ್, ನೈರುತ್ಯ ಏಷ್ಯಾ ಮತ್ತು ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸುತ್ತದೆ.

ವನಮಾ ಕಾಲುವೆ ಮಾರ್ಗ : ಈ ಮಾರ್ಗವು ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಟ್ಟಿನ ಅಮೇರಿಕಾದ ಪಕ್ಕಿಮು ಕರಾವಳಿ ವಲಯ ಹಾಗೂ ಮೊರ್ ಕರಾವಳಿಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸುತ್ತದೆ.

ಟ್ರಾನ್ಸ್ ಪೆಸಿಫಿಕ್ ಮಾರ್ಗ : ಈ ಮಾರ್ಗವು ಮೊರ್ ಬಿಷ್ಪ್ತ ಬಂದರು ಹಾಗೂ ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕಾದ ಪಕ್ಕಿಮು ಕರಾವಳಿ ಬಂದರುಗಳ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸುತ್ತದೆ.

ಭಾರತವು ಬಂಗಾಳಕೋಲ್ಲಿ, ಅರಬ್‌ ಸಮುದ್ರ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ಮಹಾ ಸಾಗರಗಳಿಂದ ಭಾರತ 6100 ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದ್ದ ಕರಾವಳಿಯನ್ನು ಕೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕರಾವಳಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಬಂದರುಗಳು ಕೊಲ್ಕತ್ತ, ಪಾರದೀಪ್, ವಿಶಾವಿಪಟ್ಟಣ (ಚಿತ್ರ - 4), ಚೆನ್ನೈ, ತೊತುಕುಡಿ,

ಕೊಳ್ಳಿನ್, ಮಂಗಳೂರು, ಮರ್ಮಗೋವಾ, ಮಂಂಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾಂಡ್ಲ. (ಚಿತ್ರ-3)

ಚತ್ರ - 4 ವಿಭಾವಿತಪ್ಪು ಬಂದರು

ವಾಯು ಸಾರಿಗೆ

ವಾಯು ಸಾರಿಗೆಯು ಅತ್ಯಂತ ವೇಗದ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಂತ ದುಬಾರಿಯ ಸಾರಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಪ್ರಯಾಣಿಕರು, ಸರಕು ಮತ್ತು ಅಂಚೆಯನ್ನು ರವಾನಿಸುತ್ತದೆ. ವಾಯು ಸಾರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣವು ಅಪಾರ ಖ್ಯಾತಿ ಗಳಿಸಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಸಮಯವನ್ನು ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ ಅತೀ ದೂರದ ಪ್ರಯಾಣದಿಂದಾಗುವ ಅಧಿಕ ಆಯಾಸವನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಸಹ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಭಾರತದಿಂದ ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಯಶೋಪಿನ ಹಲವು ದೇಶಗಳನ್ನು ತಲುಪುವರು.

ಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮಾರ್ಗಗಳು

ಎಣ್ಣೆ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಅನಿಲದಂತಹ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಎಣ್ಣೆ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮಾರ್ಗಗಳು ತೈಲ ನಿಗಮಗಳಿಂದ ಖಾಸಗಿ ಒಡತನಕ್ಕೆ ನೀಡಲಬ್ಬಿದ್ದು. ಎಣ್ಣೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದ ಕಚ್ಚಾ ತೈಲವನ್ನು ಎಣ್ಣೆ ಶುದ್ಧಿಕರಣ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ಅಥವಾ ಬಂದರುಗಳಿಗೆ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮಾರ್ಗಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಸಾಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕೆಲವು ತೈಲ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮಾರ್ಗಗಳು

ದೊಡ್ಡ ಅಂಗುಲದ ಅಳತೆಯ (Big Inch Line) ಮಾರ್ಗಗಳಾಗಿದ್ದ ಟಿಕ್ಸ್‌ಸ್‌ನಿಂದ ನ್ಯೂಜಿಂಡರೆಗಿನ

ಕೊಳ್ಳಬೇಕುಗಳು; ಟಾಪ್ಸ್ (TAPS) (ಚಿತ್ರ - 5) ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕಾದಲ್ಲಿ ತ್ರಾನ್ ಅಲಾಸ್ಕಾ ಕೊಳ್ಳಬೇಕುಗಳ ಪದ್ಧತಿ: ಟಾಪ್ ಲೈನ್ (TAP)

ಚತ್ರ - 5 ತ್ರಾನ್ ಅಲಾಸ್ಕಾ ಕೊಳ್ಳಬೇಕುಗಳು

ಸೌದಿ ಅರೇಬಿಯಾದಲ್ಲಿ ಕೈಸರ್ವಾದಿಂದ ಲೆಬನಾನಾನಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವೇದನಾವರೆಗೆ ಸುಮಾರು 1214 ಕಿ.ಮೀ. ಗಳ ಅಂತರದವರೆಗಿನ ಕೊಳ್ಳಬೇಕುಗಳಾಗಿದೆ.

ಸುದ್ದಿ ಸಂಪರ್ಕ

ಸುದ್ದಿಸಂಪರ್ಕವೆಂದರೆ, ಸುದ್ದಿಗಳು ಮತ್ತು ಸವಾಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ.

ಸುದ್ದಿ ಸಂಪರ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಗೆಗಳಿವೆ.

ಅವು ದೂರ ಸಂಪರ್ಕಗಳು ಮತ್ತು ಸಮೂಹ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಾಗಿವೆ. 1844 ರಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಯಾವಳಿ (Telegraph) ಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದುದು ಮೊಟ್ಟೆ ಮೊದಲ ಸಂಪರ್ಕದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ನಂತರದ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎಂದರೆ 1875 ರಲ್ಲಿ ದೂರವಾಣಿ (Telephone) ಯನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದುದಾಗಿದೆ. 1935 ರಲ್ಲಿ ತಂತ್ರ ಸಂದೇಶ ವಿನಿಮಯ (TELEX) ದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬರದ ಸಂದೇಶಗಳು ದೂರದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಲಬ್ಬಿಲ್ಲಿ ಆ ಸಂದೇಶಗಳು ಬೆರಳಬ್ಬಿಯಂತಹಿಂದ ಮುದ್ರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸುವ ತಂತ್ರಿಯ ಉಪಕರಣ (Teleprinter) ದಿಂದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲಬ್ಬಿತು. ಸಮೂಹ

ಸಂಪರ್ಕ ಮಾರ್ಡ್ಯಮಗಳು ಕೆಳಕಂಡ ಎಲ್ಲಾ ಮಾರ್ಡ್ಯಮಗಳನ್ನು ಅಪಾರ ಸೈತ್ರಗಳನ್ನು ತಲುಪಲು ಉದ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಟಿದೆ.

ಸಮೂಹ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾರ್ಡ್ಯಮಗಳನ್ನು 2 ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು. 1) ಮುದ್ರಣ ಮಾರ್ಡ್ಯಮ: (ಪುಸ್ತಕಗಳು, ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪುರವಶಿಗಳು, ವಾತಾರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ) 2) ವಿದ್ಯಾನ್ಯಾಸ ವರಾರ್ಥಮಾ: (ಆಕಾಶವಾಣಿ (ರೇಡಿಯೋ), ದೂರದರ್ಶನ, ದೂರಸಂಪರ್ಕ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರಾತ್ಮಕ ಇತ್ಯಾದಿ) ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಗ್ರಹಗಳು ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿವೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ

ಉಪಗ್ರಹವು (Indian National Satellite-INSAT) ಸಂಪರ್ಕಸೈತ್ರದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿದೆ.

ಒಂದು ವಲಯದ ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಜನರ ಚಲಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಅಧಿಕಗೊಳಿಸಲು, ಸರಕುಗಳ ಸುಲಭ ಮತ್ತು ವೇಗದ ರವಾನೆಗೆ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಗಳ ವರ್ಗವಣಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ವಲಯವು ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕಗಳು ಒಂದು ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

I) ಬಿಷ್ಟು ಪದ ತಂಬಿರಿ.

- ಖಂಡಾಂತರ ರೈಲು ಮಾರ್ಗವು _____ ಮತ್ತು ವಾಣಿವಾಸ್ತವ್ಯಾಕ್ಷಣೆಯನ್ನೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸುತ್ತಿದೆ.
- _____ ಅಗ್ಗದ ರೈಲು ಸಾರಿಗೆಯಾಗಿದೆ.
- ಬಕ್ಕಿಂಗ್ ಹ್ಯಾಂ ಕಾಲುವೆ ಮುಖಾಂತರ ನೆಲ್ಲೂರಿನಿಂದ _____ ಗೆ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

II) ಆರ್ಥಿಕ ಬರೆಯಿರಿ

- ಇದು ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಬಂದರಾಗಿದೆ.

ಅ) ಪಾಂಡಿಚೇರಿ	ಆ) ಚೆನ್ನೈ	ಇ) ಕಡಲೂರು
--------------	-----------	-----------
- ಇದನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಕೊಳ್ಳಲೇ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಅ) ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು	ಆ) ತೈಲ	ಇ) ಮರ
---------------	--------	-------
- ತಂತ್ರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (Telegraph) ಯನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲಾದ ವರ್ಷ.

ಅ) 1844	ಆ) 1855	ಇ) 1866
---------	---------	---------

III) ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

- ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ _____ ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕ
- ರೈನ್ _____ ಖಂಡಾಂತರ ಹೆದ್ದಾರಿ
- ಅಲಾಸ್ಕಾ ಹೆದ್ದಾರಿ _____ ಮುಖ್ಯ ಬಂದರು
- ವಿಶಾವಿಪಟ್ಟಣ _____ ಒಳನಾಡಿನ ಜಲ ಸಾರಿಗೆ
- ಟಾಪ್ಸ _____ ಜರ್ಮನಿ

IV) ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ ?
2. ಭಾರತೀಯ ರೈಲು ಸಾರಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.
3. ಎವಿಧ ಬಗೆಯ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾರ್ಧಮಂಗಳನ್ನು ಹೇಸರಿಸಿ.

V) ಒಂದು ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಪ್ರಪಂಚದ ಮುಖ್ಯ ಜಲ ಮಾರ್ಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿ.
2. ಒಳನಾಡಿನ ಜಲ ಸಾರಿಗೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
3. ಸಮೂಹ ಸಂಪರ್ಕ ಮಾರ್ಧಮಂಗಳನ್ನು ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಿರಿ.

VI) ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ‘ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಂಪರ್ಕಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು’ – ವಿವರಿಸಿ.

ರಚನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

1. ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುವುದು :

ಭಾರತದ ಮೂರ್ಖ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬಂದರುಗಳನ್ನು ಉತ್ತರ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖಿವಾಗಿ ಪಟ್ಟಿಮಾಡುವುದು.

2. ಪರದಿ ತಯಾರಿಸುವಿಕೆ :

1. ಮುಂಬಯಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬಂದರಿನ ಮೂಲಕ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ವಾಣಿಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುವುದು.

ಮುಂಬೈ

ವಿಶಾಖಾಪಟ್ಟಣ

ಗೋವ

ಕೊಚ್ಚಿನ್

ಕೊಲ್ಕತ್ತ

2. ಭಾರತದ ಅತ್ಯಂತ ಉದ್ದವಾದ ರೈಲು ಮಾರ್ಗ ಸಂಧಿಸುವ ಸ್ಥಳಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

3. ಟ್ರಾನ್ಸ್-ಅಲಾಸ್ಕಾ ಕೊಳೆವೆ ಮಾರ್ಗದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಿರಿ.

4. ನಿಮ್ಮ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಾತಾವರ ಪ್ರತಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ INSAT ಉಪಗ್ರಹ ಬಾಹ್ಯಕಾಶ ಚೀತುಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿ.

5. ಈಶಾನ್ಯ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಾಯು ಸಾರಿಗೆಯೇ ಜನರಿಂದ ಅಧಿಕ ಇಷ್ಟಪಡುವುದಾಗಿದೆ–ಕಾರಣವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿ.

3. ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ಹಂಚಿಕೆ

ಮಾನವನು ಬೇಸಾಯವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ನಂತರ ಉಂಟಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಮಾನವ ಹಾಗೂ ಅವನನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಪರಿಸರಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮಾಪಾಡುಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಅಂದಿನಿಂದಲೇ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು.

ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ

ವಿಶ್ವದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು 1650ರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 500 ಮಿಲಿಯನ್ ಇದ್ದಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತು. ವಿಶ್ವದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮೊದಲೊದಲು 1804ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಿಲಿಯನ್‌ಗೆ ತಲುಪಿತು. 1927ರಲ್ಲಿ ಅದು 2 ಬಿಲಿಯನ್ ಆಗಿ 123 ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು. 1950 ರಿಂದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುತ್ತಿದೆ.

1804ರಿಂದ ಉಂಟಾದ ವಿಶ್ವದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡ ಪಟ್ಟಿ -1ರಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಪಟ್ಟಿ : 1 ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆ

ವರ್ಷ	ವಿಶ್ವದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ (ಬಿಲಿಯನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)	ಬಿಲಿಯನ್ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕಾಲ
1804	1	—
1927	2	123 ವರ್ಷಗಳು
1960	3	33 ವರ್ಷಗಳು
1974	4	14 ವರ್ಷಗಳು
1987	5	13 ವರ್ಷಗಳು
1999	6	12 ವರ್ಷಗಳು
2011	7	12 ವರ್ಷಗಳು

ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಎಂಬುದು ಕ್ಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಕ್ಕೆತ್ತದಿಂದ ಉಂಟಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ. ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಆರೋಗ್ಯ, ಪ್ರವಾಹ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಅಗ್ನಿ ದುರಂತದಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪದಿಂದಾಗಿ ಮರಣ ಹೊಂದುವವರ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಮರಣ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಜನನ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಾಡಿತು. ಜನನ ಮತ್ತು ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳೋಣ.

ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅಥವಾ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಳ ಜನನ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ

ಅನುಗುಣವಾಗಿದೆ. ಜನನ ಪ್ರಮಾಣ ಎನ್ನುವುದು ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ 1000 ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣವು ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ 1000 ಜನರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಾಗುವ ಮರಣದ ಸಂಖ್ಯೆಯಾಗಿದೆ.

ಜನನ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೂ ನಡುವೆ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಇದನ್ನು ಶೇಕಡದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಜನನ ಮತ್ತು ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಬದಲಾವಣೆಯು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಉಂಟು

ಮಾಡಿದೆ. ಜನನ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ ಇವರಡೂ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದರೆ, ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಜನನ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಿದಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತದೆ. ಜನನ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಿದಾಗ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಇಳಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈಗ ವಿಶ್ವದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ದೇಶಗಳ ಜನನ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಮರಣದ ಪ್ರವರಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುತ್ತಾಗೂ ಜನನ ಪ್ರವರಾಣ ಹೆಚ್ಚಿರುವುದರಿಂದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಜನನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ.

ಇಂದು ವಿಶ್ವದ ಹಲವು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಜನನ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಮರಣ ಹೆಚ್ಚಿಯೂ ಅಥವಾ ಜನನ ವುತ್ತು ವರಣ ಪ್ರವರಾಣವು ಸವುನಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹಂಚಿಕೆಯು ಅಸಮಾನತೆಯಿಂದ ಹೂಡಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಶೂನ್ಯವಾಗಿ ಅಥವಾ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಕಾರಾತ್ಮಕವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. (ಪಟ್ಟಿ-2)

ದೇಶಗಳು	ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆ (%)
ಉತ್ಕ್ರೇಣ	0.8
ರಪ್ಪು	0.6
ಜಮನಿ	0.2
ಜಪಾನ್	0
ಇಟಲಿ	0

ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯನ್ನು ಬಾಧಿಸಲು ಮಾಡುವ ಅಂಶಗಳು

ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಜನರ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹಂಚಿಕೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ.

ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹಂಚಿಕೆಯು ಒಂದೇ ಸಮನಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 90 ರಪ್ಪು ಜನರು, ಶೇಕಡ 10 ರಪ್ಪು ಭೂಭಾಗದ ಮೇಲೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜನಸಾಂದ್ರತೆ ಎಂಬುದು ಒಂದು ಜದರ ಕಿಲೋಮೀಟರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಸರಾಸರಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಅಳತೆ ಮಾಡುವುದಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಜದರ ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್ ಪ್ರದೇಶದ ಒಳಗೆ ವಾಸಿಸುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಜನಸಾಂದ್ರತೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಒಂದು ದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿ ಲೆಕ್ಕಾಬಾರ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಮೊನಾಕೋ ಎಂಬ ಅತೀ ಚಿಕ್ಕ ದೇಶದ ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯು, ಒಂದು ಜದರ ಕಿ.ಮೀ.ಗೆ 16779 ಜನರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮೊನಾಕೋ ಅತೀ ಚಿಕ್ಕ ದೇಶವಾಗಿದ್ದು (1.95 ಚ.ಕ.ಮೀ.) ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ ಅದರ ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಅತ್ಯಧಿಕ ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ದೇಶ ಬಾಂಗ್ಲಾ ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಬಾಂಗ್ಲಾ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜದರ ಕಿ.ಮೀಟರ್ಗೆ 1069 ಜನರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಂಗೋಲಿಯಾ ಪ್ರಪಂಚದ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಪ್ರತಿ ಜದರ ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್ಗೆ 1.7 ರಪ್ಪು ಜನರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾವು ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನ ಹೊಂದಿದ್ದ ಪ್ರತಿ ಜದರ ಕಿ.ಮೀಟರ್ಗೆ 2.9 ರಪ್ಪು ಜನರು ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯನ್ನು ಬಾಧಿಸಲು ಮಾಡುವ ಅಂಶಗಳು

ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾಂದ್ರತೆಯು ಹಲವಾರು ಸ್ವೇಚ್ಛಾ ಮತ್ತು ಮಾನವಿಕ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಪಟ್ಟಿ-3.

ನೃಸರ್ವ ರಚನೆಯ ಅಂಶಗಳು	ಅಧಿಕ ಜನಸಾಂದ್ರತೆ	ಕಡಿಮೆ ಜನಸಾಂದ್ರತೆ
ಅ) ನೃಸರ್ವ ಅಂಶಗಳು		
1. ಭೂಮಿಯ ಉಗಮ (ಭೂ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದ ಆಕಾರ ಮತ್ತು ಎತ್ತರ)	ಸಮುತ್ತಾದ ಬಯಲು ಪ್ರದೇಶ ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಭಾರತದ ಗಂಗಾ ನದಿ ಬಯಲು	ಪರ್ವತಗಳಿಂತೆ ಎತ್ತರವಾದ ಭೂರಚನೆ ಉದಾ: ಹಿಮಾಲಯ
2. ವಾಯುಗುಣ		
	ಬೆಳಿಗಳನ್ನು ಬೆಳಿಯಲು ಸಾಕಾಗುವಷ್ಟು ಮಳೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ಉಷ್ಣಾಂಶಭರಿತ ವಾಯುಗುಣ, ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯು ಅಧಿಕವಾಗಿರಲು ಸಾಧಕವಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ಭಾರತ	ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ವಾಯುಗುಣದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ (ಅತ್ಯಧಿಕ ಉಷ್ಣಾಂಶ ಮತ್ತು ಅಧಿಕ ಚಳಿ) ಜನಸಾಂದ್ರತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಸಹರಾ ಮರುಭೂಮಿ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಧಿಕ ಶೀತಪ್ರದೇಶವಾದ ಗ್ರೀನ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್
3. ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು	ಹೆಚ್ಚು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ (ಉದಾ: ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು, ತೈಲ, ಮರ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ) ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.	ಕಡಿಮೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ವಿರಳ ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಉದಾ: ಆಷ್ಟುಕಾದ ಸಾಹೇಲ್ ಭಾಗ
ಬಿ. ಮಾನವಿಕ ಅಂಶಗಳು		
1. ರಾಜಕೀಯ	ಸ್ಥಿರ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಾಂದ್ರತೆ ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ಸಿಂಗಪೂರ್	ಅಸ್ಥಿರ ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ದೇಶಗಳಿಂದ ಜನರು ವಲಸೆ ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಜನ ಸಾಂದ್ರತೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಅಫ್ರಿಕಾನಿಸ್ತಾನ
2. ಸಮಾಜ	ಜನರು ತಮ್ಮ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ಸಾಮೀಕ್ಷೆದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುವರು. ಉದಾ: ಅಮೆರಿಕ ಸಂಯುಕ್ತ - ಸಂಸ್ಥಾನ.	ಜನರೊಳಗೆ ಕೆಲವು ಗುಂಪುಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಾಸಿಸಲು ಇಚ್ಛಿಸುವರು. ಉದಾ: ಸ್ವಾಂಡಿನೇವಿಯನ್‌ರು
3. ಆರ್ಥಿಕತೆ	ಉತ್ತಮ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ (ಟೋಕಿಯೋ) ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ (ಮುಂಬೈ) ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.	ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶಗಳು ಕಡಿಮೆ ಇರುವ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಾಂದ್ರತೆ ಕಡಿಮೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಅಮೇರಿಕಾ ಮಳೆ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶಗಳು.

ಕೆಳಗಿನ ಪಟ್ಟಿಯು (ಪಟ್ಟಿ-4) ವಿವಿಧ ಖಂಡಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಪಟ್ಟಿ-4

ಖಂಡ	ಜನಸಂಖ್ಯೆ (ಮಿಲಿಯನ್‌ಗಳಲ್ಲಿ)	ಪ್ರಪಂಚದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ (%)	ಜನಸಾಂದ್ರತೆ
ವಿಶ್ವ	3800	60	203
ಅಫ್ರಿಕಾ	840	12	65
ಯೂರೋಪ್	710	11	134
ಉತ್ತರ ಅಮೆರಿಕಾ	514	08	32
ದಕ್ಷಿಣ ಅಮೆರಿಕಾ	371	5.3	73
ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ	21	0.3	6.4

ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪಟ್ಟಿ 5 ರಲ್ಲಿ ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿರುವ ದೇಶಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಅಧಿಕವಾಗಿರುವ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಇರಲಾರದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ಪಟ್ಟಿ-5

ದೇಶಗಳು	ಜನಸಂಖ್ಯೆ	ಪ್ರಪಂಚದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ (%)	ಜನಸಾಂದ್ರತೆ (ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಪ್ರತಿ. ಚ.ಕ.ಮೀ.ಗೆ)
ಚೀನಾ ಗಣರಾಜ್ಯ	1,338,890,000	19.5	139
ಭಾರತ	1,183,770,000	17.3	360
ಅ.ಸಂ.ಸಂಸಾಧನ	309,842,000	4.5	32
ಇಂಡೋನೇಷ್ಯಾ	231,369,500	3.4	121
ಬ್ರೆజಿಲ್	193,262,000	2.8	23
ಪಾಕಿಸ್ತಾನ	170,124,000	2.5	211
ಬಾಂಗ್ಲಾದೇಶ	162,221,000	2.4	1069
ರಷ್ಯಾ	154,729,000	2.1	8
ನ್ಯೂಜೆರಿಯಾ	141,927,297	2.3	168
ಜಪಾನ್	127,530,000	1.9	337

ಅಧಿಕ ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನದಟ್ಟಣೆ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಭಾಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡುವ ಅಧಿಕ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಒತ್ತಡದಿಂದ ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮುಂದಿನ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ನೋಡೋಣ.

ಅಭ್ಯಾಸ

I) ಖಾಲಿ ಬಿಟ್ಟು ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ತುಂಬಿರಿ.

1. ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು _____ ವರ್ಷದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿಲೇ ಬಂದಿದೆ.
2. ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ _____ ಜನರಿಗೆ ಜನಿಸುವ ಮಕ್ಕಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಜನನ ಪ್ರಮಾಣವಾಗಿದೆ.
3. ವಿಶ್ವದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ _____ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 6 ಬಿಲಿಯನ್ ತಲುಪಿತು.
4. ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯನ್ನು ಹಲವು _____ ಮತ್ತು ಮಾನವಿಕ ಅಂಶಗಳು ನಿರ್ಣಯಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ.
5. ಒಂದು ದೇಶದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಆ ದೇಶದ _____ ದಿಂದ ಭಾಗಿಸಿದಾಗ ಸಿಗುವುದು ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯಾಗಿದೆ.

II) ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಜನನ ಪ್ರಮಾಣ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದರೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು _____.
ಉ) ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ   ಆ) ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ   ಇ) ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುತ್ತದೆ
2. ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಶೇಕಡೆ 90 ರಷ್ಟು ಜನರು ಶೇಕಡೆ _____ ರಷ್ಟು ಭೂಭಾಗದ ಮೇಲೆ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
ಉ) 10   ಆ) 20   ಇ) 25
3. ಅಧಿಕ ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯಳ್ಳಿ ದೇಶ
ಉ) ಚೀನಾ   ಆ) ಮೆಕ್ಸಿಕೋ   ಇ) ಬಾಂಗಳೂರ್‌ನೇರೆ
4. _____ ವಾಯುಗುಣವು ಕಂಡು ಬರುವ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.
ಉ) ಸಾಧಕವಾದ   ಆ) ತೀಕ್ಷ್ಣ   ಇ) ತಂಪಾದ
5. _____ನಂತಹ ಸ್ಥಿರಸರ್ಕಾರವನೊಳಗೊಂಡ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯು ಅಧಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ.
ಉ) ಅರ್ಫಾನಿಸ್ತಾನ   ಆ) ಕೆಚಿಪ್ಪು   ಇ) ಸಿಂಗಪೂರ್

III) ಹೊಂದಿಸಿರಿ.

1. 1804   ಕಡಿಮೆ ಜನಸಾಂದ್ರತೆ
2. ಮೊನಾಕೋ   ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆ
3. ಕಡಿಮೆ ಜನನ ಪ್ರಮಾಣ   ಒಂದು ಬಿಲಿಯನ್ ಜನಸಂಖ್ಯೆ
4. ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ   ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಇಂಕೆ
5. ಜರ್ಮನಿ   ಅಧಿಕ ಜನಸಾಂದ್ರತೆ

IV) ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.
ಅ) ಜನನ ಪ್ರಮಾಣ   ಆ) ಮರಣ ಪ್ರಮಾಣ   ಇ) ಜನಸಾಂದ್ರತೆ
2. ವಾಯುಗುಣದ ಅಂಶಗಳು ಹೇಗೆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತವೆ ?

V) ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಏಷ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಬೆಳೆವಣಿಗೆ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ.
2. ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯನ್ನು ಬಾಧಿಸುವ ಮಾನವಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ರಚನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

1. ಯೋಜಿತಕಾರ್ಯ: ಹಿಮಾಲಯಪರ್ವತ ಭಾಗಗಳು ಮತ್ತು ಧಾರ್ ಮರುಭೂಮಿ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರ ಜೀವನಪದ್�ತಿ ಬಗೆಗಿನ ಜಿತ್ತಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ನಿನ್ನ ಕೆರುಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಂಟಿಸುವುದು. ಈ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯು ಕಡಿಮೆ ಇರಲು ಕಾರಣಗಳು ಯಾವುವು?
  2. ವರದಿ ತಯಾರಿಸುವಿಕೆ: ಕಳೆದ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ವಿಕೋಪ ಘಟನೆಗಳು
  3. ಭೂಪಟ ಕೊಶಲ್ಯ:
- ಪ್ರಪಂಚದ ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಇದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದು ಬರೆಯುವುದು.

4. ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೂಲಾಧಾರಗಳು ಜನರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದವುಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಯಸ್ವಾಂತ್ರ್ಯ ಎಂಬುದು ಹೋರಾಟದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಯಾಪಕ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಿದೆ.(ಚಿತ್ರ-6)

ಚಿತ್ರ-6

ಆಹಾರ ಸಂಗ್ರಹಗಾರರು ಮತ್ತು ದೇಶೀಗಾರರ ಉತ್ಪಾದನಾ ವಿಧವು ಅತೀ ಕಡಿಮೆ ಜನಸಾಂದ್ರತೆಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ವಾತ್ರ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದ್ದಿತು. ವ್ಯವಸಾಯವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಲಾಗಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಅಧಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತು.

ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಾದ ನೆಲ ಮತ್ತು ಜಲದ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕ ಒತ್ತುಡವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲೇ ಇದೆ. ಆದರೆ ಆ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ತಕ್ಷಂತೆ ಸರಿದೂಗಿಸಲು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಬೇಕಿಯದೇ ಹಾಗೆಯೇ ಇವೆ.

ಅಧಿಕ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ದೇಶಗಳು ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಮಿತಿಯಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಭಾರಿ ಒತ್ತುಡವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಈ ದೇಶಗಳು ಆಹಾರ, ಶುದ್ಧನಿರ್ವಹಣೆ, ಮರದದಿಮ್ಮು ಮತ್ತು ಇಂಥನ ಮುಂತಾದ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಯಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿ ಸುಂದರವಾದ ಪರಿಸರವನ್ನು ಬಿಡಲಾವಣ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ.(ಚಿತ್ರ-6)

ಚಿತ್ರ-7 ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳು

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ದೇಶಗಳಿಂದ ಭೂತ್ವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದದ ದೇಶಗಳಿಂತ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ದೇಶಗಳು ತಮ್ಮ ಅಪ್ಪನ್ನು ಜೀವನಮಟ್ಟವನ್ನು ಬಯಸಿ ಜಾಗತಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಮೇಲೂ ಅಧಿಕ ಒತ್ತುಡವನ್ನು ತರುತ್ತಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅಧಿಕ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಮಿತಿಯಾದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರಿದೆ. ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಅತ್ಯಧಿಕ ಬಳಕೆಯು, ಶುದ್ಧ ನೀರಿನ ಅಭಾವ, ಅರಣ್ಯನಾಶ ಮರುಭೂಮಿಕರಣ, ಆಹಾರದ ಕೊರತೆ, ವಿನಿಜಗಳು ಬರಿದಾಗುವಿಕೆ, ಮಾಲಿನ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದೆ.

ಖಚಿತ ನೀರು

ಕಳೆದ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಬಳಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣವು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಂತ ಎರಡರಷ್ಟಾಗಿದೆ. ಪ್ರಪಂಚದ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಬೇಡಿಕೆಯು ಪೂರ್ಯಸ್ವಾಂತ್ರ್ಯ ಮಿತಿ ಮೇರಿದೆ. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣದ 0.03% ರಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಶುದ್ಧ ನೀರನ್ನು ಬಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅಧಿಕ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಅಧಿಕವಾಗಿ ನೀರನ್ನು ಪೊಲು ವಾಡುವುದರಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಬಿಡಲಾವಣ ಮಾಡುತ್ತಿವೆ.(ಚಿತ್ರ-6)

ಮೇಲಾಗ್ಗದ ನೀರನ್ನು ಮಲಿನತೆ ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ ಅಂತರ್ಜಾಲವೂ ಮಲಿನವಾಗುವುದು. ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ವುಲಿನವಾಗುವುದು. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ. 95 ರಪ್ಪು ಕೊಳಚೆ ನೀರನ್ನು ನದಿಗಳಿಗೆ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜಲ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲಿನ ಒತ್ತಡದ ಪ್ರಭಾವವು ತೀವ್ರಗೊಂಡಾಗ ನೀರಿನ ಬಳಕೆದಾರರಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ವಾನಸಿಕ ಒತ್ತಡ ಮತ್ತು ಘಟನೆಗಳು ಏರ್ಪಡುತ್ತವೆ. 2025 ನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ 5 ಬಿಲಿಯನ್ ಜನರು ತೀವ್ರ ನೀರಿನ ಅಭಾವದಿಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಡುವರು.

ಭಾರತವು ಪ್ರಪಂಚದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ. 20 ರಪ್ಪನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಶೇ. 4 ರಪ್ಪು ಮಾತ್ರ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದೋರೆಯುವುದು.

ಆಹಾರ ಮೌರ್ಯಕ ಮತ್ತು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಕ್ಷೇತ್ರ ಭೂಭಾಗ

ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗನುಗೊಳಿಸಿದ ಆಹಾರದ ಮೌರ್ಯಕೆಯು ಅವಶ್ಯಕ. ಆಫ್ರಿಕಾ, ಏಷ್ಟಾರಾಪ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಜನಸಂಖ್ಯೆ 1950 ರಿಂದ 1985 ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ದ್ವಿಸುಣಿಗೊಂಡಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿ ದೋರೆ ಭೂಭಾಗದ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

ತ್ಯಾಗ ರ್ಯಾವ್ ಕ್ರಿಷ್ಟಿಯನ್ ಏಂಬು ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಕಾರಣವೇನೇಂದರೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡುವ ಜನಸಂಖೆ ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಭೂಮಿಯ ಕೊರತೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಲು ಜನರು ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯಲು ಅರಣ್ಯಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವರು.

ಅರಣ್ಯ ನಾಶ

ಮಾನವನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾದ ಮರದ ದಿಮ್ಮಿ ಕತ್ತರಿಸುವಿಕೆ, ಸಾಗುವಳಿಗಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛ ವಾಡುವಿಕೆ, ಪಶುಪಾಲನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಪಂಚದ ಸ್ವಾಫಾವಿಕ ಅರಣ್ಯದ ಶೇ.80 ರಪ್ಪು ಭಾಗವು ನಾಶವಾಗಿದೆ. ಅರಣ್ಯ ನಾಶದಿಂದಾಗಿ ಬರಗಾಲ, ಮಣ್ಣಿನ ಸವೆತ, ಪ್ರವಾಹ, ಜಾಗತಿಕ ತಾಪಮಾನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮರುಭೂಮೀಕರಣ

ಭೂಮಿಯ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗ(35%) ಮರುಭೂಮಿಯಾಗಿ ಬದಲಾಗುವುದೆಂದು ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಮರುಭೂಮೀಕರಣವು 110 ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜನರನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತದೆ. ಮರುಭೂಮೀಕರಣವು ಅರೆ ಶುಷ್ಕ ಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಮರುಭೂಮೀಕರಣವನ್ನು ಮನಃ ಹಿಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ವಿನಿಜಗಳು

ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ವಿನಿಜಗಳ ಬೇಡಿಕೆಯು ಹಚ್ಚಿಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ವಿನಿಜಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಅಳದಿಂದ ಅಗೆದು ತೆಗೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯವು ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕೆಳಬಾಗವನ್ನು ಮಲಿನಗೊಳಿಸುವುದಲ್ಲದೆ, ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವುದು.

ಇಂಥನ

ಪ್ರಪಂಚದ ಸುಮಾರು ಶೇ. 80 ರಪ್ಪು ವಾಣಿಜ್ಯದ ಬಳಕೆಯು ನವೀಕರಿಸಲಾಗದ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಯ ಇಂಥನಗಳಾದ ಕಲ್ಲಿದ್ದಲ್ಲಿ, ತೈಲ ಮತ್ತು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಅನಿಲಗಳಿಂದ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳ ಇಂಥನಗಳ ಬಳಕೆಯು 1900 ನೇ ವರ್ಷದಿಂದ ಪ್ರತಿ 20 ವರ್ಷಗಳಗೊಮ್ಮೆ ದ್ವಿಸುಣಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳ ಇಂಥನಗಳ ದೊರೆಯುವಿಕೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡುವಿಕೆ

ಮಾನವನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಭೂಮಿಯು ಹಲವು ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಳಾಗುತ್ತಿದೆ. ನೆಲ, ಜಲ ಮತ್ತು ವಾಯು ಮುಂತಾದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಭಾಗಗಳು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ಮಲಿನಗೊಂಡಿವೆ. ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಅರಣ್ಯ ನಾಶದಿಂದಾಗಿ ಭೂಕಂಪ, ಮಣ್ಣಿನ ಸವೆತ, ಮಣ್ಣಿನ ಘಲವತ್ತತೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು, ಅಧಿಕ ನೀರು ತಂಗುವಿಕೆ, ನೀರಾವರಿ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಉಪು ತಯಾರಿಕೆ, ಅವೃಜಾನ್ನಿಕ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ, ಕಲ್ಲಿ ಗಣಿಗಾರಿಕೆ, ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಮತ್ತು ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸುರಿಯುವುದು ಮುಂತಾದ ವಿಧಾನಗಳು ಹಾಳು ಮಾಡುವಿಕೆಯಾಗಿವೆ.

ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಚಾಧಿಸಲುಡುತ್ತದೆ.

ಉಪಗ್ರಹ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು

ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಹೆಚ್ಚಿದಿಂದಾಗಿ, ಮಾನವನು ಬಿನಿಜಗಳು, ಅಂತರ್ರಳ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲಿದ್ದರಿಂದ ಕಾಯ್ದಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಲವಾರು ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಮಾನವನ ಒಳಿತನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ದೂರಕ್ಕೆ ಇಂತಹ ಏಂಟಿಂಗ್‌ಎಂದು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ, ಯೋಜಿಸಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಶ್ಯಕತೆ ಏರ್ಪಟಿದೆ. ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೆಯ ಅವುಗಳ ಲಭ್ಯತೆಯ ಪ್ರಮಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ದರ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.

ಮಹಾಯುದ್ಧಗಳ ನಂತರ ಬಾಹ್ಯಕಾಶ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಪ್ರಪಂಚದ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೊಸ ವಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿತು. ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಕೃತಕ ಉಪಗ್ರಹ ಸ್ಟುಟ್ಟಿಕ್-1 ಸೋವಿಯತ್ ರಷ್ಯಾದಿಂದ 1951 ರಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಉಡಾವಣೆಗೊಂಡ ಕೃತಕ ಉಪಗ್ರಹವಾಗಿದೆ. ಇದಾದ ನಂತರ ಇತರ ದೇಶಗಳಿಂದ ವಿವಿಧ ಉದ್ದೇಶಗಳಾಗಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಉಪಗ್ರಹಗಳು ಉಡಾವಣೆಗೊಂಡವು. ನೌಕಾಯಾನ ಉಪಗ್ರಹಗಳು, ಹವಾಮಾನ ಉಪಗ್ರಹಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಖೋಧನಾ ಉಪಗ್ರಹಗಳೂ ಸೇರಿವೆ.

ಭೂಪರಿವೀಕ್ಷಣಾ ಉಪಗ್ರಹಗಳು ಅಥವಾ ದೂರಸಂಪರ್ಕ ಉಪಗ್ರಹಗಳು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ. ಭೂಪರಿವೀಕ್ಷಣಾ ಉಪಗ್ರಹಗಳು

ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವಿಕೆ, ಪರಿಸರದ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿವೆ. ಪ್ರಮುಖ ದೂರಸಂಪರ್ಕದ ಬಾಹ್ಯಕಾಶ ಉಪಗ್ರಹಗಳು ಅಮೆರಿಕ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸಾಧನದ ಲ್ಯಾಂಡ್ಸ್‌ಸ್ಪ್ಯಾಟ್ (LANDSAT), ಫ್ರಾನ್ಸ್ ದೇಶದ ಸ್ಪ್ಯಾಟ್ (SPOT), ಕೊರಿಯಾ ದೇಶದ ಕಿಟ್ಸ್‌ಸ್ಪ್ಯಾಟ್ (KITSAT) ಜೀನಾ ದೇಶದ ಯಾಗಾನ (Yaogon) ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಭಾರತದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ದೂರಸಂಪರ್ಕ ಕೃತಕ ಉಪಗ್ರಹ IRS - 1A ಎಂಬುದನ್ನು 1988 ರಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯಕಾಶಕ್ಕೆ ಉಡಾವಣೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇದರ ನಂತರ ಇದೇ ಶ್ರೇಣಿಯ ಇತರ ಉಪಗ್ರಹಗಳಾದ IRS-1B, 1C, 1D, P3, P5, P6, ಭೂಸ್ವರೂಪದ ಮಾಹಿತಿ ಕೃತಕ ಉಪಗ್ರಹ (CARTOSAT) ಮತ್ತು ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ವ್ಯಾಖ್ಯಾತಿಯ ಕೃತಕ ಉಪಗ್ರಹ (RESOURCESAT) ಇವುಗಳ ಉಡಾವಣೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ದೂರಸಂಪರ್ಕ ಬಾಹ್ಯಕಾಶ ಉಪಗ್ರಹ ಅಂತರಂಶವು ಭೂಮಿಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಾದ ಭೂರಜನೆ, ಮಣ್ಣ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಸಸ್ಯವರ್ಗ, ನೀರಿನ ಭಾಗಗಳು, ಬಿನಿಜಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾಹಿತಿಗಳು ದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಭವಿಷ್ಯದ ಯೋಜನೆಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

I) ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ವಿಶ್ವದಲ್ಲಿ ದೂರಯುವ ಶುಧಿ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣ.
  - A) 30%
  - B) 0.03%
  - C) 3%
2. ಬರಗಾಲವು ಮಣ್ಣನ ಸವೆತ ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ತಾಪಮಾನಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದು.
  - A) ಅರಣ್ಯಾನಾಶ
  - B) ಅರಣ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
  - C) ಬೇಟೆಗಾರಿಕೆ

3. ಸೋವಿಯತ್ ರಷ್ಯಾ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಉಡಾವಣೆ ಮಾಡಿದ ಕೃತಕ ಉಪಗ್ರಹ

ಅ) ಸ್ಟ್ರೋ-I	ಆ) ಸ್ಟ್ರೋ-II	ಇ) ಶಿಟ್‌ಸ್ಟ್ರೋ
-------------	--------------	----------------
4. ಭಾರತವು ಪ್ರಪಂಚದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ. 20 ರಷ್ಯಾ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಹೊಂದಿರುವ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಕೇವಲ

ಅ) 5%	ಆ) 4%	ಇ) 2%
-------	-------	-------
5. ಚಟುವಟಿಕೆಯು ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ನೀರಿನ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಅ) ಗಣಿಗಾರಿಕೆ	ಆ) ಬೇಟೆಗಾರಿಕೆ	ಇ) ಮೀನುಗಾರಿಕೆ
--------------	---------------	---------------

II) ಬಿಷ್ಟು ಪದ ತಂಬಿರಿ.

1. _____ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಾದ ನೆಲ, ಜಲದ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕ ಒತ್ತಡವನ್ವಯಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ.
2. 2025 ನೇ ವರ್ಷಕ್ಕೆ _____ ಬಿಲಿಯನ್ ಜನರು ತೀವ್ರ ನೀರಿನ ಅಭಾವದಿಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಡುವರು.
3. _____, 110 ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಜನರನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತದೆ.
4. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ. 95 ರಷ್ಯಾ ಕೇಳಬೇಕೆ ನೀರನ್ನು _____ ಗಳಿಗೆ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ.
5. ಭಾರತದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ದೂರ ಸಂವೇದಿ ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ಉಪಗ್ರಹ IRS-1A ಎಂಬುದನ್ನು _____ ರಲ್ಲಿ ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶಕ್ಕೆ ಉಡಾವಣೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

III) ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ವ್ಯವಸಾಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆ	ಅರೆಶುಷ್ಟ ಭೂಮಿ
2. ಮರುಭೂಮೀಕರಣ	ಘಾನ್ಸ್
3. ವಾಣಿಜ್ಯದ ಬಳಕೆಯ ಶಕ್ತಿ	ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ
4. ಲ್ಯಾಂಡ್‌ಸ್ಯಾಟ್	ಕಲ್ಲಿದ್ದಲು ಮತ್ತು ತೈಲ
5. ಸ್ವಾಟ್	ಅಮೆರಿಕ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸಾಧನ

IV) ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬಳಸುವುದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
2. ಅಧಿಕ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದಾಗಿ ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
3. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದಾಗಿ ಉಂಟಾಗುವ ಕೆಟ್ಟ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಯಾವುವು?
4. ಭೂ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪರಿವೀಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವ ಕೃತಕ ಉಪಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಹೇಸರಿಸಿ.

V) ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ದೇಶಗಳ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಬಳಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಿರಿ.
2. “ಅಧಿಕ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಕಡಿಮೆ ಭೂಭಾಗದ ಮೇಲೆ ಅಧಿಕ ಒತ್ತಡವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ” - ವಿವರಿಸಿ.
3. ದೂರ ಸಂವೇದಿ ಬಾಹ್ಯಾಕಾಶ ಉಪಗ್ರಹಗಳು ಹೇಗೆ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ?

ರಚನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

1. ಸಂವಾದ :

2013ರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಪಿಂಡ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಭೀಕರ ಪ್ರವಾಹವು ಅಲ್ಲಿನ ಜನರನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಾಧಿಸಿತು? ಅದು ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ಸಂಭವಿಸಿದುದೇ? ಅಥವಾ ಮಾನವನಿಂದ ಸಂಭವಿಸಿದುದೇ?

2. ವರದಿ ತಯಾರಿಸುವಿಕೆ :

1. ಅಮೇರಿಕ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸಾಧನ, ಘಾನ್, ಜಪಾನ್ ದೇಶಗಳ ದೂರ ಸಂವೇದಿ ಉಪಗ್ರಹಗಳ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದು.
2. ನೀನು ಒಬ್ಬ ಭಾರತೀಯನಾಗಿ 2025 ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಆಹಾರವನ್ನು ಇಚ್ಛಿಸುವೇ?

3. ಭೂಪಟ ಕೊಶಲ್ಯ :

1. ಯುರೋಪ್ ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ನದಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಆ ನದಿಗಳ ಉಪಯೋಗಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವುದು.
2. ಭಾರತದ ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ ನದಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ. ಆ ನದಿಗಳು ಭಾರತದ ಜನರಿಗೆ ಹೇಗೆ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ? ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸುವುದು.

5. ವಿಕೋಪವನ್ನು ಎದಿರುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ

ಭಾರತ ದೇಶ ಅಥಿಕ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನೂ, ವಿಶೇಷ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನೂ ಗೊಂಡ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸ್ವೀಕೃತವನ್ನೂ ಹೊಂದಿದೆ.

ನವ್ಯ ದೇಶವು ವಿಶ್ವವುಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿಕೋಪಗಳಿಗೊಂಡ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಬಿರುಗಾಳಿ, ಭೂಕಂಪ, ಬರಗಾಲ, ಪ್ರವಾಹ ಮತ್ತು ಭೂಕುಸಿತ ಮುಂತಾದ ನೈಸರ್ಗಿಕ ವಿಕೋಪಗಳು ಭಾರತದ ಹಲವಾರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಏಷಿಧ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುತ್ತವೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಏಷಿಧ ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕೋಪದ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತೇವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬಿರುಗಾಳಿಯೂ ಮೊರ್ವ ಕರಾವಳಿ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಭೂಕಂಪವು ಹೀತಭೂಮಿಯ ಮಧ್ಯಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮತ್ತು ಹಿವಾಲಂಯು ಪರ್ವತ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಬರಪರಿಸ್ಥಿತಿ ರಾಜಸ್ಥಾನ ಹಾಗೂ ಒಡಿಸ್ಸು ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಕೋಪ ನಮ್ಮನ್ನು ತ್ವರಿತ ಹಾಗೂ ನೇರವಾಗಿಯೂ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ನಾವು ವಿಕೋಪವನ್ನು ಸಂಧಿಸುವಾಗ ಸರ್ಕಾರ, ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆ, ರೇಡೊಕ್ರಾಸ್ ಸಂಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಾಗಲೂ ವಿಕೋಪದಿಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಸಮಾಜವೇ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಥಮ ಜವಾಬ್ದಾರರು.(1st Responder)

ವಿಕೋಪ ಎಂಬುದು ಅಪಾರ ನಷ್ಟವನ್ನೂ, ದುಃಖಗಳನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಒಂದು ಘಟನೆಯಾಗಿದೆ. ವಿಕೋಪದಿಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಿಗೆ

ಆಹಾರ, ಉದುಪು, ವಾಸಸ್ಥಳ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಚಿಕಿತ್ಸೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಸೇರಪುಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ವಿಕೋಪದ ಬಾಧಕಗಳಿಂದ ಅವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬಹುದು.

ವಿಕೋಪವನ್ನು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ವಿಕೋಪ ಮತ್ತು ಮಾನವನಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ವಿಕೋಪ ಎಂಬುದಾಗಿ ಎರಡು ಬಗೆಗಳಾಗಿ ಏಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭೂಕಂಪ, ಸುನಾಮಿ, ಭೂಕುಸಿತ, ಚಂಡಮಾರುತ, ಪ್ರವಾಹ, ಬರಗಾಲ, ಜ್ವಾಲಾಮುಖಿಸ್ಥೋಟ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ವಿಕೋಪಗಳಾಗಿವೆ. ಸಾರಿಗೆ ಸಂಚಾರ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ಬೆಂಕಿ ಅನಾಹತ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಸಂಭವಿಸುವ ದುರಂತಗಳು ಮಾನವನಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ವಿಕೋಪಗಳಾಗಿವೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿಕೋಪದಿಂದಾಗುವ ದಾಳಿಗಳು

- ❖ 55% ಗಂತಲೂ ಅಥಿಕ ವಸ್ತೀಕಾರ ಭೂಕಂಪಕ್ಕೂ
- ❖ 12% ರಪ್ಪು ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೂ
- ❖ 8% ರಪ್ಪು ಚಂಡಮಾರುತಕ್ಕೂ
- ❖ 70% ರಪ್ಪು ಕೈಪಿ ಭೂಮಿ ಬರಗಾಲದ ದಾಳಗೂ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿವೆ.

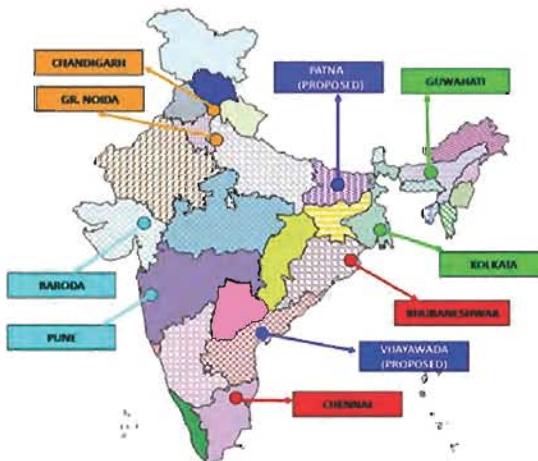
ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿದೆಯೇ?

ಭೂಕಂಪದ ತೀವ್ರತೆಯನ್ನು ಅಳತೆ ಮಾಡಲು ಎರಡು ವಿಧಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ರಿಕ್ಟರ್ ಮಾಪಕ ($2 < \text{R} \leq 8$ ರವರೆಗೆ) ಮತ್ತು ಮೆಕ್ಸಲಿ ಮಾಪಕ ($1 \leq \text{R} \leq 12$ ರವರೆಗೆ)

ವಿಕೋಪ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ಸಿದ್ಧರಾಗುವಿಕೆ, ಎದಿರುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ (ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾಸುವಿಕೆ), ಚೀತರಿಸುವಿಕೆ, ಶಮನಗೊಳಿಸುವಿಕೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಹಂತಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ವಿಕೋಪ ಎದಿರುಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಎಂಬುದು ವಿಕೋಪ ನಿರ್ವಹಣೆ ಚಕ್ರದ ಏರಡನೇ ಹಂತವಾಗಿದೆ. ವಿಕೋಪ ಉಂಟಾದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಕ್ಷಣ ನೇರವು ನೀಡುವಿಕೆ, ಬಾಧಕಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡುವಿಕೆ, ನಿರಂತರವಾಗಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಿಕೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಸಹಜ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರುವುದು ಮುಂತಾದವು ವಿಕೋಪ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿವೆ.

ವಿಕೋಪ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಕಾನೂನುಬಳ್ಳಿ ಯೋಜನೆಗಳು:

ವಿಕೋಪ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕಾನೂನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ 2005 ರಲ್ಲಿ ಡಿಸೆಂಬರ್ 23 ರಂದು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಬ್ಬಿತು. ಈ ಕಾನೂನು ಭಾರತ ವಿಕೋಪ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಭಾರತ ವಿಕೋಪ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಯೋಗ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿಕೋಪ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಯೋಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು: ಪ್ರಥಾನ ಮಂತ್ರಿ, ರಾಜ್ಯ ವಿಕೋಪ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಯೋಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು: ರಾಜ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ, ಜಿಲ್ಲಾ ವಿಕೋಪ ನಿರ್ವಹಣೆ ಆಯೋಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು: ಜಿಲ್ಲಾ ಧಿಕಾರಿ ಅಥವಾ ಜಿಲ್ಲಾ ನ್ಯಾಯಾಧಿಕ ಅಥವಾ ಉಪ ಜಿಲ್ಲಾ ಧಿಕಾರಿ ಮುಂತಾದವರುಗಳನ್ನೂ ಒಂದು ವಿಕೋಪ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ವ್ಯಾಪಕಾರಿಕವಿಧಿ ಹಾಗೂ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವರು.

ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆಯೇ?

ಭಾರತವನ್ನು ಬಾರೀ ಸಂಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕೆಸಿದ ಸ್ವಾಫಾವಿಕ ವಿಕೋಪಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಪ್ರಾಳೆ 2014 ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ನಲ್ಲಿ ಜಮ್ಮು ಕಾಶ್ಮೀರ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ದಾಳಿ ಮಾಡಿತು. ಅಧಿಕ ಮತ್ತು ಸತತ ಮಳೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪ್ರಾಳೆ ಸಾವಿರಾರು ಜನರ ಪ್ರಾಣಕಾನಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ಹಲವರು ಮನೆಗಳ ಒಳಗೆಯೇ ನೀರು, ಆಹಾರಗಳಲ್ಲದೆಯೇ ಪರಿತಿಹಿಸುವಂತಾಯಿತು.

ಭಾರತದ ಪ್ರಮುಖ ವಿಕೋಪಗಳು (1980 – 2009)

ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ:

- ವಿಕೋಪ:** ಪ್ರಾಣಹಾನಿ ಹಾಗೂ ಆಸ್ತಿಹಾನಿ ವುತ್ತು ಪರಿಸರ ಕೆಡ ಕುಗಳನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವ ಒಂದು ಫಂಟನೇಯಾಗಿದೆ.
- ಬಾಧಕ:** ಒಬ್ಬ ವೈಕ್ಯಾತಿ, ಸಮಾಜ ಅಥವಾ ಒಂದು ಸ್ಥಳ ವಿಕೋಪದ ದಾಳಗೆ ಒಳಗಾಗುವ ಸ್ಥಿತಿ.
- ಸಮಾಜ:** ಒಂದು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ, ನಗರದಲ್ಲಿ ಜನರು ಗುಂಪಾಗಿ ವಾಸಿಸುವುದು.
- ಪ್ರಥಮ ಜವಾಬ್ದಾರರು:** ವಿಕೋಪದಿಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮಾಜ. ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬಾಧಕ ಗಳಿಂದ ಹೊರಬರುವವರು.

ಭೂಕಂಪ ನೇತ್ಯಾಳ – 2015

ಸ್ವಾಧಾರಿಕ ವಿಕೋಪಗಳು:

1. ಭೂಕಂಪ:

ಭೂಮಿಯ ಮೇಲ್ಪದರದಲ್ಲಿ ದಿಧಿರನೆ ಉಂಟಾಗುವ ಕಂಪನವನ್ನು ಭೂಕಂಪ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾಧಾರಿಕ ವಿಕೋಪಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಭೂಕಂಪ ಫೋರೆ ಅಪಶ್ವಾದದು. ಇದು ಪ್ರಾಣಹಾನಿ ಹಾಗೂ ಆಸ್ತಿ ಹಾನಿಯನ್ನು ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು:

ಮಾಡುತ್ತಬುದಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳು:

- ಭೂಕಂಪವೇರ್ಪಟ್ಟಿ 30 ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಹೋಗಬೇಕು.
- ಗಾಜು, ಗಾಜನ ಬಾಗಿಲುಗಳು ಮತ್ತು ಗಾಜನ ಕಿಟಕಿಗಳಿಂದ ದೂರವಿರಬೇಕು.
- ಗಾಬರಿಯಾಗದ ಶಾಂತಿಯಾಗಿರಬೇಕು.
- ಕಟ್ಟಡದ ಹೊರಗೆ ಬರಲಾಗದಿದ್ದರೆ ಮೇಚನ್ ಕೆಳಗೆ ಕುಳಿತು ಅದರ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೊರಬರಬೇಕು.
- ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕ ಮತ್ತು ಅಡುಗೆ ಸಲಿಂಡರ್ ಸಂಪರ್ಕಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಬೇಕು.

ಮಾಡಬಾರದಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳು:

- ಲಿಫ್ಟ್ ಗಳನ್ನು (Lift) ಬಳಸಬಾರದು.
- ವಾಹನಗಳನ್ನು ಚಾಲನೆ ಮಾಡಬಾರದು.
- ಸೇತುವೆಗಳು, ಎತ್ತರವಾದ ಕಟ್ಟಡಗಳು, ವಿದ್ಯುತ್ ಕೆಂಬಗಳು ವುತ್ತು ನೀರುಸಂಗ್ರಹತೊಟ್ಟಿಗಳ ಸಮೀಪ ಹೋಗಬಾರದು.
- ಬಾಗಿಲುಗಳ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಬಾರದು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವು ಬಹುಬೇಗನೆ ಹತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

**ಭೂಕಂಪದಿಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರ
ರಕ್ತಾಳಾಯಿದಲ್ಲಿ**

**ಭೂಕಂಪದಿಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಿಗೆ ವ್ಯಾಘರ್ಷಣೆಯ
ಉಕ್ತೇ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು**

**ಭೂಕಂಪದಿಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಿಗೆ
ಆತ್ಮಾರ್ಥಿಕ ವಸತಿಸೌಕರ್ಯ**

ನಿಮಗೆ ತಾದಿದಯೋ?

ನೇಪಾಳದ ರಾಜಧಾನಿ ಕತ್ತಂಡು ಪನ್ನು ಏಪ್ರಿಲ್ 2015 ರಲ್ಲಿ ದಾಳಿಮಾಡಿದ ಭೂಕಂಪ 7.8 ರಷ್ಟು ರಿಕ್ರೂ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿತು. ಇದು ಕಳೆದ 80 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸಿದ ಭೂಕಂಪಗಳಲ್ಲಿಯೇ ತುಂಬಾ ಮೋಸವಾದುದಾಗಿದೆ. 9000 ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. 23000 ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ನೋವಿನಿಂದ ಬಳಿಲಾಡಿದರು.

2. ಸುನಾಮಿ (TSUNAMI)

ಸಮುದ್ರದ ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಭೂಕಂಪದಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ರಕ್ಕಿಸ ಅಳೀಗಳನ್ನು **ಸುನಾಮಿ** ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸುನಾಮಿ ಎಂಬ ಪದವು ಜಪಾನಿ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಬಂದಿದೆ. “ಸು” (Tsu) ಎಂದರೆ ಬಂದರು, “ನಾಮಿ” (nami) ಎಂದರೆ ಅಲೆ ಎಂದರ್ಥ. ಇದು ಮಾನವ ಜನಾಂಗ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ನಾಶಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಸುನಾಮಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಾದ ವಾಸಸ್ಥಳ ಹಾಗೂ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತದೆ.

ಸುನಾಮಿ 2004 – ಚೆನ್ನೈ

ಸುನಾಮಿಯಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಾಗ

ಸುನಾಮಿ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಕೋಪ ರಕ್ತಕಾಣ ನೆರವು ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಮುಖ್ಯಂತರಗಳು:

ಮಾಡಬೇಕಾದಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳು:

1. ಸುನಾಮಿ ಮುನ್ಸೆಚ್ಚರಿಕೆ ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ಸುರಕ್ಷಾ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು.
2. ವಿಕಲಾಂಗಚೇತನರು, ಮಹಿಳೆಯರು, ವೃದ್ಧರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಮೊದಲು ಹೊರಹೋಗಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು.

ಮಾಡಬಾರದಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳು:

1. ಸುನಾಮಿ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದ ತಕ್ಷಣವೇ ಸಮುದ್ರತೀರದ ಏಕ್ಕಣಿಗೆ ಹಾಗೂ ಮೋಜು ಮಾಡಲು ಹೋಗಬಾರದು.
2. ಭಯಪಡಬಾರದು.
3. ಸುನಾಮಿ ಬಗೆಗಿನ ವದಂತಿಗಳನ್ನು ನಂಬಬಾರದು.

ನಿಷ್ಠಾತ್ಮಕತೆಯೇ?

ಡಿಸೆಂಬರ್ 26, 2004 ರಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡನ್ನು ಸುನಾಮಿ ದಾಳಿಯಂದಾಗಿ ದಟ್ಟವಾದ ಮ್ಯಾಂಗ್‌ಲ್ರೋವ್ ಕಾಡುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಪಿಜ್ಜಾವರಂ, ಮತ್ತುಪ್ರೇಸ್ಟ್ ಯಂತಹ ಭಾಗಗ್ಗೆ ಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಹಾನಿ ಹಾಗೂ ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯಗಳ ನಷ್ಟಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಸುನಾಮಿ ಏರ್‌ಟ್ರಾನ್ ನಂತರ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಹಾಗೂ ಮಾಡಬಾರದ ಕಾರ್ಯಗಳು:

ವಿಕೋಪ ರಕ್ತಕಾಣ ನೆರವು ತಿಬಿರ

1. ಸುನಾಮಿಯಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಜನರನ್ನು ಮನರಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹೋಗಿ ವಾಸಿಸಲು ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಸಹ ನೆರವು ನೀಡಬೇಕು.

2. ಸುನಾಮಿಯಂದ ಏರ್‌ಟ್ರಾನ್ ಬಾಧಕಗಳಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ನೀಡುವಿಕೆ.

3. ಸಮುದ್ರತೀರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾಂಗ್‌ಲ್ರೋವ್ ಕಾಡುಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ಮೂಲಕ ಸುನಾಮಿಯ ದಾಳಿಯನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವಿಕೆ.

3. ಭೂಕುಸಿತ:

ನಿಥಾನವಾಗಿಯೋ, ದಿಕ್ಕಿರನೆಯೋ ಬೆಟ್ಟದ ಇಳಿಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಬಾರೀ ಬಂಡೆಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಲಾಕಣಗಳು, ಕೆಸರು ಮುಂತಾದವು ಕೆಳಭಾಗಕ್ಕೆ ಚಲಿಸುವುದನ್ನು ಭೂಕುಸಿತ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಭೂಕುಸಿತವು ಸದ್ಯಧವಲ್ಲದ (ಮೃದುವಾದ) ಬಂಡೆಗಳು, ಬಾರೀ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಳೆ ಮತ್ತು ಕಂಪನಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೈಗಿ ಭೂಮಿಗಳು, ವಾಸಸ್ಥಳಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಚಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಬಾಧಕವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

**ಮೊನಾ ಭೂಕುಸಿತ
ಬಂಡೆಗಳ ಕುಸಿತವನ್ನು ಹೊರಡಿಗೆಯುವಿಕೆ**

ಶಾಲೆಗಳ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಕ್ರಮಗಳು

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಭೂಕುಸಿತವೇವೆಂಬ್ಬು ಫಲದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣಾಕಾರ್ಯ

ಭೂಕುಸಿತದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳು:

1. ಮನೆಬಿಟ್ಟು ಹೊರನಡಿಯಾಗ ಅಥವ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣುವರಿ ಭಾರದ ಪಕ್ಕಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಹೊಂಡು ಹೋಗಬಾರದು.
2. ತಗ್ನಿಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷತೆಯಲ್ಲದ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬಾರದು.
3. ತಪ್ಪಾದ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಬಾರದು ಮತ್ತು ವದಂತಿಗಳನ್ನು ನಂಬಬಾರದು.

1. ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು.
2. ತಕ್ಷಣ ರಕ್ಷಣಾಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಗ್ನಿಶಾಮಕದಳ, ಆರಕ್ಷಕ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಬೇಕು.
3. ಭೂಕುಸಿತ ತಡೆಯುವಿಕೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು.

4. ಚಂಡಮಾರುತ:

ಕೆಡಿವೇ ಒತ್ತೆದೆದಿಂದ ಕೊಡಿದ್ದು ಕೇಂದ್ರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಲವಾಗಿ ಬೀಸುವ ಮಳೆಗಳಿಯನ್ನು ಚಂಡಮಾರುತ (ಬಿಂಗಾರಿ) ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದು ವಿಶಾಲವಾದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಪ್ರಾಣಿಕಾನಿ ಹಾಗೂ ಆಸ್ತಿಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಭಾರತವು ಚಂಡ ವ್ಯಾರುತ್ತಿದಿಂದ ಲೋ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬಾಡಿ ಸುಲ್ಲಾಡುವುದು ಪ್ರಪಂಚದ ಚಂಡಮಾರುತದಿಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಅಂಥ್ರಪ್ರದೇಶ, ತೆಲಂಗಾಣ ಮತ್ತು ಒಡಿಸ್ಸಾ ರಾಜ್ಯಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಚಂಡಮಾರುತದಿಂದ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿವೆ.

ನಿಮಗೆ ಇಂದಿದೆಯೇ?

ಬಿರುಗಾಳಿ ವಿವಿಧ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವುದು. ಭಾರತ - ಚಂಡಮಾರುತ, ಅಮೆರಿಕ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನ, (ಅಟ್ಲಾಂಟಿಕ್ ಮಹಾಸಾಗರ) - ಹರ್ರಿಕೇನ್, ಜಪಾನ್ - ಟ್ಯೂಮನ್, ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯ - ವಿಲ್ಲಿ-ವಿಲ್ಲಿ.

ತುಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ 13 ಜುಲೈ ಗೆ ಇಲ್ಲಿ ವಲಂಹಾದ ಚಂಡವಾರುತ ದಿಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳು ಯಾವುವಂದರೆ, ತಿರುವಳಿಬ್ಬರು, ಚೆನ್ನೈ, ಕಾಂಚಿಪುರಂ, ವಿಳ್ಳಿಪುರಂ, ಕಡಲೂರು, ನಾಗಪಟ್ಟಣಂ, ತಿರುವಾರೂರು, ತಂಜಾವೂರು, ಮದುಕೋಟ್ಟೆ, ರಾಮನಾಥಪುರಂ, ತಂತ್ರಾಲ್ಮೀಲ, ತಿರುನಲ್ಲೀಲ, ಕನ್ನುಕುಮಾರಿ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು:

ಮಾಡಬೇಕಾದಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳು:

1. ಸರಕ್ಕೆತೆಯ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು.
2. ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬಾರದು.
3. ಚಂಡವಾರುತ ತೀವ್ರವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಏಳು ದಿನಗಳ ಮೊದಲೇ ಆಹಾರ, ಕುಡಿಯುವನೀಯ, ಇಂಥನ ವಸ್ತುಗಳು, ಶಿಷ್ಟಾಳಿಗಳು ವುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಕೊಡಿದಬೇಕು.
4. ವಿದ್ಯಾನ್ಯಾಸನ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಚಂಡಮಾರುತದಂದ
ನಷ್ಟಕ್ಕೂಳಾದ ಮೂಲಸೌಲಭ್ಯಗಳು

ಚಂಡಮಾರುತದಿಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಾಸಸ್ಥಳಗಳು

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು:

ಮಾಡಬಾರದಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳು:

1. ನೀರನ್ನ ಬಿಸಿಮಾಡದೆ ಕುಡಿಯಬಾರದು.
2. ಸಮುದ್ರ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬಾರದು.
3. ಚಂಡವಾರುತದ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀರಕ್ಕಿಸಬಾರದು.

ಚಂಡವಾರುತದ ಬಗ್ಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು
ತಿಳಿದುಟ್ಟಿರಬೇಕಾದ ಅಂಶಗಳು:

1. ಚಂಡಮಾರುತ ಎಚ್ಚರಿಕಾ ಕೇಂದ್ರ, ಸಂಖ್ಯೆ ಮತ್ತು ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
2. ಬಾನುಲಿ (ರೇಡಿಯೋ), ದೂರದರ್ಶನ ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಾರವಾಗುವ ಚಂಡಮಾರುತದ ಬಗೆಗಿನ ಮುನ್ನಿಷ್ಟರಿಕಾ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

3. ಪ್ರಥಮ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟಿಕ್ಕೊಂಡು. ಬಂಡವಾರುತ ತೀವ್ರವಾದಾಗ ಕುಟುಂಬಸಮೇತ ಸುರಕ್ಷಣಾ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ, ಕಟ್ಟಡಗಳಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು.

5. ಪ್ರವಾಹ:

ದಿಧೀರನೆ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹರಿದುಹೋಗುವ ನದಿನೀರನು ಪ್ರವಾಹ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅತ್ಯಧಿಕ ಮಳೆ, ಬಿರುಗಳ, ಹಿಮಕರಗುವಿಕೆ, ಸುನಾಮಿ, ಅಣಕಟ್ಟಗಳ ಒಡೆಯುವಿಕೆ ಮುಂತಾದ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಪ್ರವಾಹ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರವಾಹವು ವ್ಯವಸಾಯ, ವಾಸಸ್ಥಳ, ಮಾನವ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಸಂಕುಲಗಳಿಗೆ ಅಪಾರ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಕ್ಷುಫೂಮಿಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಿ ಮನಃ ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡಲಾಗುವ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸ್ವೇಚ್ಛಾ ಮಾನ್ಯಲ್ಕಾರ ಮಾರುತಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಮುಂಬೇ ಮತ್ತು ಅದರ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಭಾಗಗಳು ಬಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ತಮಿಳನಾಡು, ಅಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಒಡಿಸ್ಸು ರಾಜ್ಯಗಳು ಈಶಾನಕ್ಕಾಗಿ ಮಾನ್ಯಲ್ಕಾರ ಮಾರುತಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ 175 ಪ್ರವಾಹ ಎಚ್ಚರಿಕಾ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೆವೆ.

ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರ ರಕ್ಷಣಾಕಾರ್ಯ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳು:

ಮಾದರಿಕಾದಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳು:

1. ಪ್ರವಾಹ ಸಂಭಾವನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮೀಪವರುವ ತಗ್ಗುಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಹೊರಹೋಗಬೇಕು.
2. ನದಿಗಳ ಒಡೆಯುವ ಭಾಗ ಹಾಗೂ ತಗ್ಗಾದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಮರಳನ ಮೂಡಿಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಡಬೇಕು.
3. ಶುದ್ಧವಾದ, ಬಿಸಿಮಾಡಿದ ನೀರನ್ನು ಉದಿಯಬೇಕು.
4. ಸಾಂಕ್ರಾಂತಿಕ ರೋಗಗಳ ಹರಡುವಿಕೆಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಲು ತಕ್ಷಣ ವ್ಯಾದ್ಯಕೀಯ ನೇರವು ಪಡೆಯಬೇಕು.
5. ಆಹಾರ, ಕುಡಿಯುವನೀರು ಮತ್ತು ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ತ'ಂಪುರಾಗಿ ಇಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರ
ಸೇನಾ ರಕ್ಷಣಾಕಾರ್ಯ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಮುಖ್ಯಂತರಗಳು:

ಮಾಡಬಾರದಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳು:

1. ಪ್ರೊಹತದಲ್ಲಿ ಕುಜಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬಾರದು.
2. ತೆಗೆದುಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ತಕ್ಷಣವೇ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಾರದು.
3. ಪ್ರೊಹತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರೊಸ ಮಾಡಬಾರದು.

6. ಬರಗಾಲ:

ಡೀಎಫ್ ಕಾಲದವರೆಗೆ ವುಳ್ಳಬೀಳದೆ ಏರ್ಪಡುವ ಒಣವಾತಾವರಣ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಬರಗಾಲ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬರಸ್ಥಿತಿಯ ತೀವ್ರತೆಯು ಆ ಸ್ಥಳದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ, ಸನ್ವೇಶ, ಮಳೆಪ್ರಮಾಣದ ಅವಧಿ, ವುಳ್ಳಕೊರತೆ ಹಂತ ಪ್ರವಾಣ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅವಲಂಭಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಬರದಿಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪತ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬರಪರಸ್ಥಿತಿಯು ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯನ್ವಯಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ದಾರಿದ್ರ್ಯ ಹಾಗೂ ಬಡತನವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಜನರನ್ನು ಬೇರೆ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಕೊರತೆ ಉಂಟಾದಾಗ ಕಾಡುಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮಾನವನ ವಾಸಸ್ಥಳಗಳ ಭಾಗಗಳಿಗೆ ಒಳನ್ನಗೂವ ಅಪಾಯಿವಿದೆ.

ಬರದಿಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕೃಷಿಭೋಷಣೆ

ಬರಸ್ಥಿತಿಗೊಳಿಗಿರುವ ತೆಮ್ಮನಾಡಿನ ನಾಲ್ಕು ಜಿಲ್ಲೆಗಳು:

1. ರಾಮನಾಥಪುರಂ
2. ಮುದುಕೋಟ್ಟೆ
3. ಶಿವಗಂಗ್ಯೆ
4. ವಿಳುಪ್ಪುರಂ

ಬರಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರಿಗೆ ಆಹಾರ ನೀಡುವಿಕೆ

ಬರಗಾಲ ಎದಿರಿಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ:

1. ಮಳೀನೀರು ಶೇಖರಣಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಹಂತದಿಂದಲೇ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಬೇಕು.
2. ಬರಗಾಲವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯಬೇಕು.
3. ನೀರಿನ ಕೊರತೆಯಿಲುವ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹನಿನೀರಾವರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬರಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ವಿದುರಿಸುವ ಬಗೆ ಹೇಗೆ?

1. ಜಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆ:
- (ಬಿ) ನೀರು ಪೋಲಾಗುವುದು ಹಾಗೂ ಅನ್ಗತ್ವಾಗಿ ಬಳಿಸುವುದು ಸಂಮೋಜನಾಗಿ ತಷ್ಟಿಸಬೇಕು.

(ಇ) ನೀರು ಮರು ಆವರ್ತನೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕು.

(ಇಂ) ಜಲನಿರ್ವಹಣಾ ಸಮಿಕ್ಷಿಯನ್ನು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ರಚಿಸಬೇಕು.

2. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಳೆನೀರು ಶೇಖರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೇಗೆ ಮಳೆನೀರನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿ ಬಾಬಿ, ಕೊಳವೆಬಾಬಿ ಅಥವಾ ನೀರಿನ ಕೆಳತೊಟ್ಟಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬಳಕೆ ವಾಡುವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಬೇಕು.

3. ಮರಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಬೇಕು. ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು.

II. ಮಾನವನಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ವಿಕೋಷ:

ಮಾನವನ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರಾಣಹಾನಿ ಹಾಗೂ ಆಸ್ತಿಹಾನಿಗಳು ಮಾನವನಿಂದುಂಟಾಗುವ ವಿಕೋಷವಾಗಿವೆ.

1. ಬೆಂಕ ಅನಾಹತಗಳು:

ವಿದ್ಯುನ್‌ನಾನ್ ತ್ಯಾಜ್ಯ, ರಾಸಾಯನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು, ಬೆಂಕಿಪಟ್ಟಿಗೆ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಾಕಿ ಕಾರ್ಬಾರ್‌ನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭಿನಿಸುವ ಬೆಂಕ ಅನಾಹತಗಳಿಂದಾಗಿ ವಿಪತ್ತುಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಬೆಂಕ ಅನಾಹತಗಳಿಗೆ ಮಾನವನ ಉದಾಸೀನತೆ, ನಿಗಾಹಹಿನಿದಿರುವಿಕೆಯೇ ಒಹುತೇಕ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಬೆಂಕ ಅನಾಹತಗಳು ಸಂಭಿನಿಸುವ ಸ್ಥಳಗಳು:

1. ರಾಸಾಯನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು.
2. ವಿದ್ಯುನ್‌ನಾನ್ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಉಂಟಾಗುವ

ಗಣಕಯಂತ್ರದ ಕೊರಡಿ, ಅಡುಗೆ ಕೋಣೆ ಮುಂತಾದವು.

3. ಬೆಸಿಗೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾಡುಗಳು
4. ತೈಲಸಂಗ್ರಹಗಾರ.
5. ಇತರೆ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು.

ಎಷ್ಟು ಕಾರಣದಿಂದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಶಾಮಕದಾದವರು

ವಿದ್ಯುತ್ತಿರುಗಳಿಂದ ಮಾನವನಿಂದ ವಿಕೋಷ:

ಮಾದರಿಕಾದಂತಹ ಕಾರಣಗಳು:

1. ಅಗ್ನಿ ದುರಂತ ಸಂಭಿನಿಸುವಾಗ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲಿ ಕೊಂಡೊಂಡೊ, ಗಂಟೆಯ ಶ'ಬ್ದ ಎ'ನ್‌ನ್ನು ಎ'ನಾ ಡಿ ೦೧೯೯ ಸಹಾಯಪಡಿಯಬೇಕು.
2. ಮರಳು ಮತ್ತು ಅಗ್ನಿಶಾಮಕ ಉಪಕರಣ ದೆಂತಹ ವೃಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಆರಿಸಬೇಕು.
3. ಪ್ರಥಾನ ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ತಕ್ಷಣವೇ ತೆಗೆದುಹಾಕಬೇಕು.
4. ಉದುಪುಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕ ತಗುಲಿದಾಗ ಓಡಬಾರದು. ನೆಲದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ ಉರುಳಾಡಿ ಬೆಂಕಿಯನ್ನು ಆರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು.

ಮಾಡಬಾರದಂತಹ ಕಾಯೆಗಳು:

1. ವಿದ್ಯುತ್ ಸಂಪರ್ಕಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ (Plugpoint) ಯಾವುದನ್ನೂ ತಗಲುಹಾಕಬಾರದು.
2. ವಿದ್ಯುತ್ ಕಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಏರಬಾರದು.
3. ವಿದ್ಯುತ್ ಕಂಬಿಗಳ ಸಮೀಪ ಗಾಳಿಪಟ ಹಾರಿಸಬಾರದು.
4. ಬೆಂಕೆ ಕಡ್ಡಿ ಅಥವಾ ಲೈಟರನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆಟವಾಡಬಾರದು.
5. ಹಿರಂಜರ್ ನೇರ ಏಲ್ಲದೇ ಪ್ರಚಾಕ ಹೊಡೆಯಬಾರದು.

ಬೆಂಕೆ ಅನಾಹತಕ್ಕೂಳಿಗಾದವರಿಗೆ ಚೈದ್ಯಕ್ಕೇರಿಯ ನೇರವು

2. ಸಾರಿಗೆ ಸಂಚಾರ ಅನಾಹತಗಳು:

ಗಮನದ ಕೊರತೆ ಹಾಗೂ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಚಾರ ವಿಧಿ ನಿಂತುವುದು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಪ್ರತಿದಿನ ಮತ್ತು ಸಾರಿಗೆ ಸಂಚಾರ ಅನಾಹತಗಳಾಗಿವೆ.

ಹಲವರನ್ನು ಬಲಿತೆಗೆದುಕೊಂಡ ವಾಹನ ಅಪಘಾತ

ವಾಹನ ವಿವರಗಳಿಗೆ ಜಾರಣಗಳು:

1. ಮದ್ದಪಾನ ಸೇವೆ ವಾಹನವನ್ನು ಚಾಲನೆ ವಾಡುವಿಕೆ. ವಾಹನವನ್ನು ಚಾಲನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಗಮನವಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಕರವಾಣಿಯನ್ನು ಬಳಸುವುದು.
2. ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕಿಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಚಾಲನೆ ಮಾಡುವುದು.
3. ತುಂಬಾ ಹಡಗೆಟ್ಟಿ ಹಿಂಬಾನ.
4. ವಿಶ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲದೆ ಬಹುದೂರ ವಾಹನ ಚಾಲನೆ ಮಾಡುವುದು.

ನಿಮಗೆ ತಾಳಿದದ್ದಿಯೇ?

ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ 43 ಜನರು ಸಾವನ್ಯಪೂರ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ವಿದ್ಯುತ್ರಿಗಳಾಗಿ ಮುಖ್ಯಾಂತರಗಳು:

ಮಾಡಬೇಕಾದಂತಹ ಕಾಯೆಗಳು:

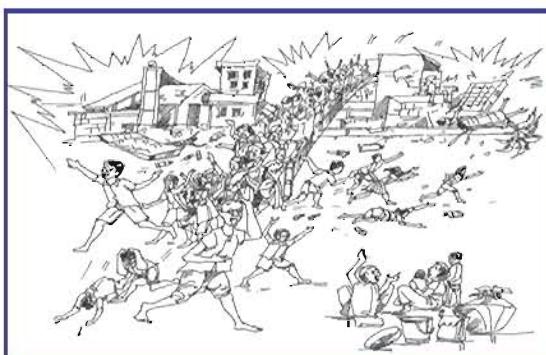
1. ಅಪಘಾತ ಸುಂಭುವಿಸಿದ ತಕ್ಕಣ ತುರ್ತುಸಹಾಯವನ್ನು ಕೋರಬೇಕು.
2. ಚಾಲನಾ ಲೈಸೆನ್ಸ್ ಇಲ್ಲದೆ ಹಾಗೂ ವಾಹನ ಚಾಲನೆ ವಾಡಬೇಕಾದ ವಯಸ್ಸು, ಅರ್ಹತೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ವಾಹನವನ್ನು ಚಾಲನೆ ಮಾಡಬಾರದು.
3. ವಾಹನವನ್ನು ಚಾಲನೆ ಮಾಡುವಾಗಲೂ, ರಸ್ತೆ ದಾಟುವಾಗಲೂ ಕರವಾಣಿ ಬಳಸಬಾರದು.

ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಹನ ಸುರಕ್ಷೆ ನಿರ್ವಹಣೆ:

1. ವಾಹನ ಸುರಕ್ಷೆ ತಾ ಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಆಗಾಗ್ರೆ ಶಾಲಾಮಾಡುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.
2. ವಾಹನ ಸುರಕ್ಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಬೇಕು.
3. ಮಕ್ಕಳು ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಅಟದ ಮೈದಾನಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು.
4. ಬೈಸಿಕಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಇಬ್ಬರ ಮೇಲೆ ಕುಳಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಾರದು.

3. ಗುಂಪು ಚೆದರೋಟೆ: (Stampede)

ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜನರು ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡಿರುವಾಗ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ದಿಕ್ಕಿರೆಂದು ನಿಯಂತ್ರಣವಿಲ್ಲದೇ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬಿಯ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ಚೆಲ್ಲಾಟಲ್ಲಿಯಾಗಿ ಓಡುವುದನ್ನು ಗುಂಪು ಚೆದರೋಟೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗುಂಪು ಚೆದರೋಟದಿಂದ ಸಾವುನೋವುಗಳಲ್ಲದೆ ಮೂಕಿಸುರಿತ, ವಸ್ತುಗಳ ನಷ್ಟಿ, ಉಸಿರಾಟದ ತೊಂದರೆ ಮುಂತಾದವು ಉಂಟಾಗುತ್ತವೆ.

ಗುಂಪು ಚೆದರೋಟೆ ಅಧಿಕವಾಗಿ

ಸಂಭವಿಸುವ ಸ್ಥಳಗಳು:

- ❖ ಪ್ರಾಥ್ರಿನಾ ಮಂದಿರಗಳು
- ❖ ಜಾತ್ರಾಮಹಿಳೆತ್ವಗಳು
- ❖ ಕ್ರೀಡಾಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು
- ❖ ಸಂಗೀತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು
- ❖ ವಸ್ತುಪ್ರದರ್ಶನ
- ❖ ಬೃಹತ್ ಸಮಾವೇಶ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಸಮಾರಂಭಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳು

ಗುಂಪು ಚೆದರೋಟೆ

ಉಂಟಾಗಲು ಕಾರಣಗಳು:

- ❖ ಭಯ
- ❖ ಗಾಬರಿ
- ❖ ಅಧಿಕ ಅಸ್ತಕಿ
- ❖ ವದಂತಿ
- ❖ ತಬ್ಬಿಬ್ಬಿ

ಪರಿಣಾಮಗಳು:

1. ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದ ಪ್ರಾಣಹಾನಿ.
2. ಜನರು ಗಾಯಗೊಳ್ಳುವರು.
3. ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳು ಹಡಗೆತ್ತುವೆ.
4. ಅಸ್ತಿತ್ವಾನಿ.

ರಕ್ಷಣಾಕ್ರಮಗಳು:

1. ಸಂಭವ ತಡೆಯುವ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು.
2. ಹಾದಿ ಅಡ್ಡಗಳು ವಿಕಿರಣನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು.
3. ಆರಕ್ಷಕರು, ಗೃಹಕರಕ್ಷಕರ ಇದವರನ್ನು ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.
4. ಬಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವಾಹನಗಳ ಸುತ್ತಲೂ ರಕ್ಷಣಾಬಳೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಪ್ರಥಮ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡುವುದು.

ಮಾಡಬೇಕಾದಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳು:

1. ಗುಂಪು ಚೆದರುವಿಕೆಯನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಬದಲೀ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಬಳಸುವುದು.
2. ಕೈಗುಳ್ಳ ನ್ಯಾಯ ಎಂದು ಹಾಡುವುದನ್ನು ಒಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
3. ಗುಂಪಿನ ನಡುವೆ ಅಡ್ಡಬಡ್ಡಲಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕು.
4. ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ ಮೇಲೆಳಲು ಆಗದಿದ್ದಲ್ಲಿ ಕೈಗಳನ್ನು ತಲೆಯ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಮಡಿಸಿಕೊಡು ಗಭ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಮಗುವಿನಂತೆ ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
5. ಗುಂಪು ಚೆದರುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೆರವು ಬೇಡಲೂ, ನೆರವು ಪಡೆಯಲೂ ಭಾಷಾ ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಬುದ್ದಿವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಬಳಸಬೇಕು.

ಮಾಡಬಾರದಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳು:

1. ಶಾಲೆಯ ಮುಖ್ಯದ್ವಾರ, ಮಹಡಿಯ ವೆಚ್ಚಿಲುಗಳು ವುತ್ತು ತರಗತಿಯ ಕೊರಡಿಗಳಮಂಭಾಗ ಮಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ನೂಕಾಡಿಕೊಡು ಹಾಗೂ ಒಬ್ಬರ ಮೇಲೊಬ್ಬರು ಬಿದ್ದು ಓಡುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು.
2. ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಮತಿಸಬಾರದು.
3. ಅಧಿಕ ಜನರು ಸೇರುವ ಒಳಾಂಗಣ ರಂಗಮಂದಿರಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಅಭಾಷ

I. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ:

1. ತತ್ವಣೆ ನೆರವು, ನಿರಂತರ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಬಾಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಹಜ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರುವ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವುದು
  - ಅ) ಸಿದ್ಧರಾಗುವಿಕೆ
  - ಆ) ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವಿಕೆ
  - ಇ) ಶಮನಗೊಳಿಸುವಿಕೆ
2. ಬರಸ್ತಿತಿಯ ದಾಳಿಗೊಳಿಗಾದ ಕೃಷಿಭೂಮಿಯ ಶೇಕಡ
  - ಅ) 90%
  - ಆ) 70%
  - ಇ) 60%
  - ಈ) 55%
3. ವಿಕೋಪ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾನೂನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ವರ್ಷ
  - ಅ) 2004
  - ಆ) 2012
  - ಇ) 2005
  - ಈ) 2010
4. ‘ಸುನಾಮಿ’ ಎಂಬ ಪದ ಯಾವ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಪಡೆದುದಾಗಿದೆ
  - ಅ) ಗ್ರೀಕ್
  - ಆ) ಲ್ಯಾಟೀನ್
  - ಇ) ಜಪಾನಿ
  - ಈ) ಫ್ರಂಚ್

5. ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಚಂಡಮಾರುತದಿಂದ ಅಪಾರವಾಗಿ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಡುವ ವಲಯಗಳು
- ಆ) 4
ಇ) 8
- ಆ) 6
ಇ) 7

II. ಹೊಂದಿಸಿರಿ:

1. NDMA	– ನೇಪಾಳ ಭೂಕಂಪ
2. ವಿಲ್ಲಿ – ವಿಲ್ಲಿ	– ಬರದಿಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಫಾಗ
3. ಪಿಚ್ಚುವರಂ	– ಪ್ರಥಾನ ಮಂತ್ರಿ
4. ರಾಮನಾಥಮರಂ	– ಮ್ಯಾಂಗೋವ್ ಕಾಡುಗಳು
5. 7.8 ರಷ್ಟು ರಿಕ್ಷರ್ ಪ್ರಮಾಣ	– ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯ

III. ಸಂಷ್ಟಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

1. ವಿಕೋಪದ ಬಗೆಗಳು ಯಾವುವು?
2. ಸುನಾಮಿ ಎಂದರೇನು?
3. ಭೂಕುಸಿತವನ್ನು ಹೋತ್ತಾಹಿಸುವ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
4. ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಹದಿಂದ ಬಾಧಿಸಲ್ಪಡುವ ಜಿಲ್ಲೆಗಳೆಷ್ಟು?
5. ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಚಾರ ಸುರಕ್ಷತಾ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

IV. ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ:

1. ಬೆಂಕಿ ಅನಾಹತ ಸಂಭವಿಸುವ ಯಾವುದಾದರೂ ನಾಲ್ಕು ಸ್ಥಳಗಳನ್ನೂ, ಬೆಂಕಿ ಅನಾಹತದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಮತ್ತು ಮಾಡಬಾರದ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಎರಡನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
2. ಪ್ರವಾಹದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿ.
3. ಭೂಕಂಪದ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿ.
4. “ಗುಂಪು ಚೆದರೋಟು” ಎಂದರೇನು? ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

ಚಟುವಟಿಕೆ – 1

ಬೆಳ್ಳಕಂಡ ನದಿಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿ.

ನದಿಗಳು	ರಾಜ್ಯಗಳು
ಬ್ರಹ್ಮಪುತ್ರ	
ಗಂಗಾ	
ಸತ್ಯೇಜ್	
ಗೋದಾವರಿ	
ಕಾವೇರಿ	

ಚಟುವಟಿಕೆ – 2

ಜಲಸಂರಕ್ಷಕೆ ಮತ್ತು ಜಲಶೈವಿರಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು.

ಬರಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೂ ಮೊದಲೂ ಹಾಗೂ ನಂತರವೂ ಮಾಡಬೇಕಾದಂತಹ ಮತ್ತು ಮಾಡಬಾರ ದಂತಹ ಕಾರ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವಿಕೆ.

ಚಟುವಟಿಕೆ – 3

ಶಿಕ್ಷಕರ ಸಹಾಯದೊಡನೆ ನಿಮ್ಮ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆ ಸಂಚಾರ ಸುರಕ್ಷತಾ ಸ್ವಾತಾಹವನ್ನು ನಡೆಸುವುದು.

ಪಾದಚಾರಿಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಸ್ಥಳೀಯ ಆಡಳಿತ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

1. ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆ - ವಿಧಿ ನಿಯಮಗಳು

ಭಾರತವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೇ ಅಧಿಕ ರಸ್ತೆಸಾರಿಗೆ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಸುವರ್ಣಾರ್ಥ 3 ಮೀಲೀಯನ್‌ನ್ನು ಕೆಲೋ ೧ ಮೀಟರ್‌ಗಳಿಗಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ರಸ್ತೆ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ೬೦ ರಷ್ಟು ಡಾಂಬರು (ತಾರ್) ರಸ್ತೆಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ರಸ್ತೆ ಮಾರ್ಗಗಳು ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಅತಿ ಮಹತ್ವದ ಕೊಡುಗೆಯು ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ಆದರೆ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ಬಳಸುವವರಿಗೆ ಅನುಕೂಲಗಳು ಸಾಕಾಗುವವನ್ನು ದೋರೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದೇ ರಸ್ತೆ ಅಪಘಾತಗಳು, ಸಾವು ನೋವುಗಳು ಸಂಭವಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗಿವೆ. ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ಅಪಘಾತಗಳಿಂದ ಏರ್ಪಡುವ ಮರಣದ ಪ್ರಮಾಣವು ಅಧಿಕವಾಗಿದೆ.

ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಪ್ರಮುಖ್ಯತೆ

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ರಸ್ತೆಯ ನಿಯಮಗಳು ಮತ್ತು ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದು ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು. ಅನೇಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ, ಮನೆಯೊಳಗೆ, ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ, ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ, ವಿನೋದದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅಪಘಾತ ಸಂಭವಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಅತ್ಯಧಿಕ ಅಪಘಾತಗಳು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದಾದವುಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಅಪಘಾತಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ವಿಷಯಾಂಶಗಳಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಧರ್ಮಕ್ಕೆಯಾಗಿವೆ. ಅಪಘಾತಗಳು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಧಾರಣ ದಿನಚರಿ ಜೀವನ ವಿನಾಶ ಸುಂಪೂರಣೆ ವಾಗಿ ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.

ರಸ್ತೆ ಸಂಚಾರ ಸಹಾಯಕಾಗಿ ದೂರವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ 103 ಕ್ಕೆ ಕರೆಮಾಡಿ.

ರಸ್ತೆ ಅಪಘಾತಗಳು ಸಂಭವಿಸಲು ಕಾರಣವಾದ ಅಂಶಗಳು

ಅ) ವ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಅಂಶಗಳು

ಇಂವಯಸ್ಸು, ಆಯಾಸ, ಅನಾರೋಗ್ಯ, ವಾಹನ ಕಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿಯಲ್ಲಿದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಮಾನಸಿಕ ತೊಂದರೆಗಳು.

ಆ) ಪರಿಸರ ಅಂಶಗಳು

ಹವಾವಾನ, ಚಾಲಕನ ಅಜಾಗರೂಕೆ ಉಪಕರಣಗಳು, ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳು, ಮತ್ತು ವಾಹನಗಳ ಇಂಜಿನ್‌ನಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡುವ ದೋಷ- ಮುಂತಾದವುಗಳು ಅಪಘಾತಗಳು ಸಂಭವಿಸಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣಗಳಾಗಿವೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಯ ನಿಯಮಗಳು (ರಸ್ತೆ ಸಾರಿಗೆ)

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಯ ವಿಧಿ ನಿಯಮಗಳು ಜುಲೈ 1, 1989 ರಂದು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದವು. ಇವುಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಭಾರತೀಯ ಕಾಲಕ್ಷೇತ್ರ ಮೂಲ ಮಾರ್ಗ ಸೂಚಿಗಳಿಂತೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿವೆ. ವಾಹನ ಚಾಲಕ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕುವುದು, ರಸ್ತೆಸಂಚಾರ ಸಂಜೀವಗಳು, ವೇಗದ ಮಿತಿಗಳು ಇಂತಹ ಮೂಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವಾಹನವನ್ನು ಚಾಲನೆ ಮಾಡುವಾಗ ತನ್ನಾಡನೆ ಹೊಂದಿರಬೇಕಾದ ದಾಖಲೆ ಪತ್ರಗಳನ್ನೂ ಸಹ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಪ್ರಮುಖ್ಯವಾದ ವಿಧಿ ನಿಯಮಗಳು ಎಡಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವುದು

ವಾಹನ ಚಾಲಕರು ತಮ್ಮ ವಾಹನಗಳನ್ನು ರಸ್ತೆಯ ಎಡಬದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಚಾಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ವಾಹನವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕುವುದು

ವಾಹನ ಚಾಲಕರು ವಾಹನಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕುವುದನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಾದವ್ಯವಹಾರ ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಕರುದಾದ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನ ಹರಿಸುವುದು

ವಾಹನಚಾಲಕರು ಕಿರು ರಸ್ತೆಗಳು ಅಥವಾ ವಾದಚಾರಿಗಳು ರಸ್ತೆ ದಾಟುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ, ರಸ್ತೆಯ ಸಂದುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಹನಗಳನ್ನು ನಿರಾನವಾಗಿ ಚಾಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

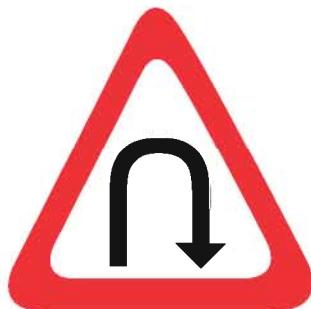

ಮತ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ವಾಹನಗಳಿಗೆ ಧಾರಿ ಬಿಡುವುದು

ಅಗ್ನಿ ಶಾಮಕ ವಾಹನಗಳು ಮತ್ತು ತುರ್ತು ಚೆಕ್ಕಿಲ್ಲ ವಾಹನಗಳಿಗೆ ಅಡಚಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ವಾಹನ ಚಾಲಕರು ಸ್ಥಳಾವಕಾಶ ಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಎರಡೂ ವಾಹನಗಳು ಸಂಚಾರ ಸಂಜ್ಞೆಗಳು ಇರುವಲ್ಲಿ ಕಾಯುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ.

“P” ತಿರುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು

ವಾಹನ ಚಾಲಕರು “P” ತಿರುವು ಇಲ್ಲದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ತಿರುವು ನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು. ಕೆಲವು ಅನುಮತಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ವಾತ್ರ ವಾಹನಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ವಾಹನ ಚಾಲಕರ ಸಂಜ್ಞೆಗಳು

ಅ) ತಮ್ಮ ವಾಹನವನ್ನು ನಿರಾನಗೋಳಿಸಿದಾಗ ಅದರ ಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು.

ಆ) ಅವರು ಬಲಭಾಗಕ್ಕೂ ಅಥವಾ ಎಡಭಾಗಕ್ಕೂ ವಾಹನವನ್ನು ತಿರುಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ

ಮೊದಲೇ ಸಂಜ್ಞೆ ತೋರಿಸಬೇಕು.

ಇ) ಅವರು ತಮ್ಮ ವಾಹನವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಮೊದಲು ಅದರ ಸಂಜ್ಞೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಬೇಕು.

ದಿಕ್ಕು ತೋರಿಸುವುದು : ವಾಹನಚಾಲಕರು

“P” ತಿರುವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅಥವಾ ಬಲಕ್ಕೆ ತಿರುಗುವಾಗ ಅಥವಾ ಎಡಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸುವ ಮೊದಲು ವಾಹನದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಿರುವ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ ದೀಪಗಳನ್ನು (Direction Indicator) ಬಳಸಬೇಕು.

ಒಂದು ಮುಖ ಸಂಚಾರ (One Way Traffic)

ವಾಹನ ಚಾಲಕರು ಒಂದು ಮುಖ ಸಂಚಾರ ಎಂದು ಫೋರ್ಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ವಾಹನಗಳು ಹೋಗಲು ಅಥವಾ ಬರಲು ಮಾತ್ರ ಬಳಸಬೇಕು.

ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ (NO ENTRY)

ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಫೋರ್ಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಚಾಲಕರು ಒಳಗೆ ಹೋಗಲು ಅಥವಾ ಬರಲು ಪ್ರವೇಶಿಸಲೂ ಕೂಡದು.

ಹೇದ್ದಾರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ವಾಹನಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಏಸಲಾಗಿರಿಸಲಾದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಚಾಲಕರು ವಾಹನಗಳನ್ನು ಚಾಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗ ಬದಲಿಸುವ ಮೊದಲು ಸೂಕ್ತವಾದ ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ನಂತರ ಗೆರೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕು.

ಯಾವುದೇ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ರಸ್ತೆಗಳು ವಿಭಾಗಿಸಲ್ಪಡುವಾಗ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಗೆರೆಯನ್ನು ದಾಟಿಹೋಗಬಾರದು.

ನಿಶ್ಚಯ ವಲಯಗಳು (NO HORN)

ಅ) ವಾಹನ ಚಾಲಕರು ಅನಗತ್ಯವಾಗಿ ಅಥವಾ ಸತತವಾಗಿ ಅಥವಾ ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ವಾಹನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿರುವ ಶಬ್ದ ಉಪಕರಣ (Horn) ವನ್ನು ಬಳಸಬಾರದು.

ಆ) ನಿಶ್ಚಯ ವಲಯ (Silent Zone) ಎಂದು ಫೋಷಿಸಲ್ಪಟಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಶಬ್ದ ಮಾಡಬಾರದು.

ಇ) ತಮ್ಮ ವೋಟಾರು ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ಯಾಂತ್ರಿಕ ದೋಷವಿರುವಾಗಲೋ ಅಥವಾ ಚಾಲನೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗ ಕೆಕ್ಕಿ ಶಬ್ದ ಏರ್ಪಾಟ್ವಾಗಲೋ ಚಾಲಕರು ವಾಹನಗಳನ್ನು ಚಾಲನೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಅಂತರ ಕಾಪಾಡಿ (KEEP DISTANCE)

ವಾಹನದ ಚಾಲಕರು ವಾಹನದ ಮುಂದೆ ಮತ್ತೊಂದು ವಾಹನವು ಚಲಿಸುವಾಗ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಂತರ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಆ ವಾಹನದೊಡನೆ ಏರ್ಪಡುವ ಅಪಘಾತಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದು.

ಚಾಲಕರು ಹೊಂದಿರಬೇಕಾದ ದಾಖಲೆ ಪತ್ರಗಳು

ಒಟ್ಟಿಗೆ ವೈಯಾಪ್ತಿಕ ಒಂದು ವಾಹನವನ್ನು ಚಾಲನೆ ವ್ಯಾಧಿವಾಗ ಇರ್ಹಾವಾಗಲೂ ತನ್ನಲ್ಲಿ

ಹೊಂದಿರಬೇಕಾದವುಗಳೆಂದರೆ, ಅವರ ಚಾಲನಾ ಪರವಾನಗಿ, ನೋಂದಣಿ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ, ವಾಹನ ತೆರಿಗೆ ಪಾವತಿ ರಶೀತಿ ಮತ್ತು ವಾಹನಗಳ ವಿವೆ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರ ಇವುಗಳಾಗಿವೆ. ಸಾಗಾಣಿಕೆ ವಾಹನಗಳಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ರಹದಾರಿ ಮತ್ತು ಅರ್ಹತಾ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಸಹ ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರದ ವೋಟಾರು ವಾಹನ ಇಲಾಖೆಯ ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ತನಿಖೆಗಾಗಿ ಕೇಳಿದಾಗ ಈ ದಾಖಲೆ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ವಾಹನ ಚಾಲಕರು ತೋರಿಸಬೇಕು.

ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತಾ ಘಟಕ

ಭೂಸಾರಿಗೆ ಸಚಿವಾಲಯವು ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್, 1986 ರಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿತು. ಇದು ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ಅಪಘಾತಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸಲು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸೂತ್ರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಅದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತಾ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿತು.

ಸಂಜ್ಞೆಗಳು

ರಸ್ತೆ ಸಂಜ್ಞೆಗಳು (ROAD SIGNALS)

ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಂಜ್ಞೆಗಳು ರಸ್ತೆ ಸಂಚಾರವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲೂ, ಪಾದಚಾರಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲೂ ಉಪಯೋಗಿಗೆ ವಾಗಿವೆ. ಭಾರತದ ರಸ್ತೆ ಮಹಾಸಭೆಯ (Indian Road Congress) ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ, ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಸೂಚನೆಗಳಿಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ರಸ್ತೆ ಸಂಜ್ಞೆಗಳು ರಸ್ತೆಗಳ ಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸುವ ಸೂಚಕಗಳಾಗಿವೆ. ರಸ್ತೆ ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು 3 ವಿಧಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

- 1) ಆಚಾರ್ಯ ಮೂರ್ವಕವಾದ ಸಂಜ್ಞೆಗಳು ಅಥವಾ ಗತಿನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಸಂಜ್ಞೆಗಳು
- 2) ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಸಂಜ್ಞೆಗಳು ಅಥವಾ ಸೂಚನೆ ಅಥವಾ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆಯ ಸಂಜ್ಞೆಗಳು
- 3) ಮಾಹಿತಿಯ ಸಂಜ್ಞೆಗಳು

ಸಂಚಾರ ಸಂಜ್ಞೆಗಳು

ಕಿರುರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸಂಚಾರ ದೀಪ, ಸಂಚಾರ ಸಂಜ್ಞೆ ಅಥವಾ ನಿಲುಗಡೆ ದೀಪವು ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ

ಪಾದಚಾರಿಗಳು ರಸ್ತೆ ದಾಟಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಗುವ ವಾಹನಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತವೆ. ಸಂಚಾರ ಸಂಜ್ಞೆ ದೀಪಗಳು ವಿಶ್ವಮಣಿದ ಬಣ್ಣದ ಸಂಖ್ಯೆತಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ದೀಪ - 'ನಿಲ್ಲು' ಮತ್ತು ಹೋಗಬೇಡ,

ಹೆಳದಿ ಬಣ್ಣದ ದೀಪ - ರ'ಸ್ತುಂಗ'ನ್ನು ('ಗಮನಿಸು') ದಾಟಲು ತಯಾರಾಗು.

ಹಸಿರು ಬಣ್ಣದ ದೀಪ - 'ಹೋಗು' ಎಂದೂ ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಂಚಾರ ಆರಕ್ಷಕರ ಕೈ ಸಂಜ್ಞೆಗಳು (Traffic Police Hand Signals)

ಕೈ ಸಂಜ್ಞೆಗಳು ವಾಹನ ಚಾಲಕರು ಮತ್ತು ಸಂಚಾರ ಆರಕ್ಷಕರು ತಮ್ಮ ಕೈಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಕೊಂಡು ರಸ್ತೆಯ ಸಂಚಾರವನ್ನು ಕ್ರಘಬಧಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಸುಧಾರಿಸಲು ಕೈ ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವರು.

ಪಾನಮತ್ತ ಭಾಲನೆ

ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆಯು ದೇಶದ ಒಂದು ಪ್ರಥಮವಾದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದೆ. ರಸ್ತೆ ಅಪಘಾತಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಸರಾಸರಿಯಾಗಿ 1.1 ಲಕ್ಷ ಜನರು ಸಾವಿಡಾಗುತ್ತಿರುವ ಅಂತಿ ಅಂಶಗಳು ಜನರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದೆ.

ರಸ್ತೆ ಅಪಘಾತಕ್ಕ ಕಾರಣಗಳು

ಸಂಚಾರ ನಿಯಮಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಳು

ವೇಗ ಎಂಬುದು ಆಧುನಿಕ ಜೀವನದ ಕಟ್ಟಕದೆಯ ಮಂತ್ರ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತಾವು ತಲುಪಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತಲುಪಲು ವೇಗವಾಗಿ ಕಾಲನೆ ಮಾಡುವುದು ಅಪಘಾತಕ್ಕೆ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಕಿರಿದಾದ ರಸ್ತೆಗಳು

ರಸ್ತೆಗಳು ತುಂಬಾ ಕಿರಿದಾಗಿರುತ್ತವೆ. ವಾಹನಗಳು ಮತ್ತು ಪಾದಚಾರಿಗಳು ಕಡಿಮೆ ಅಂತರ ದಲ್ಲಿ ಸಾಗಬೇಕಾದುದರಿಂದ ಅಪಘಾತಕ್ಕೆ ಗಾಗುವರು.

ಸಂಚಾರ ದಟ್ಟತೆ

ಮಹಾನಗರಗಳಲ್ಲಿ ವಾಹನಗಳ ಸಂಚಾರದ ಪ್ರಮಾಣವು ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿತ್ತಿದೆ. ಸಾಧಾರಣ ವಾಹನಗಳಲ್ಲದೆ ಭಾರೀ ಗಾತ್ರದ ವಾಹನಗಳೂ ಸಹ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುತ್ತವೆ. ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ಗಾತ್ರದ ವಾಹನಗಳ ಓಡಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಾರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಮಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಪಘಾತಗಳಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿದೆ.

ಮದ್ದಪಾನದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಕಾಲನೆ ವಾಾದುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಸ್ತು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ದೇಶಕ್ಕಿಣಿ ತೀವ್ರಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಸ್ತು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಹಲವಾರು ಅಪಘಾತಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗುವ ಮುಖ್ಯಂತರಗಳು

1) ಕಾಲನೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಕರವಾಳಿ (Cell Phone)ಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದು

2) ನಾಲ್ಕು ಚಕ್ಕಗಳ ವಾಹನವನ್ನು ಕಾಲನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಆಸನದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು (Seat Belt) ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

3) ಮದ್ದಪಾನ ಮಾಡಿ ವಾಹನಗಳನ್ನು ಕಾಲನೆ ಮಾಡಬಾರದು.

4) ವೇಗ ಏಂತಿಗೆ ನೀತಿಗೆ ನೀತಿಗೆ ಉದ್ದೇಶಿಸಬೇಕು.

5) ಪಾದಚಾರಿಗಳು ಎಚ್ಚರಿಕೆಯಿಂದ ಕಾಲುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕು.

6) ದ್ವಿಜಕ್ಕ ವಾಹನ ಕಾಲಕ್ಕ ಶಿರಸ್ತಾಣ (Helmets) ಗಳನ್ನು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಧರಿಸಬೇಕು.

7) ಪಾದಚಾರಿಗಳು ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಗರೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರುವ ರೀಬ್ರೂ ಅಡ್ಡದಾರಿ ಹಾಯಿವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ (Zebra Crossing) ರಸ್ತೆ ದಾಟಬೇಕು.

8) ವಾಹನಕಾಲಕ್ಕ ಸಂಚಾರ ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಂಚಾರ ಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.

ತಮಿಳುನாಡினಲ್ಲಿ 2005 ರಿಂದ 2009 ರ ವರೆಗೆ ಸಂಭವಿಸಿದ ರಸ್ತೆ ಅಪಘಾತಗಳ ವಿವರಗಳು ಕೆಳಕಂಡಂತಹಿವೆ.

ವರ್ಷ	ಮರಣ	ದೊಡ್ಡ ಗಾಯ	ಸಣ್ಣ ಗಾಯ	ಗಾಯವಿಲ್ಲ	ಒಟ್ಟು ಅಪಘಾತಗಳು			
	NA	NPK	NA	NPI	NA	NPI		
2005	8844	9760	5214	7815	34669	54152	5151	53878
2006	10055	11009	4630	6833	36262	5708	4198	55145
2007	11034	12036	4498	6873	39494	64226	4114	59140
2008	11813	12784	4426	6696	39193	63555	4977	60409
2009	12727	13746	4448	6721	39676	36783	3943	60794

ಆಧಾರ : ಆರಕ್ಷಕ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕರು, ಬೆಂಗಳೂರು.

NA – ಅಪಘಾತಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ.

NPK – ಮರಣ ಹೊಂದಿದವರ ಸಂಖ್ಯೆ.

NPI – ಗಾಯಗೊಂಡವರ ಸಂಖ್ಯೆ.

9) ವಾಹನ ಚಾಲಕರು ತುರ್ತು ವಾಹನಗಳಿಗೆ ಮುಂದೆ ಹೋಗಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು.

10) ವಾಹನಗಳ ನಿಲುಗಡೆಯನ್ನು ನಿಲುಗಡೆಗಾಗಿಯೇ ಒದಗಿಸಿರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೀ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು.

11) ಕಾಲುದಾರಿಗಳಲ್ಲಿ **(Foot Path)** ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಕಾಲುದಾರಿಗಳ ಅತಿಕ್ರಮಣವನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟಬೇಕು.

12) 18 ವರ್ಷದೊಳಗಿನವರು ದ್ವಿಜಕ್ರ ವಾಹನಗಳನ್ನೂ ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ಚಕ್ರದ ವಾಹನಗಳನ್ನೂ ಚಾಲನೆ ಮಾಡಬಾರದು ಎಂಬ ವಿಧಿ ನಿಯಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು.

ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷ ಸಪ್ತಾಹ

ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಜನವರಿ ತಿಂಗಳ ಮೊದಲನೇ ವಾರವನ್ನು ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷ ಸಪ್ತಾಹ **(Road Safety Week)** ಎಂದು ಆಚರಿಸುವರು. ಇದರ ಮೂಲಕ

ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ವಾಹನ ಚಾಲಕರು ಮತ್ತು ಇನ್ನಿತರು ರಸ್ತೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವವರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದೆ. 2008-09 ರಲ್ಲಿ 55 ಲಕ್ಷ ದೂರಾಯಿಗಳನ್ನು ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ವಿಚುರ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

“ಎಚ್‌ರಿಕೆಯಿಂದ ವಾಹನ ಚಾಲನೆ ವರಾಡಿ ಜೀವಂತವಾಗಿಗುರಿ ತಲುಪಿ”, ಎಂಬ ನುಡಿಮುತ್ತನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಒತ್ತಾಯಿಸಿದೆ.

ಅಲ್ಲದೆ ಸರ್ಕಾರದ ವಾಹನಚಾಲಕರಿಗೆ ಅಪಘಾತಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಸಂಕೀರಣಗಳನ್ನೂ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ನಡೆಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಾಗುವ ಅಪಘಾತಗಳನ್ನು ಕೆಡಿವೆಗೊಳಿಸಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.

ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ದೇಶದ ಜೀವನಾಡಿಯಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರವು ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಜನರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು

ಮೂಡಿಸಬೇಕು. ಸರ್ಕಾರಿ ವಾಹನ ಚಾಲಕರಿಗೆ, ಇತರೆ ವಾಹನ ಚಾಲಕರಿಗೆ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಪಾದಚಾರಿಗಳಿಗೆ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಸಂಚಾರ ವಿಧಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನೂ ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಬೇಕು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನರು ರಸ್ತೆ ವಿಧಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ತ್ರೇಮುಬಢಿವಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಟಾಗಿ ಪಾಲಿಸಿದರೆ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾದ ಸಾವಿರಾರು ಜೀವಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ.

ತುರ್ತು ಚಿಕಿತ್ಸಾ ವಾಹನ (Ambulance)
ಸಹಾಯಕಾಗಿ ದೂರವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ 108 ಕ್ಕೆ ಕರೆಮಾಡಿ.

“ನಾನು ರಸ್ತೆ ವಿಧಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡುವೆನು” ಎಂಬ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರೆ ವರಾನವನ ಅತ್ಯಮೂಲ್ಯವಾದ ಜೀವ ರಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಅಭ್ಯಾಸ

I) ಸರಿ ಉತ್ತರ ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ರಸ್ತೆ ವಿಧಿ ನಿಯಮಗಳು ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ವರ್ಷ _____.
 ಅ) 1989   ಆ) 1990   ಇ) 1988
2. ಪಾದಚಾರಿಗಳು ರಸ್ತೆಯನ್ನು _____ ದಲ್ಲೀ ದಾಟಬೇಕು.
 ಅ) ಎಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೂ   ಆ) ಸಂಜ್ಞೆ ದೀಪದ ಬಳಿ   ಇ) ರ್ಯಾಬ್ರಾ ಅಡ್ಡದಾರಿ ಹಾಯುವ ಸ್ಥಳ
3. ಪ್ರತೀ ವರ್ಷ _____ ತಿಂಗಳ ಮೊದಲನೇ ವಾರವನ್ನು ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷ ಸಪ್ತಾಹ ಎಂದು ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
 ಅ) ಡಿಸೆಂಬರ್   ಆ) ಜನವರಿ   ಇ) ಮಾರ್ಚ್
4. ತುರ್ತು ವಾಹನ ಸಹಾಯಕಾಗಿ ದೂರವಾಣಿ ಸಂಖ್ಯೆ _____ ಕ್ಕೆ ಕರೆ ಮಾಡಿ.
 ಅ) 108   ಆ) 100   ಇ) 106

II) ಬಿಟ್ಟು ಪಡ ತುಂಬಿರಿ.

1. ವಾಹನಚಾಲಕರು ತಮ್ಮ ವಾಹನಗಳನ್ನು ರಸ್ತೆಯ _____ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಚಾಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು.
2. ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತಾ ಸಮುತ್ತಿಯನ್ನು _____ ರಲ್ಲಿ ಸಾಫಿಸಲಾ.
3. ಸಂಚಾರ ದೀಪದಲ್ಲಿ _____ ಬಣ್ಣಪು ನಿಲ್ಲು ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.
4. ರಸ್ತೆ ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು _____ ವಿಧಗಳಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದು.

III) ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ಹಳ್ಳಿದಿಬಣ್ಣ ಕಾಲುದಾರಿ
2. ಪಾದಚಾರಿಗಳು ದೂರವಾಣಿ
3. ಮಾಹಿತಿ ಚಿಹ್ನೆ ಸಂಚಾರ ಆರಕ್ಷಕ
4. ಕೈ ಸಂಜ್ಞೆ ದಾಟಲು ತಯಾರಾಗು

IV) ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಪ್ರಮುಖೀಯೆ ಏನು ?
2. ಸಂಚಾರ ದೀಪಗಳ ಚಿತ್ರ ಬರೆದು ವಿವರಿಸಿ.
3. ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.
4. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಒಂದು ವಾಹನವನ್ನು ಭಾಲನೆ ಮಾಡುವಾಗ ಹೊಂದಿರಬೇಕಾದ ದಾಖಲೆ ಪತ್ರಗಳು ಯಾವುವು?

V) ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಪ್ರಮುಖವಾದ ವಿಧಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
2. ರಸ್ತೆ ಅಪಘಾತಗಳು ಸಂಭಿವಿಸಲು ಕಾರಣವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

ರಚನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

1. ಸಂವಾದ ನಡೆಸುವಿಕೆ :

‘ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆ ಜೀವ ಸುರಕ್ಷತೆ’ – ಸಂವಾದ (ಚಚೆ) ಮಾಡಿ.

2. ಚರ್ಚಾ ಸ್ವಫ್ಧೆ :

‘ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪಾತ್ರ’ – ಈ ಶಿಂಝಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಾ ಸ್ವಫ್ಧೆಯೊಂದನ್ನು ನಡೆಸಿರಿ.

3. ಗುಂಪುಚರ್ಚೆ :

ರಸ್ತೆ ವಿಧಿನಿಯಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಗುಂಪು ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿರಿ.

4. ಭಿತ್ತಿ ಪತ್ರ (Wall Poster) ತಯಾರಿಸುವಿಕೆ :

ರಸ್ತೆ ಸುರಕ್ಷತೆಯ ಪ್ರಮುಖೀಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಭಿತ್ತಿ ಪತ್ರವೊಂದನ್ನು ತಯಾರು ಮಾಡು.

5. ಪ್ರಬಂಧ ಸ್ವಫ್ಧೆ :

‘ವೇಗ ವಿವೇಕವಲ್ಲದ್ದು’ – ಎಂಬ ಶಿಂಝಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಬಂಧವೊಂದನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

1. ಹಣ, ಉಳಿತಾಯ ಮತ್ತು ಹೊಡಿಕೆ

ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ

ಹಣದ ಸಂಕೋಧನೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಹಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ತಿಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಉಳಿತಾಯ ಹಾಗು ಹೊಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯೇತ್ಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಈ ಪಾಠದಲ್ಲಿ ವಿನಿಮಯ ಮಾರ್ಖಮದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿದ್ದೇವೆ.

ವಿನಿಮಯ ಮಾರ್ಖಮ ಎಂದರೇನು? ಎಂಬುದು ನಿಮಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದೀ?

ಹಣವು ವಿನಿಮಯ ವರಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಆರಂಭ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸರಕಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಸರಕನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಸಾಟ ವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಒಬ್ಬರಿಗೆಂಬ್ಬರು ಸರಕುಗಳನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಈ ರೀತಿಯ ವ್ಯಾಪಾರ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಹಣವನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ವಿನಿಮಯ ಮಾರ್ಖಮವಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ಜೋಡಿಸಲು ಸಹಕರಿಸಿತು. ಹಣವನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾರ್ಖಮವಾಗಿ ಬಳಸುವ ಪದ್ಧತಿ ವಿಶ್ವದಾದೃಂತ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಾದ ಮೇತ್ರಾವಾಕರ್, ಹೇಳುವಂತೆ “ಹಣವು ಮಾತ್ರ ಅದರಲ್ಲಿನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ”.

ಲ್ಯಾಟಿನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಣಕ್ಕೆ ‘ಮಾನಾಟ್ಸ್’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. ಮಾನಾಟ್ಸ್ ಎಂಬುದು ರೋಮನ ದೇವತೆಯಾದ ಜೀನಾರ್ಟೋನ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರಾಗಿದೆ. ಹಣ ಎಂಬುದು ಆಗ್ನೆ ಪದವಾದ ಮಾನಾಟ್ಸ್‌ದಿಂದ ಬದಲಾವಣೆಗೊಂಡಿದೆ.

ಜನರು ಹಣವನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾರ್ಖಮವಾಗಿ ಬಳಸುವುದನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೊಂಡರು. ಸರ್ಕಾರವು ಸಹ ಇದನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿತು.

ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮೌಲ್ಯ ಚಿಹ್ನೆ

ಹಣದ ಮೌಲ್ಯ

ಹಣದ ಮೌಲ್ಯ ಎಂಬುದು ಜನರ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಜನರ ಕೊಂಡು ಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯು ಸರಕುಗಳ ಬೆಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.

ಹಣದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಗುಣ

ಹಣದ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ಗುಣದಲ್ಲಿ ಇದು ವಿನಿಮಯ ಮಾರ್ಖಮವಾಗಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆಯೋ ಹೊರತು ಅಂತಿಮವಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಒಟ್ಟು ವ್ಯಕ್ತಿ ಅವನಿಗೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಸರಕುಗಳನ್ನು ತಾನು ಇಚ್ಛಿಸುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಇಂದಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಪದ್ಧತಿ ಪ್ರಕಾರ ಹಣವನ್ನು ಪಾವತಿ ಮಾಡಿ ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹಣವು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆಯನ್ನು ಅವನು ಇಚ್ಛಿಸಿದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡು ಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಹಣವು ಸಾಧನ ಮಾರ್ಖಮವೇ ಹೊರತು ಅಂತಿಮ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಭಾರತದ ರೂಪಾಯಿ ನೋಟಗಳು
ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯಗಳು

ಹಣದ ಕಾರ್ಯಗಳು

ಇಂದಿನ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಣವು ವಿನಿಮಯ ಮಾರ್ಖಮಾಗಿ ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತಿರುವುದು ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಹಣದ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದರೆ,

ಹಣವು ಒಂದು
ವಿನಿಮಯ ಮಾರ್ಖಮ
ಮೌಲ್ಯದ ಅಳತೆಗೋಲು
ಮೌಲ್ಯದ ಸಂಗ್ರಹಣೆ
ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನ ಪಾವತಿಗೆ ಆಧಾರ

ವಿನಿಮಯ ಮಾರ್ಖಮ

ಇದು ಹಣದ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇದು ವಿನಿಮಯ ಮಾರ್ಖಮಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಹಣವು ವಿನಿಮಯ ಮಾರ್ಖಮಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗದ ಜನರಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲಬೇಕೆಂದು.

ಮೌಲ್ಯದ ಅಳತೆಗೋಲು

ಒಂದು ಸರಕಿನ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಅಳೆಯಲು ಹಣವು ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಸರಕುಗಳ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಹಣವನ್ನು ಅಧರಿಸಿಯೇ ಅಳತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಟ್ಟೆಯ

ಉದ್ದೇಶವನ್ನು, ಸರಕುಗಳ ತೊಕವನ್ನು ಅಳತೆ ಮಾಡಲು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಳತೆಗೋಲುಗಳನ್ನು ಬಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಸರಕುಗಳ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಅಳೆಯಲು ಹಣವು ಬಳಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಹಣವು ಆರ್ಥಿಕ ಲೇಖ್ಯಾಭಾರಗಳನ್ನು ಸರಳಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೌಲ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆ

ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ಹಣವಾಗಿ ಮಾರ್ವಡಿಸುವುದು ತುಂಬಾ ಸರಳವಾಗಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಹಣವನ್ನು ಅನ್ಯ ರೀತಿಯ ಆಸ್ತಿಗಳಾಗಿಯೋ. ಭೂಮಿಯ ರೂಪಕ್ಕೂ, ಚಿನಾಬ್ಜಿ'ರಣಗಳಾಗಿಯೋ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ ಕೊಳ್ಳಲಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನ ಪಾವತಿಗೆ ಆಧಾರ

ಹಣವು ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನ ಸಾಲ ಹಣದ ಪಾವತಿಯ ಆಧಾರವಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯಿಸುತ್ತದೆ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ತಕ್ಷಣವೇ ಪಾವತಿಸದೆ ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪಾವತಿಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಹಿಂದೆ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡ ನಂತರ ಅಗತ್ಯವಾದ ಹಣವನ್ನು ಪಾವತಿಸುವಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಲ ವ್ಯವಹಾರವು ಬಾಧಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿತ್ತು.

ಹಣದ ಆರ್ಥಿಕ ಮಹತ್ವ

ಇಂದಿನ ಆರ್ಥಿಕ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ಪಾವತಿ ಮಾಡಿ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿ ಹಿಂದಿನ ಸಾಟ ವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿಗಿಂತ ವ್ಯತ್ಯಿಕ್ರಿಯಾಗಿದೆ.

ಅನುಭೋಗ, ಉತ್ಪಾದನೆ, ವಿನಿಮಯ, ವಿಶರಣೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಣಕಾಸುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಣದ ಪಾತ್ರವು ಮಹತ್ವವಾಗಿದೆ.

ಹಣದ ಮಹತ್ವ

ಇಂದಿನ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಣದ ಪಾತ್ರದ ಬಗ್ಗೆ ನೀವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿದ್ದೀರಿ.

ಹಣವು ಮಾನವನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದುದಾಗಿದೆ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಣವಿಲ್ಲದೇ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯಾಗಿದೆ.

£ \$

₹

¥ €

ವಿವಿಧ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ನೋಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆತಗಳು

ಕಷ್ಟಕರವಾಗುತ್ತದೆ. ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ಹಣದ ಅಭಿಂದು ಏರುವಾಗ ವೀರು ಹಣದ ಪ್ರಮುಖೀಯನ್ನು ನಾವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಹಣವು ನಾಣ್ಯ, ರೂಪಾಯಿ ನೋಟಗಳು, ಬೇಡಿಕೆ ಹುಂಡಿ, ಚೆಕ್‌, ಸಾಲಪತ್ರ, ಮೊದಲಾದವುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.

ಉಳಿತಾಯ ಮತ್ತು ಹೂಡಿಕೆ

ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಹಣದಲ್ಲಿ ಖಚಾಗದೇ ಇರುವ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಉಳಿತಾಯ ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೂಡಿಕೆ ಎಂಬುದು ಅಥಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆ ಸರಕುಗಳ ಸಂಗ್ರಹಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಅಥಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಉಪಕರಣಗಳು, ಯಂತ್ರಗಳು, ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಮೂಲ ವಸ್ತುಗಳು, ಸರಕಳಿಗೆ ಒಳಪಡುವ ಸರಕುಗಳು ಮುಂತಾದವು ಹೂಡಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿವೆ.

ಅಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಉಳಿತಾಯ ಹಾಗೂ ಬಂಡವಾಳ ಸಂಗ್ರಹಕೆಯ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವವಾದುದು. ಉಳಿತಾಯ, ಹೂಡಿಕೆಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಅಂತರ್ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿವೆ. ಇವರಿಂದ ಅಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣ ಬಂಡವಾಳವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಉಳಿತಾಯ, ಬಂಡವಾಳ ಕೆಲವೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿದೆ. ಉಳಿತಾಯ ಎಂಬುದು ಅನುಭೋಗಿಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ, ಬಂಡವಾಳ ಎಂಬುದು ಕ್ರಾರಿಕೋದ್ಯಮಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಉಳಿತಾಯ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳದ ಉದ್ದೇಶವೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದುದು.

ಚಟುವಟಿಕೆ

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ನೋಟಗಳ ಜಿಹ್ವೆಗಳ ಜಿತ್ತವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

I) ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ಹಣದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದೇ ಹಣ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದವರು _____.
 ಅ) ಕ್ಲೋಧರ್ ಆ) ವಾಕರ್ ಇ) ರಾಬಟ್‌ಸನ್
2. ಹಣದ ಮೌಲ್ಯ ಎಂಬುದು _____.
 ಅ) ಕೊಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿದೆ ಆ) ಬೇಡಿಕೆಯಾಗಿ ಆಧರಿಸಿದೆ
 ಇ) ಮಾರ್ಪೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ
3. _____ ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನ ಪಾವತಿಗೆ ಆಧಾರವಾಗಿದೆ.
 ಅ) ಬೇಡಿಕೆ ಹುಂಡಿ ಆ) ಹಣ ಇ) ಸಾಲಪತ್ರ
4. _____ ಸರಕುಗಳ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಅಳತೆ ಮಾಡುವ ಆಧುನಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸರಳಗೊಳಿಸುವುದಾಗಿದೆ.
 ಅ) ವಿನಿಮಯ ಮಾಧ್ಯಮ ಆ) ಮೌಲ್ಯದ ಅಳತೆಗೋಲು ಇ) ಮೌಲ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆ
5. ಹಣದಲ್ಲಿ ವಿಚು ಮಾಡದೆ ಇರುವ ಒಂದು ಭಾಗವೇ _____ ಆಗುತ್ತದೆ.
 ಅ) ಉಳಿತಾಯ ಆ) ಹಂಚಿಕೆ ಇ) ಅನುಭೋಗ

II) ಬಿಷ್ಟು ಪದ ತಂಬಿರಿ.

1. _____ ಮಾನವನ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾದುದಾಗಿದೆ.
2. ಲ್ಯಾಟ್‌ನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹಣಕ್ಕೆ _____ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ.
3. ಹಣದ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳೆಂದರೆ ಹಣವು ಒಂದು _____ ಆಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.
4. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ _____ ನ್ನು ಹಣವಾಗಿ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡುವುದು ಸುಲಭ.
5. _____ ಎಂಬುದು ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆಗೂ, ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೂ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

III) ಹೊಂದಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

1. ಮಾನಟ್‌ಪ್ರಾ ಒಂದು ಸರಕಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಸರಕನ್ನು ಪಡೆಯುವುದು
2. ಮೌಲ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮೂಲಭೂತ ಸಂಶೋಧನೆ
3. ಉಳಿತಾಯ ಹಣ
4. ಹಣ ಹಣದ ಕಾರ್ಯಗಳು
5. ಸಾಟ ವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಅಡಿಪಾಯವಾಗಿದೆ.

IV) ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಮೊಂದಿ ವಾಕ್ಯಾರವರ ಹಣದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
2. ಹಣದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.
3. ಸಾಟಿ ವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.
4. ಭವಿಷ್ಯದ ಪಾವತಿಗೆ ಆಧಾರ ಎಂದರೇನು ?
5. ಉಳಿತಾಯ ಮತ್ತು ಹೂಡಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಿರಿ.

V) ವಿವರವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

1. ಹಣದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
2. ಹಣದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
3. ಉಳಿತಾಯ ಹಾಗೂ ಹೂಡಿಕೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರವಾಗಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ರಚನಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

1. ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವಿಕೆ :

ಭಾರತದ ಚಲಾವಣೆಯ ನೋಟುಗಳು ಮತ್ತು ನಾಣ್ಯಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ.

2. ಸಂಪಾದ ಮಾಡುವುದು :

ಹಣವನ್ನು ವಿನಿಮಯ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸದೆ ವಾಣಿಜ್ಯವು ಹೇಗೆ ಮುರಾತನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಲ್ಪಟಿತು?

3. ಕಂಡುಹಿಡಿದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ :

ನಿನ್ನ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಾಟಿ ವಿನಿಮಯ ಪದ್ಧತಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆಯೇ? ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೋ.

4. ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ :

ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಮುರಾತನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದರು? ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೋ.

5. ವರದಿ ತಯಾರಿಸುವಿಕೆ :

ಗ್ರಾಹಕರು ಮತ್ತು ಹೂಡಿಕೆದಾರರು ಹೇಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುವರು? ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿದು ವರದಿ ತಯಾರಿಸಿ.

‘ನನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯ, ನಾನು ಮಾಡಿದೆ’

(‘I can, I did’)

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆ ದಾಖಲೆ

ವಿಷಯ :

ಕ್ರ.ಸಂ	ತಾರೀಖು	ಪಾಠದ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪಾಠದ ಹೇಸರು	ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು	ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು

